

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİ BAĞLAMINDA YAVAŞ ŞEHİR
(CITTASLOW) HAREKETİ ve TARAKLI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Elçin Burcu TEMEL

Anabilim Dalı: Mimarlık

Programı: Mimari Tasarım Sorunları

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nesrin DENGİZ

OCAK 2018

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİ BAĞLAMINDA YAVAŞ ŞEHİR
(CITTASLOW) HAREKETİ ve TARAKLI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Elçin Burcu TEMEL

Anabilim Dalı: Mimarlık

Programı: Mimari Tasarım Sorunları

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nesrin DENGİZ

OCAK 2018

Elçin Burcu Temel tarafından hazırlanan Sürdürülebilir Mimari Bağlamında Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi ve Taraklı Örneği adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

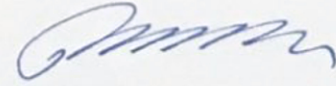
Prof. Dr. Nesrin Dengiz

Bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Nesrin Dengiz

Üye : Doç. Dr. Ahmet Tercan

Üye : Doç. Dr. Ayşen Ciravoğlu

Bu tez, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak yazılmıştır.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Elçin Burcu Temel

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
KISALTMALAR	vi
ŞEKİL LİSTESİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı	1
1.2 Çalışmanın Kapsamı	1
1.3 Çalışmanın Yöntemi	2
2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ve SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİ KAVRAMI	4
2.1 Sürdürülebilirlik Kavramı	4
2.1.1 Tarihsel Gelişimi	5
2.1.2 Boyutları ve İlkeleri	9
2.2 Sürdürülebilir Mimarlık Kavramı	10
2.2.1 Boyutları ve İlkeleri	12
2.2.2 Sürdürülebilir Yerleşim Modelleri	22
2.3 Bölüm Değerlendirmesi	27
3. YAVAŞ ŞEHİR (CITTASLOW) HAREKETİ ve SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİYLE İLİŞKİSİ	28
3.1 Yavaş Şehir Kavramı ve Tarihçesi	28
3.2 Yavaş Şehir Organizasyon Şeması	30
3.3 Üyelik Süreci	30
3.4 Üyelik Kriterleri	31
3.5 Yavaş Şehir Hareketi ve Sürdürülebilir Mimari İlişkisi	34
3.6 Bölüm Değerlendirmesi	36
4. MEVCUT YAVAŞ ŞEHİR UYGULAMALARI	37
4.1 Dünyadan Yavaş Şehir Uygulamaları	37
4.1.1 Orvieto - İtalya	37
4.1.2 Sebastopol - Amerika Birleşik Devletleri	39
4.1.3 Midden-Delfland - Hollanda	42
4.1.4 Katoomba Blue Mountains - Avustralya	44

4.1.5	Wolfville - Kanada	46
4.1.6	Matakana - Yeni Zelanda	48
4.2	Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin İncelenmesi	51
4.2.1	Seferihisar - İzmir	51
4.2.2	Akyaka - Muğla	56
4.2.3	Gökçeada - Çanakkale	59
4.2.4	Yenipazar - Aydın	62
4.2.5	Yalvaç - Isparta	66
4.2.6	Perşembe - Ordu	70
4.2.7	Vize - Kırklareli	72
4.2.8	Halfeti - Şanlıurfa	74
4.2.9	Şavşat - Artvin	77
4.2.10	Uzundere - Erzurum	79
4.2.11	Göynük - Bolu	82
4.2.12	Gerze - Sinop	85
4.2.13	Eğirdir - Isparta	88
4.3	Bölüm Değerlendirmesi	90
5.	TARAKLI ÖRNEĞİ	92
5.1	Taraklı Hakkında Genel Bilgi	92
5.1.1	Coğrafi Yerleşimi ve Tarihi	92
5.1.2	Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Yapısı	95
5.1.3	Kentsel Dokusu	97
5.2	Taraklı Yavaş Şehir Çalışması	100
5.2.1	Başvuru Süreci	100
5.2.2	Yavaş Şehir Kapsamında Yapılan Çalışmalar	101
5.3	Bölüm Değerlendirmesi	109
6.	SONUÇ	111
	KAYNAKÇA	114
	ÖZ GEÇMİŞ	122

ÖNSÖZ

Yavaş Şehir hareketinin sürdürülebilir kentler yaratma potansiyelini araştırdığım çalışmam boyunca, beni yönlendiren ve destekleyen Tez Danışmanım Prof.Dr. Nesrin Dengiz'e, değerli katkıları için Taraklı Yavaş Şehir Derneği Başkanı Şahin Akı'ya en içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın en zor zamanlarında bana destek olan Mehmet Sinan Tarakcıoğlu'na müteşekkirim. Onsuz olmazdı. Bana her zaman yol gösteren Babam Şaadet Temel'e, her zaman yanımda olan Annem Fadime Temel'e ve biricik kardeşim Işıl Buket Temel'e sonsuz teşekkürler.

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİ BAĞLAMINDA YAVAŞ ŞEHİR (CITTASLOW) HAREKETİ ve TARAKLI ÖRNEĞİ

ÖZET

Tez çalışması kapsamında sürdürülebilirlik kavramı irdelenmekte; tarihsel gelişimine, ortaya çıkış sebeplerine, boyutları ve ilkelerine yer verilmektedir. Ayrıca sürdürülebilir mimarlık kavramı açıklanmakta; sürdürülebilir mimarlığın ilkeleri ve sürdürülebilir yerleşim modelleri ortaya konmaktadır. Bu bağlamda incelenen Yavaş Şehir hareketi ile sürdürülebilir mimarlık kavramının kesiştiği alanlar belirlenmektedir.

Yavaş Şehir hareketi, kentlerin özgün dokularını kaybetmesini, yerel gıda kültürünün ve geleneklerinin ortadan kalkmasını engellemek ve yaşam kalitesini artırmak amacıyla 1999 yılında İtalya'da ortaya çıkmış bir organizasyondur. 2017 yılı itibariyle 200'den fazla üyesi bulunan hareket, bir tür yerel kalkınma modelidir.

Bu çalışmanın amacı, Yavaş Şehir Organizasyonunun sürdürülebilir kentler oluşturma potansiyelinin araştırılmasıdır. Dünyadan ve Türkiye'den Yavaş Şehir örnekleriyle birlikte daha detaylı irdelenen Taraklı örneği üzerinden hareketin işleyişindeki olumlu ve olumsuz yönler aktarılmış; Yavaş Şehir hareketinin kentlerde aradığı niteliklerin sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir mimari ile olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Mevcut uygulamalar incelenirken, belediyelerle ve Yavaş Şehir temsilcileriyle görüşmeler yapılmış, Yavaş Şehir Değerlendirme Formları incelenmiştir. Taraklı'da yerinde yapılan incelemeler ve yetkililerle yapılan görüşmeler çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Mimari, Yavaş Şehir (Cittaslow), Taraklı

CITTASLOW MOVEMENT IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE ARCHITECTURE and THE CASE OF TARAKLI

SUMMARY

Within the scope of the thesis, the concept of sustainability is examined; its historical development, origins, dimensions and principles are given. Sustainable architecture is described; principles of sustainable architecture and sustainable settlement models are presented. In this context, the areas of intersection of sustainable architecture concept and Cittaslow movement are determined.

Slow City movement is an organization that has emerged in Italy in 1999 in order to prevent cities from losing their original textures, to prevent local food cultures and traditions from getting out of hand, and to improve the quality of life. The movement, which has more than 200 members by 2017, is a kind of local development model.

The purpose of this study is to investigate the potential of the Slow City Organization to build sustainable cities. Through the Cittaslow samples from the world and Turkey and more detailed Taraklı; the positive and negative aspects of the movement were reported. It is aimed to examine the relation between the characteristics of the Cittaslow movement and sustainable architecture.

While examining the current practices; interviews with municipal and Slow City representatives were made, and Slow City Assessment Forms were examined. On-site inspections at Taraklı and negotiations with the authorities are the focus of the study.

Key Words: Sustainable Architecture, Slow Cities (Cittaslow), Taraklı

KISALTMALAR

IUCN	: International Union for Conservation of Nature
BM	: United Nations
CEMAT	: European Conference of Ministers responsible for Regional Planning
COP	: Conference of the Parties
MDGs	: Millenium Development Goals
SDGs	: Sustainable Development Goals
UNEP	:United Nations Environment Programme
UNDP	:United Nations Development Programme
UNCHS	: The United Nations Centre for Human Settlements
UNCSD	:United Nations Commission on Sustainable Development
WCED	: World Commission on Environment and Development
WWF	: World Wildlife Fund
GEF	: Global Environment Facility
ÇEKÜL	:Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
LCA	:Life Cycle Assessment
BRE	:Building Research Establishment
BREEAM	:Building Research Establishment Enviromental Assessment Method
WGBC	:World Green Building Council
LEED	:Leadership in Energy and Environmental Design
CASBEE	:Comprehensive Assessment System for Built Environment Efficiency
USGBC	:United States Green Building Council
GBCA	:Green Building Council of Australia
NRCan	:National Resources Canada Organization
iiSBE	:International Initiative for a Sustainable Built Environment
IEFS	:International Ecocity Framework and Standards

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Önemli Tarihler	8
Şekil 2.2. Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri ve Stratejileri (Kim, 1998 ve Sev, 2009).	12
Şekil 2.3. Sürdürülebilir Mimarlık Özellikleri, Paolo Sassi, 2006.....	15
Şekil 2.4. Paolo Sassi ve Jong-Jin-Kim'in sürdürülebilir mimarlık ilkeleri.....	21
Şekil 3.1 Slow Food Logosu	28
Şekil 3.2 Yavaş Şehir (cittaslow) Logosu.....	28
Şekil 3.3. Ülkelere göre Yavaş Şehirlerin dağılımı.....	29
Şekil 3.4. Zorunlu Yavaş Şehir Kriterleri	32
Şekil 3.5. Yavaş Şehir kriterlerinin tamamı	33
Şekil 3.6. Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri ve Yavaş Şehir Kriterlerinin Ortak Yaklaşımları	35
Şekil 4.1. Dünyadan incelenen Yavaş Şehir örnekleri.....	37
Şekil 4.2 Orvieto'nun İtalya'daki konumu.....	37
Şekil 4.3. Orvieto	38
Şekil 4.4 Orvieto	38
Şekil 4.5 Sebastopol Konumu	39
Şekil 4.6. Sebastopol yenilenebilir enerji kullanımı	41
Şekil 4.7. Midden-Delfland konumu.....	42
Şekil 4.8. Midden-Delfland.....	42
Şekil 4.9. Midden-Delfland Belediye Binası	43
Şekil 4.10. Katoomba konumu.....	44
Şekil 4.11. Katoomba.....	45
Şekil 4.12. Eko-ev Turları.....	45
Şekil 4.13. Wolfville konumu	46
Şekil 4.14. Wolfville.....	47
Şekil 4.15. Matakana'nın konumu.....	48
Şekil 4.16. Matakana Hava Fotoğrafı	49
Şekil 4.17. The Glass House	50
Şekil 4.18. Sculpture Trail (Heykel Yolu)	50
Şekil 4.19. Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin üyelik tarihleri	51
Şekil 4.20. Seferihisar konumu	51

Şekil 4.21. Teos Antik Kenti.....	52
Şekil 4.22 Seferihisar	53
Şekil 4.23. Atatürk Caddesi cephe çalışması eskizi	54
Şekil 4.24. Ula, Akyaka konumu	56
Şekil 4.25. Akyaka Hava Fotoğrafı.....	57
Şekil 4.26. Nail Çakırhan Evi	57
Şekil 4.27. Gökçeada konumu	59
Şekil 4.28. Gökçeada	60
Şekil 4.29. Yenipazar konumu	62
Şekil 4.30. Yenipazar	63
Şekil 4.31. Yörük Ali Efe Müzesi.....	64
Şekil 4.32. Yalvaç konumu	66
Şekil 4.33. Eski Yalvaç Evleri	67
Şekil 4.34. Antiokheia Antik Kenti.....	68
Şekil 4.35. Perşembe Konumu	70
Şekil 4.36. Perşembe.....	71
Şekil 4.37. Vize Konumu	72
Şekil 4.38. Vize.....	73
Şekil 4.39. Halfeti konumu	74
Şekil 4.40. Halfeti	75
Şekil 4.41. Şavşat konumu	77
Şekil 4.42. Şavşat.....	78
Şekil 4.43. Şavşat Kadınları Sanatsal Etkinlikleri Çalıştayı	78
Şekil 4.44. Uzundere konumu	79
Şekil 4.45. Uzundere.....	80
Şekil 4.46. Göynük konumu	82
Şekil 4.47. Göynük	83
Şekil 4.48. Bisiklet Şenliği.....	85
Şekil 4.49. Gerze konumu.....	85
Şekil 4.50. Gerze.....	86
Şekil 4.51. Gerze Yangın Evleri	87
Şekil 4.52. Eğirdir konumu	88
Şekil 4.53. Eğirdir	89
Şekil 4.55. Yavaş Şehir örnekleri ve sürdürülebilir mimarlık kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar	91
Şekil 5.1 Taraklı Konumu.....	92
Şekil 5.2. 1950'lerde Taraklı	93

Şekil 5.3. 1987'de Taraklı	94
Şekil 5.4. Taraklı.....	95
Şekil 5.5. Taraklı kaşıkları	96
Şekil 5.6. Hisar Tepesi ve Hisar Camisi	97
Şekil 5.7. Ulucamii Mahallesi'nde Ankara Caddesi görünümü	97
Şekil 5.8. Tarihi Çarşı	98
Şekil 5.9. 700 yıllık çınar	99
Şekil 5.10. Çatılardaki güneş panelleri	101
Şekil 5.11. Elektrik direkleri ve kabloları kaldırıldıktan öncesi ve sonrası	102
Şekil 5.12. Yerleşim boyunca sürekliliği olan rampalar	102
Şekil 5.13. 2006 yılında kurulan restorasyon atölyesi	103
Şekil 5.14. Hisar Konağı rekonstrüksiyonu	104
Şekil 5.15. Hacı Atıf Han rekonstrüksiyonu	104
Şekil 5.16. Hacı Rıfatlar Konağı restorasyonu	104
Şekil 5.17. Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi, cephe restorasyonu, zemin kaplamaları	104
Şekil 5.18. Yunuspaşa Çarşısı Sokak Projesi, cephe restorasyonları, zemin kaplamaları	105
Şekil 5.19. Kent Meydanı Düzenlemesi, Koop Mimarlık.....	105
Şekil 5.20. Kent Meydanı Düzenlemesi Koop Mimarlık.....	106
Şekil 5.21. Kent meydanı düzenlemesi plan ve kesit, Koop Mimarlık.....	107
Şekil 5.22. Taraklı'da sürdürülebilir mimarlık kapsamındaki uygulamalar	110

1. GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı

Yavaş Şehir hareketi, kentlerin özgün dokularını kaybetmesini, yerel gıda kültürünün ve geleneklerinin ortadan kalkmasını engellemek ve yaşam kalitesini artırmak amacıyla İtalya'da 1999 yılında ortaya çıkmış bir organizasyondur. 2017 yılı itibarıyla 200'den fazla üyesi bulunan hareket, bir tür yerel kalkınma modelidir.

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir mimarlık konuları yıllardır irdelenen, çok farklı açılardan ele alınan, insana ve çevreye fayda amacı güden faaliyetler bütünüdür. Sürdürülebilirlik kavramı; sosyal ve ekonomik politikalar bütünüyle hareket etmenin gerekliliğini ve mimaride yenilenebilir ve çevre dostu enerji kaynaklarının kullanımı ile belirlenen tasarım yaklaşımlarını ifade etmektedir (Aydoğan, 2015).

Bu çalışmanın amacı, Yavaş Şehir Organizasyonunun sürdürülebilir kentler oluşturma potansiyelinin araştırılmasıdır. Dünyadan ve Türkiye'den Yavaş Şehir örnekleriyle birlikte daha detaylı irdelenen Taraklı örneği üzerinden hareketin işleyişindeki olumlu ve olumsuz yönler aktarılmış; Yavaş Şehir hareketinin kentlerde aradığı niteliklerin sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir mimari ile olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Tez çalışması kapsamında ikinci bölümde sürdürülebilirlik kavramı irdelenmekte; tarihsel gelişimine, ortaya çıkış sebeplerine, boyutları ve ilkelerine yer verilmektedir. Bu kavram üzerinden sürdürülebilir mimarlık açıklanmakta; sürdürülebilir mimarlığın ilkeleri ve sürdürülebilir yerleşim modelleri ortaya konmaktadır. Bu bağlamda incelenen Yavaş Şehir hareketi ile sürdürülebilir mimarlık kavramının kesiştiği alanlar çerçevesinde ortak çıkış noktaları belirlenmektedir.

Tezin üçüncü bölümünde, 1999 yılında İtalya'da başlayan, günümüzde 30 ülkede 200'ün üzerinde üyesi bulunan Yavaş Şehir hareketinin; ortaya çıkış sebepleri,

kuruluş aşamaları ve organizasyon şemasından bahsedilmektedir. Başvuru süreci ve üyelik kriterleri açıklanmaktadır.

Tezin dördüncü bölümünde ilk Yavaş Şehir statüsüne sahip Orvieto'nun yanı sıra sürdürülebilir mimarlık kapsamında çalışmaları bulunan Amerika Birleşik Devletleri'nden Sebastopol, Hollanda'dan Midden-Delfland, Kanada'dan Wolfville, Yeni Zelanda'dan Matakana, Avustralya'dan Katoomba Blue Mountains yerleşimleri ve Türkiye'deki mevcut Yavaş Şehir örnekleri incelenmektedir.

Tezin beşinci bölümünde; sürdürülebilirlik kavramı ve Yavaş Şehir kriterleri çerçevesinde incelenmek üzere seçilen Sakarya'daki Taraklı ilçesi detaylı olarak incelenmiştir. Türkiye'de Yavaş Şehir ünvanı alan ilk yerleşim statüsüne sahip ve bu kapsamda çeşitli araştırmalarla incelenmiş Seferihisar'dan sonra; Taraklı ikinci olarak Yavaş Şehir ünvanı almaya hak kazanan yerleşimlerden biridir. Taraklı'nın örnek olarak incelenmesinde; Türkiye'deki ilk Yavaş Şehirlerden biri olması, 2011 yılından beri Yavaş Şehir Birliği kapsamında gerçekleştirdiği çalışmaları kesintiye uğratmadan sürdürmesi ve bu süreçte kazandığı tecrübeleri aktarmadaki gönüllülüğü etkili olmuştur. Taraklı'nın tarihi, kentsel dokusu, coğrafi ve ekonomik yapısının da ortaya konduğu bölümde; Yavaş Şehir üyeliğine başvuru süreci, kriterleri sağlamak için yapılan çalışmalar ve Yavaş Şehir üyeliğinin yerleşime kattıkları aktarılmıştır.

Sonuç bölümünde Yavaş Şehir hareketinin sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir mimarlıkla ilişkisi değerlendirilmiş, Yavaş Şehir hareketinin sürdürülebilirlik bağlamında örnek olarak incelenen kentlere etkisi tartışılmıştır.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın başlangıcında sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir mimari kavramlarıyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen veriler tezin akışına uygun olacak şekilde özetlenmiştir. Yavaş Şehir organizasyonun manifestosu ve açıkladığı bilgiler incelenmiş, bulgular sade bir dille aktarılmıştır.

Dünyadan örneklerin incelendiği bölümde, Yavaş Şehir statüsüne sahip olan ilk kent Orvieto, açıklayıcı bir başlangıç olacağı düşüncesiyle tercih edilmiştir. Yavaş Şehir kriterlerinden kentsel-altyapı politikaları ve sürdürülebilir mimarlık kapsamındaki uygulamalarıyla öne çıkan diğer kentler aynı başlık altında incelenmiştir. Bu yerleşimlerin Yavaş Şehir temsilcileriyle kurulan iletişim sonrası aktarılan bilgiler derlenmiştir.

Türkiye'deki mevcut uygulamalar incelenirken, belediyelerle ve Yavaş Şehir temsilcileriyle görüşmeler yapılmış, Yavaş Şehir Değerlendirme Formları incelenmiştir. Yavaş Şehirler ve sürdürülebilirlik başlıklı makaleler ve internetten erişilen bilgiler taranmıştır.

Taraklı'da yerinde yapılan incelemeler ve yetkililerle yapılan görüşmeler çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ve SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİ KAVRAMI

2.1 Sürdürülebilirlik Kavramı

Endüstri Devriminden itibaren; pek çok teknoloik, ekonomik, sosyal ve çevresel değişim önceki yüzyıllarda görülmediği bir hızla yaşanmaya başlamıştır. Kentlerin nüfusu artmakta, küreselleşmenin de etkisiyle hızlı üretim-tüketim kültürü yaygınlaşmaktadır. Worldwatch Enstitüsü'ne göre 21. yüzyılda yarısı kentlerde yaşayacağı tahmin edilen, Homo Urbanis olma yolunda 12.000 yıllık yolculuğu sonucunda insanlık; ilk kez baskın olarak kentli bir tür haline gelmiştir. Bu değişim ve insanların yaşadığı ortama ekolojik gerçeklikleri göz önünde bulundurmadan gerçekleştirdiği müdahaleler; dünyanın çok yönlü bir çevre sorunuyla yüz yüze gelmesine sebep olmuştur. Günümüzde fosil yakıtların kullanılması, kaynakların tüketilmesi, atık üretimi, iklim değişikliği, küresel ısınma gibi güncel sorunlar; insanı ve yaşam çevresini olumsuz yönde etkilemektedir. Tekeli'ye göre insan yeryüzünün öylesine efendisi haline gelmiştir ki, ekosistem insana onu yok edebileceğinin işaretlerini vermeye başlamıştır. Modernitenin sürekli olarak kendi üzerinde düşünen aklı bu sonuç karşısında sessiz kalamamış; insanın kısa erimli çıkarlarını en çoğa çıkaran bir ahlak yerine, kendi varlığını uzun erimde garanti altına alacak, yeni bir ahlak arayışına girmiştir. Sürdürülebilirlik ilkesi de ancak bu arayış içinde doğru yerini bulacaktır (Tekeli, 1996).

1980'lerden itibaren kullanımı yaygınlaşan Sürdürülebilirlik kavramı; 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) Başkanı Gro Harlem Brundlandt'ın *Our Common Future* (Ortak Geleceğimiz) Raporu'nda tanımlandığı haliyle geniş ölçüde kabul görmüş bir ilke haline gelmiştir. Raporda; "Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksiz karşılamak" olarak tanımlanan sürdürülebilir kalkınma kavramı, gelecek nesilleri de tehdit eden çevre sorunlarına bütüncül bir yaklaşım önermektedir.

Çevrenin korunması ve her alanda kaynakların devamlılığını esas alan sürdürülebilir kalkınma kavramı; ekonomik, sosyal, kültürel, politik alanların bir arada değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapan çok boyutlu bir gelişme sürecidir. Sürdürülebilir kalkınma; çevresel değerlerin artırılması, insan ihtiyaçlarının karşılanması, bugün ve gelecekteki yaşam seviyelerinin artırılması ve tüm insanların yaşam kalitesinin yükseltilmesini hedeflemektedir (Akpınar, 2001).

2.1.1 Tarihsel Gelişimi

1960'lı yıllardan bu yana uzmanlar, insanları gelecekte çıkmaza sokacak çevre sorunlarına dikkat çekmektedirler. Bu sorunlara çözüm arama yolunda günümüze kadar pek çok adım atılmıştır. Bu süreçte bazı yayınlar ve örgütlenmeler öncü rol oynamaktadır. 11 ülkeden 30 uzman ve akademisyen tarafından 1968 yılında kurulan ilk önemli kurumlardan olan Roma Kulübü; 1972 yılında nüfus, tarımsal üretim, doğal kaynaklar, endüstriyel üretim, kirlilik gibi başlıkları öne çıkararak dünyanın kaynaklarını inceledikleri "Büyümenin Limitleri" isimli kitabı yayımlamışlardır. Bu yıllarda ortaya çıkan diğer iki önemli topluluk ise 1969 ve 1971 yıllarında kurulan *Friends of Earth* ve *Greenpeace*'tir.

1972 yılında Stockholm'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Konferansı'nın teması *Human Environment* (İnsan Çevresi) 'dir. Bu konferans sonrası Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) hayata geçmiştir. 1976 yılında Kanada'nın Vancouver kentinde ilk Habitat Konferansı gerçekleştirilmiş ve bu konferans ile yerleşmeye dayalı sorunların önemi dünya gündemine taşınmıştır. Habitat I Konferansı'nın sonrasında, 1978 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezi (UNCHS) kurulmuştur. Sürdürülebilirlik kavramı yoğun olarak, 1977'de Dennis Pirages'ın, "Sürdürülebilir Toplum" yapıtıyla bilim çevrelerinde tartışmaya açılmıştır (İncedayı, 2004). 1984 yılından başlayarak World Watch Enstitüsü "Dünyanın Durumu" isimli kitabı her yıl yayımlamaktadır.

Nihayet 1987 yılında ozon tabakasına zarar veren maddelerin kontrolü ve süreç içerisinde tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik Montreal Protokolü, 24 devletin katılımıyla kabul edilmiştir. Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu (WCED)'nin 1987'de yayımladığı "Ortak Geleceğimiz" başlıklı rapor, ilgili çevrelerde yüksek oranda destek bulmuştur. Bu raporun, çevre hareketinin merkezi bir konum kazanmasına yol açtığı söylenebilir (İncedayı, 2004). Avrupa Konseyi tarafından 1985 yılında kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve sonrasında

1992 yılında kabul edilen 20 maddelik Avrupa Kentsel Şartı, yerel yönetimleri daha sürdürülebilir kentler ve kasabalar inşa etmek için teşvik etmeyi amaçlamıştır.

Bu gelişmelerin devamında 1992 yılında Rio de Janeiro da, çevre ve kalkınma temasıyla gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Konferansı 6 ana başlıkta toplanmıştır: İklim Değişikliği Sözleşmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Ormanlarla ilgili Bildirge, Rio Amaçları Beyanı, Gelişmekte olan ülkelerin çevre dostu teknolojilerine erişiminde destekte bulunulması ve Montreal Protoküle sadık kalınması. Bu konferansla birlikte sürdürülebilirlik kavramı evrensel olarak benimsenen bir ilke haline gelmiştir. Konferans sonrasında geliştirilen Gündem 21, çevre eylem programının kavramsal dayanağını oluşturmuştur. Sürdürülebilirlik kavramının ancak küresel ortaklık anlayışı içinde gerçekleştirilebileceği kabul edildiğinden, bu ortaklığı yönlendirebilmek için Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu (UNCSD) kurulmuştur (Tekeli, 1996).

1996 yılında İstanbul'da gerçekleşen Habitat II Konferansı, artan kent nüfusu üzerinden şehirlerdeki sürdürülebilirliği odağına almıştır. 1997 Kyoto İklim Değişikliği Zirvesi'nde sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik uluslararası bağlayıcılığı olan protokolün şartları müzakere edilmiş; 2005 yılında yürürlüğe konulmuştur. 1997 yılında Kyoto'da ve 2000 yılında Lahey İklim Değişikliği Konferansı'nda imzalanan anlaşmalara karşı direnç göstermiş olan ABD gibi ülkeler, küresel ekoloji için özel bir problem konumundadır (Edwards, 2007). 1999 yılı itibariyle; 2.8 milyar insanın açlık sınırı altında yaşadığı ve yarısını kentlilerin oluşturduğu dünya nüfusu 6 milyarı geçmiştir. Aynı yıl Worldwatch Enstitüsünün yayımladığı rapora göre 10 bilim adamından 7'si, kitlesel olarak tür kaybının en hızlı yaşandığı dönemden geçildiğine inanmaktadır.

2000 yılında Bölgesel Planlamadan Sorumlu Avrupa Bakanlar Konferansı (CEMAT), Hannover'da gerçekleştirilmiş ve "Sürdürülebilir Mekansal Gelişim için Yol Gösterici İlkeler" kabul edilmiştir. Bu kurallar; Avrupa'da sürdürülebilir, kapsayıcı ve dengeli bir mekansal gelişim için tavsiyeler içermekte ve benimsenen ilkelerle sosyal uyumun yanı sıra istikrarlı ve tutarlı gelişimi teşvik etmek amaçlanmaktadır. Bu rehber ilkelerde, insan haklarının ve demokrasinin mekansal boyutu vurgulanmaktadır. Daha sonraki konferanslar; Lizbon ve Moskova'da 2010 yılında, Ljubljana'da ise 2003-2006 yıllarında gerçekleşmiştir (Baytok, 2012).

BM tarafından 2002 yılında, Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde gerçekleştirilen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde, Sürdürülebilir Kalkınma Johannesburg Deklarasyonu Uygulama Planı kabul edilmiştir. Gündem 21 uygulamalarının değerlendirildiği ve sürdürülebilir kalkınma başlığının ilk kez küresel bir konferansa adını verdiği bu zirve, Rio+10 adıyla da anılmaktadır (Baytok, 2012). 2005 yılında kabul edilen Bristol Mutabakatı, sürdürülebilir yerleşimleri oluşturan temel özellikleri; aktiflik, kapsayıcılık, güvenlik, iyi idare, iyi ulaşım, iyi hizmet, çevreye duyarlılık, iyi gelişim, iyi tasarım, iyi inşaat ve herkes için eşitlik olarak sıralamaktadır (Okumuş, 2011). Bristol Mutabakatının devamı olduğu belirtilen ve AB politika ve girişimlerinin daha iyi koordine edilmesi gereğine vurgu yapan Leipzig Beyannamesi 2007'de kabul edilmiştir.

2012 yılında gerçekleştirilen Rio+20 konferansında, 2000 yılındaki Binyıl Zirvesi'nde alınan Milenyum Kalkınma Amaçları (MDGs) doğrultusunda; 2015 sonrası için Küresel Amaçlar olarak da adlandırılan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDGs) belirlenmiştir. 2030 yılına kadar hedeflerini tamamlamayı öngören Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları; açlık ve yoksulluğun ortadan kaldırılması, sağlık, cinsiyet eşitliği, eğitimde eşit fırsatların oluşturulması, temiz su ve enerji, adil iş koşulları ve kalkınma, eşitsizliklerin azaltılması, sorumlu üretim ve tüketim, iklim değişikliği, su altı yaşam, adalet, amaçlar için ortaklıkların kurulması gibi birbiriyle ilişkilendirilerek ortaya konmuş 17 ilkedен oluşmaktadır. (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2017).

2015 yılında Paris'te gerçekleştirilen İklim Değişikliği Konferansı (Conference of the Parties 21 - COP21) 'nda sera gazı salınımını azaltarak küresel ısınmayı iki derecenin altına düşürmek için uluslararası bir plan müzakere edilmiş; evrensel olarak bağlayıcı ilkelere dayananan bu anlaşma, 2016 yılında New York'da 195 ülkenin katılımıyla kabul edilmiştir. Ancak 2017 yılının Haziran ayında Amerika Birleşik Devletleri Paris Sözleşmesi'nden çekileceğini deklare etmiştir. 13-14 Kasım 2017'de Amerika Birleşik Devletleri'nin katılımı olmadan, Almanya'nın Bonn kentinde düzenlenmiş olan İklim Değişikliği Konferansı (COP23) 'nda, Paris Anlaşması'nın amaç ve hedeflerini geliştirilmiş ve uygulama kararları müzakere edilmiştir (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2017).

TARİH	GİRİŞİM	KURUM
1968	Roma Kulübü	
1972	İnsan Çevre Konferansı (Stockholm)	Birleşmiş Milletler
1976	Habitat-I (Vancouver)	Birleşmiş Milletler
1978	İnsan Yerleşimleri Merkezi'nin kurulması	Birleşmiş Milletler
1979	Hava Kirliliği Konvansiyonu (Cenevre)	Birleşmiş Milletler
1980	Dünya Koruma Stratejisi	IUCN-UNEP-WWF
1983	Hava Kalitesi Protokolü (Helsinki)	Birleşmiş Milletler
1983	Çevre ve Kalkınma Dünya Komisyonu	Birleşmiş Milletler
1985	Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı	Avrupa Konseyi
1987	Ozon Tabakası Protokolü (Montreal)	Birleşmiş Milletler
1987	Ortak Geleceğimiz (Brundtland Komisyonu)	Birleşmiş Milletler
1990	Sürdürülebilir Kentler Programı	Birleşmiş Milletler
1990	Kentsel Çevre Konulu Resmi Belge	Birleşmiş Milletler
1991	Avrupa Komisyonu'nun Kentsel Çevre Konusundaki Yeşil Raporu	Avrupa Birliği
1992	Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio Zirvesi)	Birleşmiş Milletler
1992	5. Eylem Programı	Avrupa Birliği
1992	Avrupa Kentsel Şartı (Strazburg)	Avrupa Konseyi
1993	Sürdürülebilir Gelişme Komisyonu	Birleşmiş Milletler
1994	Nüfus ve Kalkınma Konferansı	Birleşmiş Milletler
1994	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi	Birleşmiş Milletler
1996	Habitat-II	Birleşmiş Milletler
1996	Kyoto Küresel Isınma Konferansı	Birleşmiş Milletler
1997	Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio+5)	Birleşmiş Milletler
1999	Avrupa Mekansal Gelişim Perspektifi	Avrupa Birliği
2000	Binyıl Zirvesi	Birleşmiş Milletler
2000	Lahey İklim Değişimi Konferansı	Birleşmiş Milletler
2000	CEMAT-Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekansal Gelişmesi İçin Rehber İlkeler	Avrupa Konseyi
2002	Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio+10)	Birleşmiş Milletler
2002	Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (Johannesburg)	Birleşmiş Milletler
2003	CEMAT (Ljubljana)	Avrupa Konseyi
2004	Kentsel Mevzuat (Rotterdam)	Avrupa Birliği
2005	Kyoto Protokolü'nün yürürlüğe girişi	Birleşmiş Milletler
2005	Avrupa'da Sürdürülebilir Topluluklar Üzerine Bristol Mutabakatı	Avrupa Birliği
2007	Leipzig Beyannamesi	Avrupa Birliği
2010	CEMAT (Lizbon)	Avrupa Konseyi
2012	Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio+20)	Birleşmiş Milletler
2015	Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (New York)	Birleşmiş Milletler
2015	İklim Değişikliği Konferansı (COP21, Paris)	Birleşmiş Milletler
2017	İklim Değişikliği Konferansı (COP23, Bonn)	Birleşmiş Milletler

Şekil 2.1. Önemli Tarihler

Çevreciliğin kısa tarihine bir göz atıldığında, küresel düzeyde kaynak kullanımının öneminin anlaşıldığı ve ölçümlenebilir kriterler ile birlikte daha manevi kaygıların da dikkate alınmaya başlandığı görülür. Tek başına bir unsur olarak enerji, eski üstünlüğünü yitirmiş olup, şu anda önde gelen bir unsur olmakla birlikte, daha büyük sürdürülebilir kalkınma resminin içerisinde bir öge haline gelmiştir. Sağlık, stres ve üretkenlik gibi çevresel tasarımın diğer ilgili unsurları da belirmeye başlamıştır. Sürdürülebilirlik, birbiriyle rekabet içindeki birçok çıkarın uzlaştırılmasına yönelik entelektüel bir çerçeve haline dönüşmüştür (Edwards, 2007).

2.1.2 Boyutları ve İlkeleri

Brundtland'ın etkili tanımının ortaya konulduğu raporda, sürdürülebilirlik; *çevre*, *ekonomi* ve *sosyal sürdürülebilirlik* olacak şekilde üç katmanlı bir süreç olarak ön plana çıkmaktadır. Sürdürülebilirliğin inşa edilebilmesi için bu üç boyutun aynı paralellikte ve zamanda gerçekleşmesi gerekmektedir (Haftemoğlu, 2006).

Sürdürülebilirliğin çevresel boyutu; ekolojik dengelerin, zararlı etkilere karşı savunma gücünün korunması ve adaptasyonu ile ilgilidir. Belirli sınırlara sahip doğal kaynakların, kendini yenileme hızını aşmayacak bir hızda tüketilmesinin ve yenilemeyen kaynak tüketiminin azaltılmasını ifade etmektedir (Sev, 2009). Çevresel sürdürülebilirlik, biyolojik çeşitliliğin ve insan sağlığının korunmasının yanı sıra; hava, su, toprak kalitesinin hem insan varlığı ve refahını, hem de hayvan ve bitki yaşamını her zaman sürdürmeye yetecek standartlarda sürekli kılınmasını da içermektedir (Aalborg Şartı, 2004).

Sürdürülebilirliğin ekonomik boyutu; insan yaşamının maddi ve manevi açıdan geliştirilip refah düzeylerinin artırılmasının yanı sıra; gelir dağılımında adaletin sağlanması, sağlıklı beslenme koşullarının oluşturulması, eğitim sorunlarının çözülmesi olarak özetlenebilir (Sev, 2009). Sürdürülebilir ekonomi ilkesi, ekonomik kalkınma sağlanırken doğal kaynakların kısıtlı olduğunun göz önünde bulundurulmasına işaret etmektedir.

Sürdürülebilirliğin sosyal boyutu; sağlık ve eğitim alanında gelişme, gereksinmelerin karşılanması, kültür ve mirasın korunması ve yaşam standartlarının yükseltilmesi gibi esaslara dayanmaktadır. Nesiller arası dengeyi sağlamak için, gelecek nesillere varlıklarını sürdürülebilmeleri ve refah içinde yaşayabilmeleri için gereken araç ve kaynakları miras bırakmak olarak da ifade edilebilir. Bu şekilde hem günümüzün yaşam standartları, hem de gelecek nesillerin yaşam hakları korunmuş olur (Sev,2009).

Sürdürülebilirliği gerçekleştirilebilmeyi kolaylaştırmak ve hükümetlerarası ortak bir anlayış oluşturmak amacıyla 1991'de Uluslararası Dünyayı Koruma Birliği, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Dünya Vahşi Yaşam Fonu (WWF) tarafından ortaya konan "Dünyanın Koruma Stratejisi" raporunda temel olabilecek dokuz ilke belirlemiştir:

- Ortak yaşam ve çıkarları korumak ve saygı göstermek
- Yaşam kalitesini artırmak

- Yeryüzünde yaşamın ve çeşitliliğin korunması: Yaşam destek sistemlerini korumak, canlı türlerinin çeşitliliğini korumak, yenilenebilir kaynakların devamlılığını garanti altına almak
- Yenilenemeyen kaynak tüketimi azaltmak
- Doğal çevrenin taşıma kapasitesi sınırları içinde kalmak
- Kişisel davranışları ve uygulamaları değiştirmek
- Toplumların kendi doğal çevrelerini korumalarını sağlamak
- Kalkınma ve korumanın bütünleştirilmesi için ulusal bir çerçeve oluşturmak
- Küresel bir ittifak oluşturmak

2.2 Sürdürülebilir Mimarlık Kavramı

Hızlı artan nüfus, düzensiz kentleşme, insan yerleşimleri ve kültürleri üzerindeki bozulmalar, doğal ve tarihi çevre üzerinde artan baskılar sonucu "sürdürülebilir kentler" günümüzün öncelikli konularından biri haline gelmiştir (Türk ve Kuzu). Dünyada tüketilen enerjinin %50'si, suyun %42'si bina yapımında ya da kullanım süreçlerinde harcanmakta; küresel ısınmaya neden olan sera gazlarının %50'si, içme sularındaki kirlenmenin %40'ı, hava kirliliğinin %24'ü, yapı faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır (Eryıldız, 2003). Yapıların toplam çevresel etkileri; kullanılan malzeme miktarı, tüketilen enerji miktarı, yapının esneklik, dayanıklılık, hizmet ömrü gibi özelliklerini belirleyen çevresel tasarım kararları ve kaynak kullanımı nedeniyle ortaya çıkan kirlenmelerle oluşmaktadır. Ayrıca yapının üretim, kullanım aşamaları süresince arazi kullanımı ve mekanik sistemlere duyulan gereksinimler de, çevresel etkiyi belirleyen parametrelerdir (Kayhan, 2006). Stuart Cowan'a göre çevresel kriz temelinde; üretimlerimizi gerçekleştirme biçimlerimize, binaların nasıl inşa edildiğine, yapım süreçlerine dayalı bir tasarım krizidir. Bir binayı tasarlarırken bunun ciddi ekolojik sonuçları olduğunun farkına varılmalı ve binalar buna göre tasarlanmalıdır (Cowan ve Ryn, 1996).

1970'lerde "çevresel tasarım", 1980'lerde "yeşil tasarım", 1980'lerin sonu ve 1990'larda "ekolojik tasarım" gibi farklı terimler; hem bir kavram karmaşıklığının varlığını hem de genişleyen mimari ve teori uygulama alanını işaret eder. 1990'ların ortasına kadar öznesi "bina", kaygısı "doğayla dengeli bağ kurmak" olan, genel anlamda "çevreye duyarlı" uygulamalardan söz edilebilir. Sürdürülebilir mimari, önceki mimari yaklaşımları da kapsayan bir üst başlık olup, küresel çevre sorunları

ve gelişme problemlerine çözüm olarak desteklenen, bütüncül, stratejik ve planlı bir yapılaşma şeklidir. Böylece morfolojik özellikleriyle olduğu kadar, yörenin toplumsal, kültürel ve ekonomik altyapısına bulunduğu katkıyla da çevreye duyarlı sayılan bir mimari pratik öngörülmektedir (Arsan, 2008).

Çeşitli araştırmacı ve mimarlara göre sürdürülebilir mimarlık tanımları şu şekilde sıralanabilir:

“...Mimar için, sürdürülebilirlik kompleks bir konsept olup sürdürülebilir tasarımın büyük kısmı, sermaye maliyeti ile uzun vadeli varlık değeri arasındaki dengeyi korumak amacıyla yaşam-döngüsü değerlendirmesi gibi teknikler kullanmak suretiyle enerji korunumu sağlamakla ilgilidir. Bununla birlikte, sürdürülebilir tasarım aynı zamanda sağlıklı, ekonomik açıdan uygulanabilir ve sosyal ihtiyaçlara duyarlı alanlar yaratmakla da ilgilidir. Sürdürülebilir tasarım, küresel ısınma konusunda büyüyen kaygılara rağmen enerji korunumundan çok daha fazla şey ifade etmektedir.” (Edwards, 2007)

“...Sürdürülebilir mimarlık; bugünün ihtiyaçlarının, gelecek nesillere kalacak doğal kaynak stoğunu riske sokmaksızın karşılanmasını amaçlamaktadır. Şehirlerin ve binaların çevresel etkileri ve enerji kullanımı gibi spesifik konularının yanı sıra, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik konularını da içermelidir. Anahtar konuları şunlardır: düşük enerji, tasarım esnekliği ve kaynak etkinliği...” (Rogers, 2002).

“...Sadece teknik, mimari, sosyal ya da maliyet kısıtlamalarından oluşan bina yapım süreci değil, aynı zamanda uzun vadeli bakış açlarına verilen önemi güçlendirecek çözümler üretmeyi hedefleyen anlayıştır.” (Özmehmet, 2007)

“...Mimaride sürdürülebilirlik; binanın inşasında ve bakımında enerji korunumu, yeni işlevlere uyarlanabilirlik, olanaklı durumlarda yerel ve bölgesel malzeme kullanımı, binanın çevresine, özellikle iklim ve zamanın koşullarına uyum sağlayabilme esnekliği, yeni binaların ana ulaşım arterlerinden ve mevcut kentsel altyapıdan yararlanabilirliğidir.” (Oktay, 2002).

“...Sürdürülebilir tasarım, dünyadaki sistemlerin sağlıklı bir şekilde işlemesi için çok önemli olan algısal ve analitik yeteneklerin, ekolojik bilincin ve pratik araç ve gereçlerin bütünüdür. Diğer bir deyişle insani amaçlarla, doğal çevrenin elemanları ve akışları arasındaki uyumdur; bu elemanlar ve akışların insani amaçlara hizmet edebilecek şekilde çalışmasıdır.” (Orr, 1992).

2.2.1 Boyutları ve İlkeleri

Sürdürülebilir tasarım ve yapının hedefi; insanlar, canlı organizmalar ve inorganik öğelerden oluşan küresel ekosistemin varlığını sürdürmesi ve varlığını sürdürmesini garanti altına alacak çözümleri ortaya koymaktır. Bu amaçla tasarımcıların ve yapımcıların faydalanabileceği kavramsal bir çalışma çerçevesi oluşturmak yararlı olmaktadır (Sev, 2009). Aysin Sev'in "Sürdürülebilir Mimarlık" isimli kitabında da yer verdiği, 1998 yılında Michigan Üniversitesi'nde Jong-Jin Kim'in ortaya koyduğu *Sustainable Architecture Module: Introduction to Sustainable Design* (Sürdürülebilir Mimarlık Modülü: Sürdürülebilir Tasarıma Giriş) isimli çalışmaya göre sürdürülebilir mimarlığın üç temel ilkesi bulunmaktadır:

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK İLKELERİ		
I-Kaynak Yönetimi	II-Yaşam Döngüsü Tasarımı	III-İnsan İçin Tasarım
Enerjinin Etkin Kullanımı	Yapı Öncesi Dönem	Doğal Koşulların Korunması
Suyun Etkin Kullanımı	Yapı Dönemi	İnsan Konforu İçin Tasarım
Malzemenin Etkin Kullanımı	Yapı Sonrası Dönem	Kentsel Tasarım Alan Planlaması
Yapı alanlarının Etkin Kullanımı		

Şekil 2.2. Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri ve Stratejileri (Kim, 1998 ve Sev, 2009).

I-Kaynak Yönetimi

Kaynak Yönetimi; yapıda girdileri oluşturan doğal kaynakların yeniden ve etkin kullanımı ile geri dönüştürülmesi esasına dayalıdır. *Enerjinin, suyun, malzemenin ve yapı alanlarının etkin kullanımı* olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır.

Enerjinin etkin kullanımında; kent ölçeğinden tek bir yapı ölçeğine kadar uygulanabilecek yöntemler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Enerji etkin kentsel tasarım
- Pasif ısıtma ve soğutma için arsaya göre yerleşim
- Alternatif enerji kaynaklarının kullanımı
- Gömülü enerjisi düşük malzeme seçimi
- Enerji tasarrufu sağlayacak detaylandırma
- Aydınlatmada gün ışığından yararlanma
- Enerji etkin ekipman kullanma

Bir yapıda suyun etkin kullanımının yöntemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Düşük debili basınçlı armatürler, vakumlu ve biyokompoze tuvaletler kullanma
- Yağmur suyu toplama
- Doğal peyzaj uygulamaları
- Geri dönüşüm ve yeniden kullanma

Malzemenin etkin kullanımını gerçekleştirmek için çeşitli yöntemler bulunmaktadır:

- Malzeme tasarrufu sağlayan tasarım ve yapım
- Yapının uygun boyutlandırılması
- Mevcut strüktürlerin rehabilitasyonu
- Geri dönüştürülmüş malzeme kullanımı
- Geleneksel olmayan, alternatif yapı malzemesi kullanımı

Yapı alanlarının etkin kullanımı; doğal topografyanın korunması, su, bitki örtüsü ve canlılar arasında karşılıklı ilişkinin ve insan faaliyetlerinin doğal yaşam üzerindeki etkisinin daha iyi anlaşılması için büyük önem taşımaktadır. Mevcut yapıların yeniden kullanıma adapte edilmesi yeni yapım faaliyetlerini önleyeceği ve çevresel zararları azaltacağı gibi yapı alanlarının yayılmasını da engellemektedir (Sev,2009).

II- Yaşam Döngüsü Tasarımı

Yaşam Döngüsü Tasarımı; tasarımdan yıkıma kadar bir yapıya ilişkin tüm süreçlerin çevre üzerindeki etkilerinin analizi için bir metodoloji geliştirmeyi öngörür. *Yapı öncesi dönem, yapı dönemi ve yapı sonrası dönem* olarak üç başlıkta incelenmektedir.

Yapı öncesi dönem; bir yapının kavramsal olarak ortaya konması sürecidir ve bu süreçte uygulanacak yöntemler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Arsa seçimi
- Esnek tasarım ve uzun ömürlü yapılar ortaya koyma
- Yenilebilir kaynak kullanımı, kaynağından çıkarılırken çevre ekolojisine zarar vermeyen, geri dönüşümlü, uzun ömürlü ve az bakım-onarım gerektiren, yerel ve yakın çevreden elde edilen malzemeleri seçmek

Yapı dönemi; binanın fiziksel olarak yapımıyla başlar ve kullanım sürecini kapsar. Bu süreçte çevre ekolojisi ve insan sağlığı açısından zararlı etkilerin oluşmaması için uygulanması gereken yöntemler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Şantiye işlerinin ve ekipmanlarının çevreye etkisini azaltmak
- Atık yönetimi
- Kirliliği önleme
- Yapımda çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak
- Toksik olmayan bakım ve onarım maddeleri kullanmak

Yapı sonrası dönem; yapı faydalı ömrünü tamamladıktan sonra başlar ve bu süreç için yeniden kullanma, bileşenleri geri dönüştürme, yıkım ve imha olmak üzere üç seçenek söz konusudur. Bu amaçla uygulanabilecek yöntemler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Ömrünü tamamlayan yapıları yeni gereksinimlere adapte etmek
- Yapı malzemeleri ve bileşenlerin yeniden kullanılması
- Yapı malzemeleri ve bileşenleri geri dönüştürme
- Arsayı ve mevcut altyapıyı yeniden kullanma

III-İnsan İçin Tasarım

İnsan için tasarım; insan ve doğal çevre arasında etkileşim oluşturma üzerinde yoğunlaşmaktadır. Her biri özel tasarım yöntemleri gerektiren 3 ana ilkeden oluşmaktadır: *Doğa koşullarının korunması, kentsel tasarım ve arsa planlaması, insan sağlığı ve konforu için tasarım.*

Doğa koşullarının korunması stratejisini, insanların ve diğer canlıların yaşam kalitesini artıracak şekilde uygulamak amacıyla izlenecek yöntemler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yapay çevrenin doğal sistemler üzerindeki etkisini azaltma
- Topografik koşullara uyum sağlama
- Yeraltı su seviyesine uyum sağlama
- Mevcut flora ve faunayı koruma

Kentsel tasarım ve arsa planlaması stratejisi dahilinde uygulanabilecek yöntemler karma kullanım, toplu taşıma ve yaya ulaşımını destekleme olarak özetlenebilir.

İnsanların sağlık ve konforunu koruma ve geliştirmeye yönelik olarak izlenebilecek yöntemler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Isısal konfor sağlama
- Doğal aydınlatma
- Doğal havalandırma

- Açılabilir pencereler
- Farklı fiziksel özelliklere sahip kullanıcıları ve fiziksel engellileri destekleme
- Toksik olmayan, zehirli gaz yaymayan malzeme kullanımı

2006 yılında Mimar Paolo Sassi, *Strategies for Sustainable Architecture* (Sürdürülebilir Mimarlık İçin Stratejiler) isimli kitabında; sürdürülebilir mimari ile ilgili daha bilinçli kararlar alınabilmesi için teorik ve pratik bilgilere değinmiştir. Sürdürülebilir mimarlığa kapsamlı bir yaklaşımda bulunulması gerektiğine inanan Sassi; sürdürülebilir mimarlığın özelliklerini 6 ana başlıkta toplamıştır:

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK ÖZELLİKLERİ					
ARAZİ KULLANIMI	TOPLUM	SAĞLIK	MALZEME	ENERJİ	SU
Arazinin dikkatli seçilmesi	Sosyal sermaye farkındalığı	Fiziksel konfor	Malzeme ihtiyacını en aza indirmek	Enerji gereksinimlerinin azaltılması	Su ihtiyacını en aza indirmek
Arazinin verimli kullanımı	Temel ihtiyaçların karşılanması	Kirlilik içermeyen çevre	Mevcut malzemeleri kullanmak	Enerjinin verimli kullanımı	Suyu verimli kullanmak
Kalkınmanın olumsuz etkilerinin azaltılması	Yaşam kalitesinin artırılması	Bağımlı olmamak ve kimlik	Malzeme seçiminde dikkatli davranmak	Yenilebilir enerji kaynaklarının kullanımı	Suyun geri dönüşümü
	Sürdürülebilirliğin desteklenmesi	Canlandırıcı çevre	Atıkların en az indirilmesi		Yağmur suyunun kullanımı
					Ana su kanallarının kullanımının sınırlandırılması

Şekil 2.3. Sürdürülebilir Mimarlık Özellikleri, Paolo Sassi, 2006.

I-Arazi Kullanımı

Bu başlıkta araziye verimli şekilde kullanmanın yolları ve ekosistemler üzerindeki müdahalenin en aza indirilmesinin yöntemleri sıralanmıştır. *Arazinin dikkatli seçilmesi, arazinin verimli kullanımı, kalkınmanın olumsuz etkilerinin minimize edilmesi* gibi alt başlıklardan oluşmaktadır.

Arazinin dikkatli bir şekilde seçildiğini ortaya koyan kriterler şu şekilde sıralanabilir:

- Toplu taşımanın bulunduğu alanların seçilmesi
- Mevcut yaya ve bisiklet yollarıyla bağlantılı alanların seçilmesi
- Ekolojik çeşitliliğin görece daha az olduğu alanların seçilmesi
- Gelişiminin, yerleşimcilere fayda sağlayacağı alanların seçilmesi

Arazinin verimli kullanımını sağlayan kriterler şu şekilde sıralanabilir;

- Toplumun ihtiyaçlarını gözeterek kullanım
- Canlı ve yaşanabilir bir çevre yaratmak
- Karma kullanım
- Uygun yoğunluklara göre tasarım
- Önceden kullanılmış ve ihmal edilmiş alanların yeniden kullanılması

Kalkınmanın olumsuz etkilerinin minimize edilmesi için aşağıdaki yöntemler sıralanmaktadır;

- Yerel doğal yaşamın korunması
- Bitki örtüsünün zenginleştirilmesi, yeni ekim alanları açılması
- Mevcut yaya ve bisiklet yollarının artırılması
- Yerel üretiminin desteklenmesi

II-Toplum

Bu başlıkta sürdürülebilirliğin sadece mimari stratejilerden ibaret olmadığı; konut, iş, eğlence, yemek, hareketlilik gibi bireylerin hayatı boyunca yaptığı bir çok aktivitenin doğrudan veya dolaylı olarak çevremizi etkilemekte olduğu vurgulanmaktadır. *Sosyal sermayenin farkında olmak ve bunu artırmak, temel ihtiyaçların karşılanması, yaşam kalitesinin artırılması ve sürdürülebilirliği desteklenmesi* alt başlıklarıyla özetlenmiştir.

Sosyal sermayenin farkında olmak ve bunu artırmak için uygulanması gereken yöntemler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Bireyselliğe ve farklılıklara saygı göstermek
- Toplumsal katılımı desteklemek
- Yerleşimcilerin kurduğu girişimlerin, sivil toplum örgütlerinin desteklenmesi
- Kültürel kimliğin korunması

Temel ihtiyaçların karşılanması için atılması gereken adımlar şu şekilde sıralanmıştır:

- Herkes için konut
- Yerel ölçekte eğitimler verilmesi ve istihdamın sağlanması
- Sağlıklı, güvenli ve ulaşılabilir bir çevre

Yaşam kalitesinin artırılması için uygulanması gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- Yapılı çevrenin topluluk faaliyetleri ve ilişkileri üzerindeki etkilerinin araştırılması
- Erişilebilir kültürel ve sosyal mekanların oluşturulması
- Doğal yaşama özel alanların ve kamuya açık parkların belirlenmesi
- Güvenli kamusal alanlar aracılığı ile toplumsal etkileşimin artırılması

Sürdürülebilirliğin desteklenmesi için gerçekleştirilmesi gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- Yöneticiler ve mülk sahipleriyle sürdürülebilir mimariye yönelik tartışmaların, eğitimlerin gerçekleştirilmesi ve yerel amaçların ortaya konması
- Tasarlanan binaların ve kullanılan sistemlerin sürdürülebilir mimari konusunda bir rehber olacak şekilde açıklamalarla sunulması

III-Sağlık

Bu başlıkta binaların fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleriyle, insanların sağlığına ve psikolojilerine olan etkileri vurgulanmıştır. Sağlıklı binalar tasarlamının yöntemleri *fiziksel konfor, kirlilik içermeyen çevre, bağımlı olmamak ve kimlik, canlandırıcı çevre* olacak şekilde dört ana başlıkta incelenmiştir.

Fiziksel konforun sağlanmasına yönelik kriterler şu şekilde sıralanmıştır:

- İç ortam sıcaklığı oluştururken dış ortamın göz önünde bulundurulması
- Bağıl nem seviyelerini ve sıcaklığı göz önünde bulunduran tasarım
- Doğal aydınlatma
- Dış ortam ve binalar arası ses yalıtımının sağlanması

Kirlilik içermeyen çevreye yönelik gerçekleştirilmesi gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- Dezavantajlı bireylerin bağımsız olmalarını sağlayan ve kendilerini bağımlı hissetmelerini önleyen ortamların tasarlanması
- Kullanıcıların gereksinimlerini göz önünde tutan tasarımlar
- Bireylerin konforlu bir şekilde uzun yıllar yaşayabileceği binaların tasarlanması

Canlandırıcı çevre yaratmaya yönelik yöntemler; bireylerin sakinleşmesine yardımcı olan dinlendirici mekanların tasarlanması ve doğaya yakın alanların düzenlenmesi olarak özetlenmiştir.

IV-Malzeme

Malzemeler, enerji ve su kullanımı; binaları inşa etmek ve işletmek için gerekli üç ana kaynağı oluşturmaktadır. Sürdürülebilir mimarlık anlayışında binalar inşa ederken bu üç kaynağın kullanımının çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri değerlendirilmek durumundadır. Bu başlıkta malzeme kullanımının olumsuz etkilerini minimize etmenin yolları tartışılmıştır. *Malzeme ihtiyacını en aza indirmek, mevcut malzemeleri kullanmak, malzemeleri geri dönüşümüne imkan verecek şekilde kullanmak, malzeme seçiminde dikkatli davranmak, atıkların en aza indirilmesi* şeklinde özetlenmiş 5 alt başlıkta incelenmiştir.

Malzeme ihtiyacını en aza indirmek için gerçekleştirilmesi gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- Sadece gerekliliğin kesin olduğu durumlarda yeni bina inşa etmek
- Malzemelerin verimli kullanımı
- Az bakım gerektirecek şekilde dayanıklı tasarımlar

Mevcut malzemeleri kullanmak üç maddede açıklanmıştır:

- Mevcut yapıların yeniden kullanımı
- Mevcut yapı elemanlarının yeniden kullanımı
- Geri dönüştürülmüş malzeme kullanımı

Malzemelerin geri dönüşümüne imkan verecek şekilde kullanmak için uygulanacak yöntemler şu şekilde sıralanmıştır:

- Bina ömrünü artırmak için esnek tasarım
- Bina ömrünü artırmak için dayanıklı tasarım
- Malzemelerin biyolojik bozulmasını önleyecek şekilde kullanımı ve geri dönüştürülebilmesi

Malzeme seçiminde dikkatli davranmak yedi maddede açıklanmıştır:

- Yenilebilir malzemelerin belirlenmesi
- Kerestenin güvenilir kaynaklardan temini
- Kısıtlı kaynaklar yerine bol miktarda bulunan kaynaklara yönelmek
- Yerel ve küresel çevre için minimum olumsuz etkiye sahip malzemeleri kullanmak
- Üretim kirliliği minimum olan malzemelerin tercih edilmesi
- Üreticileri çevre politikalarına göre tercih yapmak

- Taşıma mesafesini azaltan yerel malzeme seçmek

Atıkların en aza indirilmesi için önerilenler şu şekilde sıralanmıştır:

- İnşaat ve yıkım sırasında ahşap, metal ve toprak gibi atıkların ayrılması ve yeniden kullanımı
- Malzeme fazlasının üretici tarafından geri alınmasını sağlamak
- Bina içinde geri dönüşüm sistemleri tasarlanması

V-Enerji

Günümüzün en acil çevre sorunlarından biri olarak görülen küresel ısınmanın artan bir hızla gerçekleştiği düşünülmektedir. Bu nedenle dünya genelinde enerji kullanımının bir öncelik olarak ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu başlıkta enerji kullanımı; *enerji gereksinimlerinin azaltılması, enerjinin verimli kullanımı, yenilebilir enerji kaynaklarının kullanımı* olacak şekilde üç alt başlıkta incelenmiştir.

Enerji gereksinimlerinin azaltılması için gerekli olan uygulamalar şu şekilde sıralanmıştır:

- Binanın yönlenimini doğal aydınlatmadan en iyi şekilde yararlanacak durumda kurgulamak
- Hakim rüzgar yönünü tayin etmek
- İç mekanlarda gerekli olduğu durumlarda gölge oluşturacak şekilde ağaca doğru yönelmeyi sağlamak
- Doğal havalandırma sağlamak
- Enerji kaybını azaltmak için girişlerde iç-dış ortam arası geçiş bölgesi oluşturmak
- Duş küveti yerine duşakabinlerin tercih edilmesi

Enerjinin verimli kullanımı başlığı 5 maddeden oluşmaktadır:

- Isı kaybını önleyecek, enerji tasarrufu sağlayacak mekanik cihazların kullanımı
- Enerji etkin aydınlatma sistemleri
- Mümkün olan durumlarda merkezi ısıtma ve elektrik sistemlerinin kullanılması
- Enerji etkin tasarım stratejileri belirlemek ve bina performans ölçümleri yapmak
- Kullanıcıların bilgilendirilmesi

Yenilebilir enerji kaynakları kullanımı başlığında; geri dönüşümlü malzemeler, rüzgar ve güneş gibi enerji kaynaklarının kullanılması gerekliliği vurgulanmıştır.

VI-Su

Bu başlıkta, yeryüzündeki yaşam için hayati bir kaynak olan suyun kullanımına değilmiştir. İnceleme, *su ihtiyacını en aza indirmek, suyu verimli bir şekilde kullanmak, suyun geri dönüşümü, yağmur suyunun kullanımı, ana su kanallarının kullanımını sınırlandırmak* şeklinde dört alt başlıktan oluşmaktadır.

Su ihtiyacını en aza indirmek için yapılacaklar şu şekilde sıralanmıştır:

- Turbo kompostlama tuvaletleri kullanılmalı
- Bitkiler az sulama isteyen türden seçilmeli
- Duş küveti yerine duşakabinler tercih edilmeli

Suyu verimli bir şekilde kullanmak için uygulanacaklar şu şekilde sıralanmıştır:

- Lavabolara ve duş başlıklarına su tasarrufu sağlayan filtreler takılması
- Bitkileri gruplandırıp, enerji tasarruflu sulama sistemleri kullanılması
- Su sayaçları
- Kullanıcıların bilgilendirilmesi

Suyun geri dönüşümü için duşlara, banyolara, lavabolara, bahçelere su toplama sistemleri kurulmasının gerekliliği açıklanmıştır.

Yağmur suyunun kullanımı için, yağmur suyu toplama ve dönüştürme sistemleri kurulmalıdır.

Ana su kanallarının kullanımını sınırlandırmak amacıyla; yerel ölçekte su arıtma sistemleri kurulmalı, sürdürülebilir drenaj sistemleri kullanılmalıdır.

Sürdürülebilir mimarlığın kavramsal çerçevesini çizmek ve tasarımcılara kolaylık sağlamak için Michigan Üniversitesi'nden Jong-Jin-Kim'in ortaya koyduğu ilkelerin yanı sıra Paola Sassi'nin "Sürdürülebilir Mimarlık için Stratejiler" kitabında da sınıflandırdığı sürdürülebilir mimarlık özellikleri aktarılmıştır. Pek çok ortak noktaları bulunan bu farklı yaklaşımların belirlediği ilkeler ve stratejiler incelenerek, tek bir tabloda bir araya getirilmiştir (Şekil 2.4). Yavaş Şehir kriterlerinin, sürdürülebilir mimarlık ilkeleri ile olan ilişkisi ve ortak noktaları araştırılırken; oluşturulan bu tablodan yararlanılacaktır.

SASSI ve KIM'in SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK İLKELERİ					
ARAZİ KULLANIMI	TOPLUM İÇİN TASARIM	SAĞLIK	KAYNAK YÖNETİMİ (MALZEME-ENERJİ-SU)		
Toplu taşımanın bulunduğu, yaya ve bisiklet yollarıyla bağlantılı arsa seçimi	Bireyselliğe ve farklılıklara saygı göstermek	Isısal konfor sağlama	Sadece gerekliliğin kesin olduğu durumlarda yeni yapı inşa etmek	Binanın yönelimini doğal aydınlatmaya göre kurgulamak	Suyun geri dönüşümü
Ekolojik çeşitliliğin az olduğu, gelişiminden fayda sağlanabilecek arsa seçimi	Toplumsal katılımı desteklemek	Doğal havalandırma ve aydınlatma	Mevcut yapıların rehabilitasyonu	Enerji kaybını azaltmak için iç-dış ortam arası geçiş bölgeleri oluşturmak	Düşük debili basınçlı armatürler, vakumlu ve biyokompoze tuvaletler kullanmak
Karma kullanımlı, canlı ve yaşanabilir bir çevre yaratmak	Kültürel kimliğin korunması	Toksik olmayan, zehirli gaz yaymayan malzeme kullanımı	Yapı malzemeleri ve bileşenlerinin geri dönüşümü ve yeniden kullanımı	Enerji etkin aydınlatma sistemleri	Yağmur suyu toplama ve dönüştürme sistemleri
Yerel üretimin desteklenmesi	Herkes için konut fırsatları yaratılması	Ses Yalıtımı	Yapının uygun boyutlandırılması	Merkezi ısıtma ve elektrik sistemlerinin kullanılması	Kullanıcıların bilgilendirilmesi
Esnek tasarım ve uzun ömürlü yapılar	Yerel ölçekteki eğitimler verilmesi ve istihdam sağlanması	İnsanların sağlık ve konforunu korumak, geliştirmek	Atıkların en az indirilmesi	Kullanıcıların bilgilendirilmesi	Ana su kanallarının kullanımını sınırlandırmak amacıyla: yerel ölçekte su arıtma sistemleri ve sürdürülebilir drenaj sistemleri kullanımı
Yerel doğal yaşamın korunması, bitki örtüsünün zenginleştirilmesi	Toplu taşıma ve yaya ulaşımının desteklenmesi	Sağlıklı, güvenli ve ulaşılabilir çevre	Kaynağından çıkarken çevreye zarar vermeyen, geri dönüşümlü, uzun ömürlü ve az bakım-onarım gerektiren yerel ve yakın çevreden elde edilen malzeme kullanımı	Enerji tasarrufu sağlayacak detaylandırma	
Önceden kullanılmış ve ihmal edilmiş alanların yeniden kullanımı	Erişilebilir kültürel ve sosyal mekanların oluşturulması	Doğaya yakın dinlendirici mekanların tasarlanması		Enerji etkin ekipman kullanma	
	Sürdürülebilir mimariye yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesi ve yerel amaçların ortaya konması	Farklı fiziksel özelliklere sahip kullanıcıları ve fiziksel engellileri destekleme		Enerji etkin kentsel tasarım	
	Tasarlanan binaların ve kullanılan sistemlerin sürdürülebilir mimari konusunda rehber olması				

Şekil 2.4. Paolo Sassi ve Jong-Jin-Kim'in sürdürülebilir mimarlık ilkeleri

Kim, sürdürülebilir mimarlığın üç temel ilkesini; bir binada kullanılan kaynakların azaltılması, geri dönüştürülmesi ve yeniden kullanılmasına dayanan *Kaynak Yönetimi*, yapım sürecini ve bu sürecin çevre üzerindeki etkisini inceleyen bir yöntem olan *Yaşam Döngüsü Tasarımı* ve insanla doğal çevre arasındaki etkileşime odaklanan *İnsan İçin Tasarım* olarak açıklamaktadır. Bu üç temel ilke incelendiğinde

Jong-Jin-Kim'in sürdürülebilir mimarlık yaklaşımının odağını, bina ölçeğinde uygulanacak tasarım ilkelerinin ve tasarımın çevreyle olan ilişkisinin oluşturduğu söylenebilir. Bu anlamda sürdürülebilirliğin çevresel boyutu ve teknik yönleri ağır basmaktadır.

Sassi sürdürülebilir mimarlığa kapsamlı bir yaklaşımda bulunulması gerektiğini savunmuş ve kitabını altı temel alan üzerine kurgulamıştır. Birinci bölüm olan *Arazi kullanımında*; mimarının yakın fiziksel ve sosyal çevreyle ilişkisini değerlendirmiş; arazi kullanımının sorunlarını, şantiye alanını ve çevresine olan etkilerini incelemiştir. *Toplum* başlığında; binaların yaşayan topluluklar yaratmaya ve yaşam kalitesini yükseltmeye nasıl yardımcı olabileceğini ve mimarlığın sosyal etkilerini değerlendirmiştir. *Sağlık* bölümü; hem fiziksel hem de zihinsel insan sağlığına yöneliktir. *Enerji, su ve malzeme* başlıklı son üç bölüm ise; binaları inşa etme ve işletme süresince kullanılan kaynaklarla ilgilidir. Paola Sassi'nin sürdürülebilir mimarlığa yaklaşımında; insan ve toplum için tasarım, mimarlığın sosyal, zihinsel etkileri ön plandadır. Bu anlamda sürdürülebilirliğin, sosyal ve toplumsal boyutunun ön plana çıktığı bir yaklaşım olduğu söylenebilir.

2.2.2 Sürdürülebilir Yerleşim Modelleri

Yerleşimlerde sürdürülebilirlik geleceği şekillendirebilecek en önemli konulardandır. Farklı zamanlarda ortaya çıkmış, kentsel tipolojiye etki edebilecek nitelikte olan ve yerleşimlerin sürdürülebilir olması amacıyla ortaya çıkan birçok planlama yaklaşımı ve sürdürülebilir yerleşim modeli bulunmaktadır. Ölçek gibi bazı farklılıklara sahip olsalar bile tüm bu yerleşimlerin ulaşmak istedikleri hedef çevre dostu ve sürdürülebilir olmaktır (Çetinkaya ve Ciravoğlu, 2016). 1990'lı yılların başında Yeni Şehircilik Hareketi (New Urbanism) ile başlayarak Akıllı Büyüme (Smart Growth), Kompakt Kent (Compact City), Ekokent (Ecocity), Ekoköy (Eco-Village), Yavaş Şehirler (Cittaslow), vb. adları altında gelişen planlama ve tasarım yaklaşımları benzer kaygılarla çeşitlenen çözümler sunmaktadır (Sınmaz, 2013).

Yeni Şehircilik Hareketi

Yeni Şehircilik, kentsel yayılmaya neden olan düzenleme ve uygulamaların dönüşümü için kentten kıra kadar geniş bir yelpazede birçok deneyimi kapsayan kolektif bir çabadır. 1991 yılında Judy Corbett'in öncülüğünü yaptığı ve Elizabeth Plater-Zeyberk, Andres Duany, Peter Calthorpe, Dan Solomon, Stefanos Polyzoides

ve Elizabeth Moule olmak üzere altı mimarın da yer aldığı grup Yeni Şehircilik Akımı'nın kurucuları olarak gösterilmektedir (Haas, 2008). Bu topluluk 1993 yılında *Congress for the New Urbanism* adlı organizasyonu kurmuşlar, 1996 yılında ise *Charter of the New Urbanism* bildirgesini yayınlamışlardır.

Bildiri; bölge, mahalle ve yapı adası ölçeğinde tasarım kriterlerinin ortaya koyulduğu 27 ilkedен oluşmaktadır. Bölge ölçeğinde; metropoliten bölgenin tanımı yapılarak, bu alanlardaki gelişmenin tarihi dokuyla ilişkilerinin kurulması, farklı gelir gruplarına hitap etmesi, gelişme desenlerinin kurgulanması ve ulaşım ile ilgili prensipler ortaya konmuştur. Mahalle, Semt ve Koridor başlığı altında toplanan dokuz ilke kapsamında; karma kullanım, yürünebilirlik ve toplu taşımanın hakim ulaşım politikası olarak kurgulanması, farklı toplumsal katmanlara hitap eden konut tipolojilerinin kurgulanması ve rekreasyon alanlarının temini ile ilgili ilkeler bulunmaktadır. Yapı adası, Sokak ve Bina başlığı altında ise; yaya odaklı ulaşım, mimarının kentsel dokuyla uyumu, güvenlik, tarihi dokunun korunması ve kamusal alan konularında ilkeler belirlenmiştir (Akgül, 2012).

Yeni Şehircilik Akımı'nı savunanlar, mevcut kentsel merkezlerin ve kasabaların uyumlu bir metropoliten bölge içerisinde yeniden düzenlenmesini desteklemek üzere kamusal politika ve gelişim uygulamalarının yeniden yapılanmasını savunmaktadırlar. Amaçları yayılma ile oluşmuş alanların gerçek komşuluk birimleri ve çeşitli mahalleler olarak yeniden düzenlenmesi, doğal çevrelerin ve kültürel mirasın korunmasıdır (Özdemir ve Gülersoy, 2005).

Akıllı Büyüme

Akıllı büyüme terimi 1997'de Maryland valisi Parris Glendening tarafından kentsel yayılmayı engellemek amacıyla ortaya konulmuştur. 90'lı yıllara kadar söz konusu yayılma eğilimi ile büyüyen ABD şehirlerinden California, Connecticut, New Jersey, New York, Massachusetts, Maryland, Pennsylvania, North Carolina Virginia gibi kentler, kapsamlı planlama politikalarında reform yapmaya yönelmişlerdir. Bu doğrultuda en az 100 akıllı büyüme ile ilgili kanun 27 eyalette tanımlanmıştır. Akıllı büyüme hareketinin en güçlü savunucu grubu *Smart Growth Network*, akımın yayılmasında aktif rol oynamaktadır (Sınmaz, 2013).

Akıllı büyüme; kent içi, banliyö ve kırsal alanlardaki konut, iş yerleri, dükkân ve okullara yakın ulaşım seçenekleri ile kentleşme anlamına gelmekte, yerel ekonomiyi destekleyerek doğayı korumayı amaçlamaktadır. Çevre alanlarının yenilenmesi,

kırsal ve açık alanların korunması, konut ekonomisinin uygun bir seviyede tutulması, geçirimsiz tabakaların azaltılması, hassas çevresel alanların korunması, kentsel saçaklanmanın azaltılması, doğal çevre ile uyumlu altyapının sağlanması ve daha fazla ulaşım seçeneklerinin sağlanmasını öngören gelişme stratejilerini ifade etmektedir (Çelik, 2017).

Karma kullanım, kompakt yapı tasarımı, farklı konut seçenekleri ve fırsatlarının oluşturulması, yürünebilir mahalleler, yerleşimde aidiyet hissi, çevrenin korunması, var olan alanların kullanılması yoluyla gelişimin yönlendirilmesi, ulaşım seçeneklerinin çoğaltılması, gelişim kavramının adil ve tahmin edilebilir olması, paydaşların ve toplumun gelişim kararlarına etkin katılımı; akıllı büyüme hareketinin on temel ilkesini oluşturmaktadır (Çetinkaya ve Civaroğlu, 2016).

Kompakt Kent

Kentsel literatürde kompakt kentin tanımı için çeşitli açıklamalar bulunmaktadır. İlk defa 1973’de Dantzig ve Saaty; kentsel form, mekansal özellikler ve sosyal işlevlere vurgu yaparak kompakt kent kavramını kullanmıştır. 1996’da Thomas ve Cousins yaptıkları tarifte; kompakt kent ölçeğinde; herkes için yürüyüş, bisiklet ve toplu taşıma araçlarına erişebilirlik ve doğal çevreye daha fazla saygı kriterlerini açıklamıştır. Churchman 1999’da; kentsel arazi kullanımında yoğunlaşma, yüksek konut yoğunluğu, merkezileşme ve karma arazi kullanımını kompakt kentlerin özelliği olarak tanımlanmaktadır (Mikaeili ve Memlük, 2013). Kompakt kent formu; belirli bir biçime, bütünleşik bir yapıya sahiptir. Tek ya da çok merkezli, konsantre bir form oluşturmaktadır. Kent merkezinden kentin kenarlarına doğru azalan bir yoğunluğa ve ulaşım sistemine sahiptir (Neuman, 2005).

Literatürde kompakt kent dört önemli karakteristik özellik üzerinden incelenmektedir. İlk olarak kompakt kentler daha sürdürülebilir ve verimli ulaşım sistemlerine sahip olmalıdırlar. Çünkü kompakt kentler yüksek bir nüfus yoğunluğuna ve karışık kullanıma izin veren bir arazi yapılanmasına sahiptir ve yaşama-çalışma mekanları birbirlerinden uzak değildir. İkinci olarak kompakt kentler mekanda yayılmanın azaltılması yoluyla sürdürülebilir bir mekan kullanımına izin verirler. Böylece kırsal mekan korunurken kent merkezindeki toprak, farklı amaçlar için geri dönüştürülebilir bir niteliğe sahip olur. Üçüncü olarak sosyal yapı, yoğunluk ve karışık kullanım kavramları; kültürel gelişme ve çeşitlilik kavramlarıyla bir arada ele alınır. Bu aynı zamanda kentte adaleti sağlar, çünkü fırsatlar herkes için

erişilebilir niteliktedir. Son olarak, kentsel altyapının temini ve kalitesi daha ekonomik bir niteliğe sahiptir (Tosun, 2013).

Ekokent

Ekokent kavramı; insan, kent ve çevrenin birbirleri ile ilişki ve etkileşim içerisinde ele alındığı bir kent tasarım ve uygulama yaklaşımıdır. Ekokent kavramı ilk olarak Richard Register'in 1987'de yayınlanan *Ecocity Berkeley: Building Cities for a Healthy Future* kitabında tanımlanmıştır (Güleryüz, 2013). Günümüzde ekokent yaklaşımının öncülerinden *Ecobuilders* topluluğu tarafından ortaya konan Uluslararası Ekokent Çerçevesi ve Standartları (IEFS), kentleri sırasıyla; sağlıklı kentler, yeşil kentler, eko-kentler ve Gaia kentler olarak sınıflandırılmaktadır. Gaia Yunanca kökenli bir kelime olup eski Yunancada doğa veya toprak anlamında kullanılmıştır. Gaia Kent ise dünyayı canlı bir organizma olarak kabul etmektedir ve Gaia Kentler ulaşılması planlanan nihai hedeftir. IEFS'ye göre en alt ölçek sağlıklı kentler iken; kabul edilebilir düzeydeki kentler ekokentlerdir. Yeşil kentler ile eko-kentlerin farkına bakılırsa: IEFS'e göre yeşil kentler, eko-kentlerin daha az gösterge parametresi sağlamış halidir. Sürdürülebilir kent ise; ekokent olan bir yerleşimin uzun süre bu özelliği sürdürülebildiği durumdur (Ecocity Builders, 2011).

Ekokentler bir kentsel planlama yaklaşımı olarak karşımıza çıkmasına rağmen; yeni bir yaşam stili sunmakta olan, yerel yönetimlerle ilişkili bir modeldir. Bir yerleşimin ekokent olarak nitelendirilmesi çoğu zaman yerleşimin yerel yönetiminin teşviki ve desteğiyle olmaktadır. Ekokent yerleşimlerinin planlama tasarım ilkeleri; hava kalitesi, doğayla uyumlu altyapı, çevresel farkındalık, yenilebilir enerji üretimi, verimli ulaşım sistemleri, kültürel farkındalık ve maliyet verimli eko-mühendislik çözümleri olarak sıralanabilir (Çetinkaya, 2016).

Ekoköy

Sürdürülebilirliği destekleyici sosyal ve kültürel bir çevre oluşturma amacıyla var olan ekoköyler; yeni bir sosyal yapı olarak, 21. Yüzyıldaki insan yerleşimlerinin planlanması ve uygulanması için yeni bir model yaratılmasını hedeflemektedir. Parçalanmakta olan sosyo-kültürel yapıların yeniden kurulması ve çevresel anlamda yıkıcı girişimlere maruz kalan doğanın iyileştirilmesi ihtiyacı; ekoköylerin oluşmasını motive etmiştir. Ekoköy kavramı; kişinin kendi hayatının sorumluluğunu üstlenmesi fikrine dayanmaktadır. Yeni bir yaşam biçiminin ifadesi olarak ekoköy

kavramı; evrendeki varlıkların karşılıklı etkileşim içinde olduğunu, insanın düşünce ve davranışlarıyla çevresine etkide bulunduğunu temel alan derin bir anlayış üzerine kurulmuştur (Kara, 2014).

Ekoköy kavramı ilk olarak 1991 yılında Robert ve Diane Gilman'ın *Ecovillages and Sustainable Communities* (Ekoköyler ve Sürdürülebilir Topluluklar) adlı makalesinde ele alınmış ve kapsamlı olarak tanımlanmıştır. Gilman'a göre bir ekoköy; bir yerleşimde yaşayan kişilerin birbirlerini tanıyabilmesi ve birey olarak topluluğun gidişatına yön verdiğini hissedebilmesi için insan ölçeğinde olma, konut, eğlence, gıda üretim, ticaret, eğlence ve sosyal yaşam alanları gibi farklı fonksiyonların iç içe ve dengeli bir biçimde planlandığı özellikli bir yerleşim olma, insan aktivitelerinin zararsız bir şekilde doğayla bütünleşmesi, insan sağlığını destekleyen bir gelişimi içinde barındıran bir yerleşim olma ve kendini gelecekte devam ettirebilen bir yerleşim olma özelliklerini barındırmalıdır (Gilman, 1991).

Genel anlamda, eko-köylerin tanımı yapılırken komün ve topluluk kavramlarını kullanılmaktadır. Bunun nedeni, ekoköylerin diğer sürdürülebilir binalar veya yerleşimlerden farklı olarak bir topluluk oluşturma amacıyla ortaya çıkmakta olmalarıdır. Ekoköylerde komün kavramı, bilinçli bir şekilde bir araya gelmiş ve aynı yaşam tarzını benimsemiş bir yerleşim üzerinde yaşayan topluluğu tanımlamak için kullanılmaktadır (Güleryüz, 2013).

Yavaş Şehir

Yavaş Şehir hareketi (Cittaslow), 1999 yılında İtalya'da Greve in Chianti'nin belediye başkanı Paolo Saturnini'nin yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmelerini ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikrini ulusal boyuta taşımasıyla başlamıştır. İdealleri kısa zamanda Bra, Orvieto ve Positano belediye başkanları ve *SlowFood* (Yavaş Yemek Birliği) başkanı Carlo Petrini tarafından benimsenmiş ve uluslararası bir örgütlenmeye dönüşmüştür. Günümüzde 30 ülkede 236 üyeye yayılan, Türkiye'de 14 üyesi bulunan Yavaş Şehir hareketinin amacı; *SlowFood* felsefesini kentsel boyuta taşımaktır.

Yavaş Şehir birliği felsefesini açıklarken; hızlı çalışılan, hızlı yaşanan, üretmekten çok tüketen, kendi kendine yetmeyen yaşam alanları haline gelmiş kentlerin; sadece yakın çevresindeki değil, dünyanın birçok köşesindeki kaynakları binlerce kilometre uzaklıktan getirterek yok ederken, aynı zamanda hem doğayı hem insanları

tükettiğini belirtmekte ve yaşamaktan keyif alınacak bir hızda yaşanması gerektiğini savunmaktadır. Yavaş Şehir hareketi; insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır (Cittaslow Türkiye, 2017).

Üye olmak için başvuran yerleşimlerin; enerji ve çevre politikaları, altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarımsal turistik esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, misafirperverlik farkındalık yaratma ve eğitim için planlar, sosyal uyum ve ortaklıklar olmak üzere 7 ana başlıkta toplanan kriterlere uygunluğu denetlenmektedir.

2.3 Bölüm Değerlendirmesi

İnsanoğlunun, ekolojik gerçeklikleri göz önünde bulundurmadan çevrelerine çeşitli müdahalelerde bulunmasının sonucunda dünya, çok yönlü bir çevre sorunuyla yüz yüze gelmiştir. Çevre sorunlarına çözüm üretmek için gerçekleştirilen girişimler sonucunda, 1980'lerden itibaren sürdürülebilirlik kavramı yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu bölümde, bu süreçte gerçekleştirilen önemli konferanslar, girişimler ele alınmıştır. Çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla sürdürülebilirlik kavramının bir alt başlığı olan sürdürülebilir mimarlık kavramı incelenmiştir. Sürdürülebilir mimarlık ilkeleri Sassi ve Kim'in farklı yaklaşımları üzerinden aktarılmış; bu iki yaklaşımından yola çıkılarak Yavaş Şehir kriterleriyle karşılaştırırken de faydalanılacak olan sürdürülebilir mimarlık ilkeleri tablosu oluşturulmuştur.

Farklı zamanlarda ortaya çıkmış sürdürülebilir yerleşim modellerinden; Yeni Şehircilik Hareketi, Akıllı Büyüme, Kompakt Kent, Ekokent, Ekoköy ve bir sonraki bölümde detaylı bir şekilde incelemek olan Yavaş Şehir hareketi kısaca aktarılmıştır.

3. YAVAŞ ŞEHİR (CITTASLOW) HAREKETİ ve SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİYLE İLİŞKİSİ

3.1 Yavaş Şehir Kavramı ve Tarihçesi

İtalyaca'da *citta*(şehir), İngilizce'de *slow*(yavaş) kelimelerinin bir araya getirilmesiyle adlandırılan *Cittaslow* (Yavaş Şehir) hareketi; 1999 yılında İtalya'da Toskana'nın küçük bir kasabası olan Greve in Chianti'nin Belediye Başkanı Paolo Saturnini'nin yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmeleri ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koyma fikrinden ortaya çıkmıştır. Bu idealleri Bra, Orvieto ve Positona belediyi başkanlarının yanı sıra *SlowFood* başkanı olan Carlo Petrini'nin de desteğini almıştır. *SlowFood*, hızlı tüketim-yaşam kültürünün bir sonucu olarak yerel gıda kültürünün ve geleneklerinin ortadan kalkmasını önlemek amacıyla kurulmuş küresel bir organizasyondur. Yavaş Şehir yaklaşımının ana hedefi *SlowFood* felsefesini kentsel ölçekte hayata geçirebilmek olarak tanımlanmıştır.

Şekil 3.1 Slow Food Logosu

Şekil 3.2 Yavaş Şehir (cittaslow) Logosu

Yavaş Şehir hareketinin felsefesi; günümüzün hızlı üretim-tüketim kültürünün karşısına çevreye karşı duyarlı, daha insancıl, gelecek nesillere saygılı bir yaşam tarzının benimsenmesini yaygınlaştırmak olarak özetlenebilir. Manifestolarında yaklaşımlarını; "İnsanların geçmiş zamanlarla ilgili merakının sürdüğü, çeşitli tiyatroların, meydanların, kafelerin, atölyelerin, restoranların ve dini yapıların

mevcut olduğu, bozulmamış doğal alanlara sahip, mevsimlere uygun sağlıklı ve bölgenin geleneklerinin devamı olan bir yeme-içme kültürüne sahip sakin kent yaklaşımını en iyi şekilde uygulayarak dünya çapında bir Yavaş Şehirler ağı kurmak istiyoruz. *SlowFood* ve Yavaş Şehir deneyiminden yeni bir kültürel ve bilimsel yaklaşım doğdu: yemekten tarıma, tarımdan çevreye, çevreden yerleşim birimlerine. yavaş şehirler bu yaklaşımı temel alarak yeni bir farkındalık yaratmaktadır." sözleriyle ifade etmektedirler (Cittaslow Organisation)

ÜLKELER	YAVAŞ ŞEHİRLER
ABD	Sebastopol, Sonoma
Almanya	Bad Essen, Bad Schussenried, Berching, Bischofsheim, Blieskastel, Deidesheim, Hersbruck, Lüdinghausen, Maikammer, Meldorf, Nördlingen, Penzlin, Schneverdingen, Spalt, Überlingen, Waldkirch, Wirsberg
Avustralya	Goolwa, Katoomba, Yea
Avusturya	Enns, Hartberg, Horn
Belçika	Chaufontaine, Enghien, Estinnes, Lens, Maaseik, Silly
Çin	Fuli, Jingyang, Shimenshan, Yanyang, Yaxi, Yuhu
Danimarka	Mariagerfjord, Svendborg
Finlandiya	Kristinesad
Fransa	Creon, Labastide d'Armagnac, Loix, Mirande, Saint Antonin Noble Val, Segonzac, Valmondois
Güney Afrika	Sedgefield
Güney Kore	Cheongsong, Damyang, Hadong, Jecheon, Jeonju, Namyangju, Sangju, Shinan, Taeon, Wando, Yeongwol, Yeongyang, Yesan
Hollanda	Alphen-Chaam, Bellingwedde, Borger-Odoorn, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Heerde, Midden-Delfland, Vaals, Vianen, Vlagtwedde
Japonya	Kesenuma, Maebashi-Akagi
İrlanda	Clonakilty
İngiltere	Aylsham, Berwick upon Tweed, Llangollen, Mold, Perth
İspanya	Balmaseda, Begues, Begur, Lekeitio, Morella, Mungia, Pals, Rubielos de Mora
İsveç	Falköping
İsviçre	Mendrisio
İtalya	Abbiategrosso, Acqualagna, Acquapendente, Altomonte, Amalfi, Amelia, Anghiari, Asolo, Barga, Bazzano, Bordo Val di Taro, Bra, Brisighella, Bucine, Caiazzo, Capalbio, Casalbeltrame, Castel Campagnano, Castelnovo ne Monti, Castelnuovo Berardengo, Castel San Pietro Terme, Castiglione Olona, Castiglione in Teverina, Cerreto Sannita, Chiavenna, Chiaverano, Cisternino, Citta della Pieve, Citta Sant'Angelo, Civitella in Val di Chiana, Controguerra, Cortona, Cutigliano, Fontanellato, Francavilla al Mare, Galeata, Giuliano Teatino, Gravina in Puglia, Greve in Chianti, Grumes, Guardiglele, Lentate sul Seveso, Levanto, Marradi, Massa Marittima, Monte Castello di Vibio, Montefalco, Morimondo, Novellara, Orsara di Puglia, Orvieto, Parrano, Pellegrino Parmense, Penne, Pianella, Pollica, Positano, Pratovecchio, Preci, Ribera, Salorno, San Miniato, San Potito Sannitico, Sant'Agata di Puglia, Santarcangelo di Romagna, San Vincenzo, Santa Sofia, Scandiano, Sperlonga, Suvereto, Tegli, Termoli, Tirano, Todi, Tolfa, Torgiano, Trani, Travaco Siccomario, Trevi, Turbigo, Usseglio, Vigarano Mainarda, Zibello
İzlanda	Djupavogshreppur
Kanada	Cowichan Bay, Naramata, Wolfville
Kolombiya	Pijao
Kuzey Kıbrıs	Lefke, Mehmetçik, Yeniboğaziçi
Macaristan	Hodmezovasarhely
Norveç	Eidskog, Levanger, Sokndal, Ulvik
Polonya	Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Działdowo, Dobre Młasto, Glubczyce, Goldap, Jeziorany, Gorowo Itaweckie, Kalety, Lidzbark, Lidzbark Warminski, Lubawa, Murowana Goslina, Nidzica, Nowe Miastro Lubawskie, Nowy Dwor Gdanski, Orneta, Olsztynek, Pasym, Prudnik, Rejowiec Fabryczny, Reszel, Ryn, Sepopol
Portekiz	Lagos, Sao Bras de Alportel, Silves, Tavira, Viana Do Castelo, Vizela
Tayvan	Dalin, Fonglin, Nanzhuang, Sanyi
Türkiye	Seferihisar, Taraklı Akyaka, Gökçeada, Yenipazar, Yalvaç, Perşembe, Vize, Halfeti, Şavşat, Uzundere, Göynük, Gerze, Eğirdir
Yeni Zelanda	Matakana,

Şekil 3.3. Ükelere göre Yavaş Şehirlerin dağılımı

1999 yılında başlayan Yavaş Şehir Organizasyonu bugün 30 ükede 200'ün üzerinde kentin katılımıyla sürdürülmektedir. Bu kentlerin her zaman mükemmel olmadığını vurgulayan organizasyon, günümüzde ütöpik olarak görülen bu yaklaşımı uygulama yönünde adım atmak isteyen yöneticileri ve kent sakinlerini bir araya getirmektedir. Sürdürülebilirlik, misafirperverlik gibi başlıkları da kapsayan yavaş şehir yaklaşımına katılan yerleşimler, kentin kimliğinden ödün vermeden günümüzün sorunlarına çözüm aramaktadırlar.

3.2 Yavaş Şehir Organizasyon Şeması

Organizasyon merkezi İtalya olan Yavaş Şehir Birliği, ulusal ağlardan oluşmaktadır. Bu ulusal ağlar kendi ülkelerindeki adaylık sürecini yönetirler ve Genel Merkez ile kendi ülkelerindeki Yavaş Şehirlerin iletişimini sağlarlar.

Ulusal ağ temsilcilerinin oluşturduğu ve karar verme yetkisine sahip Koordinasyon Komitesi, hareketin genel hatlarını çizen ve bilimsel altyapısını oluşturan Bilim Komitesi ve birliğin operasyonel yanından sorumlu Genel Merkez; Yavaş Şehir Birliği'nin organizasyon yapısını oluşturan 3 ana unsurdur. Koordinasyon Komitesi; uluslararası başkan, başkan yardımcıları, yönetim kadrosu, *SlowFood* Temsilcisi, denetçiler, onursal başkanlar ve bilimsel komite üyelerinden oluşur. Bilimsel Komitede ise farklı disiplinlerden uzmanlar ve akademisyenler görev almaktadır.

Organizasyon her yıl en az iki kere, uluslararası merkez olan Orvieto'da veya farklı bir Yavaş Şehirde toplantı düzenler; yıllık amaçlar, çalışmalar ve bütçeler düzenlenir. Yavaş şehirlerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik fikirler bu toplantılarda ortaya konur ve sonucunda bir rapor hazırlanır.

3.3 Üyelik Süreci

Uluslararası Yavaş Şehir Ağına dahil olmak için, ülkelerin kendi ulusal ağlarını oluşturmaları gerekmektedir. Yavaş Şehir felsefesine uygun en az 3 kent biraraya gelip ulusal ağlarını kurduktan sonra uluslararası ağa dahil olabilirler.

Nüfusu 50.000'in altında olan ve Yavaş Şehir felsefesine uyumlu olan kentler, üye olma niyetlerini ve gerekçelerini açıklayan bir başvuru mektubunu kendi ulusal ağlarına göndererek süreci başlatmış olurlar. Ulusal ağ koordinatörlüğü, başvuru mektubunu Yavaş Şehir felsefesi ve kriterlerine uyumu açısından bütünsel olarak

değerlendirildikten sonra, değerlendirme sonucunu gerekçeleriyle birlikte başvuran kente bildirir. Değerlendirme sonucu olumlu yönde ise, Ulusal Yavaş Şehir Koordinatörlüğü ve Bilim Komitesi kente Adaylık Değerlendirme Ziyareti'nde bulunur ve bu ziyaret sonucu Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlanır. Adaylık Değerlendirme Raporu'nun olumsuz olması durumunda başvuru reddedilir; olumlu olduğu durumda ise başvuru sahibi kent Aday Kent ilan edilir.

Yavaş Şehir Ulusal Ağ Koordinatörlüğü, Aday Kent'e, kriterlere yönelik eksiklerini açıklayan bir Hazırlık Raporu sunar. En az bir yıl içerisinde tamamlanması gereken eksiklikler belirtilir. Adaylık sürecinde Hazırlık Raporu doğrultusunda eksikliklerini giderdiğini belirten kent tekrar ziyaret edilir. Koordinasyon, eksikliklerin giderilip-giderilmediğini ve adaylık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirir. Koordinasyon değerlendirmesinin olumlu olması durumunda, kent Başvuru Dosyası'nı hazırlar ve üyelik başvurusunda bulunur. Değerlendirmeyi geçen kentin dosyası, Yavaş Şehir Genel Merkezi'ne (Cittaslow International-İtalya) iletilir ve Genel Merkez'in değerlendirmesi sonucunda Yavaş Şehir üyeliği onaylanır.

3.4 Üyelik Kriterleri

Yavaş Şehir statüsünde olmak için *SlowFood* kurallarına uyulmasının yanı sıra kentin yerel kimliğinin korunması ve çevre dostu politikaların uygulanması gerekmektedir. Başvuran kentlerin bu koşulları hali hazırda sağlıyor olmasının yanı sıra, eksik oldukları başlıkları Yavaş Şehir kriterlerine uygun olacak şekilde ve diğer kentleri de örnek alarak düzenlemeleri beklenmektedir. Düzenlemeler belli aralıklarla kontrol edilir ve kriterlere uygun olmayan uygulamalar artış gösterirse, kentin Yavaş Şehir ünvanı geri alınabilir.

Yavaş şehir kriterleri üzerinden yapılan puanlama sonucu, 50'nin üzerinde puan alan yerleşimler Yavaş Şehir olmaya hak kazanır. Sertifikasyon sürecindeki kriterler 7 ana başlıkta toplanan 72 maddeden oluşmaktadır. Bu kriterlerin bir kısmı *zorunlu kriterken*, bir kısmı aday kentin gerçekleştirmeyi taahhüt ettiği *perspektif kriterlerdir*. Bunların dışında puanlama sistemine dahil olan fakat zorunluluğu olmayan genel kriterler de bulunmaktadır.

Bu sürecin yanı sıra yeni başlatılan bir uygulama ile ulusal ağlara, bulunduğu ana başlığın yüzde yirmi oranını geçmemek koşuluyla, kendi yerel şartlarına özgü yeni kriterler ekleme yetkisi verilmiştir.

ZORUNLU YAVAŞ ŞEHİR KRİTERLERİ				
Enerji ve Çevre Politikaları	Altyapı Politikaları	Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları	Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar	Misafirperverlik, Farkındalık Yaratma ve Eğitim için Planlar
Hava temizliğinin belirlenmesi	Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı	Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması	El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkar ürünlerinin korunması	Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim verilmesi
Su temizliğinin belirlenmesi	Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlaması	Sürdürülebilir mimari için hizmet masası	Otel kapasitesinin artırılması	İyi karşılama
Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması	Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması	Kentin internet ağına sahip olması	Kamuya ait restoranlarda yerel ve mümkünse organik ürünlerin kullanılması	Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını artırmak
Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesislerinin kurulması	Aile hayatı ve hamileler için girişimler	Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması	Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi
Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması	Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla km üzerinden karşılaştırılması	Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması	Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse yerel organik ürünlerin kullanılması teşvik edilmesi	Cittaslow logosunun internet sayfalarında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı
		Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması, doğal ve yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması	Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması	
		Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması		
		Kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar		
		Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki		

Şekil 3.4. Zorunlu Yavaş Şehir Kriterleri

YAVAŞ ŞEHİR KRİTERLERİ						
Enerji ve Çevre Politikaları	Altyapı Politikaları	Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları	Tarım, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar	Misafirperverlik, Farkındalık Yaratma ve Eğitim için Planlar	Sosyal Uyum	Ortaklıklar
Hava temizliğinin belirlenmesi	Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları	Marjinal alanların tekrar değerlendirilmesi	El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkar ürünlerinin korunması	Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim	Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar	SlowFood aktivite ve kampanyaları
Su temizliğinin belirlenmesi	Sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik	Sürdürülebilir mimari hizmet masası	Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması	Cittaslow logosunun web sayfalarında ve antetli kağıtlarda kullanımı	Belediyenin kamu konut yatırımı	Doğal ve geleneksel yiyecekleri
Atıkların ayrıştırılarak toplanması	Engellilere yönelik engellerin kaldırılması	Kentin internet ağına sahip olması	Kamuya ait restoranlarda yerel ürünlerin kullanılması	Esnafın ve operatörlerin farkındalığını artırmak	Engelli kişilerin entegrasyonu	SlowFood veya diğer kurumlar ile desteklemek
Atık su artma tesislerinin kurulması	Aile hayatı ve hamileler için girişimler	Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	Bölge halkının hizmetlere ulaşımını artırmak	Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi	Çocuk bakımının desteklenmesi	
İşik kirliliğinin azaltılması	Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı	Kamusal sürdürülebilir kentsel planlama	Okul kantinlerinde yerel organik ürün kullanımı	Sağlık eğitimleri	Politikaya katılım	Eğleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmek
İçme suyu tüketiminin ulusal ortalamaya karşılaştırılması	Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla km üzerinden karşılaştırılması	Kişisel sürdürülebilir kentsel planlamanın teşvik edilmesi	Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması	Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında eğitimi	Sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti	Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alan, gençlik merkezi
Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi	Metro ve otobüs durağı gibi aktarma merkezlerine verimli bisiklet yolları	Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması doğal ve yerel altyerleşim merkezleri	Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki yeni planlamalar	Yönetimsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif yöntemler	Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alan, gençlik merkezi	Yoksulluk
Binalarda enerji tasarrufu	Eko ulaşım planlaması	Teleçalışma	Otel kapasitesi artışı	İyi karşılama	Farklı kültürlerin entegrasyonu	Yayımlama da
Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması	Kent merkezlerine malların sürdürülebilir dağılımı	Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanlar	Tarımda GDO kullanımının yasaklanması	Yavaş güzergahların mevcut olması		Sağlayacak şekilde
Biyoçeşitliliğin korunması		Yeşil alanlarda beton miktarının kontrolü	Agroekolojinin geliştirilmesi	Cittaslow üzerine yerel yönetimle çalışan örnekler	Genç neslin istihdam durumu	İşbirliği yapmak
Hane başına düşen elektrik kaynaklarından enerji üretimi		Kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar	Yerel ürünlerin sertifikalandırılması ve kültür merkezi kurulması		Farklı etnik grupların aynı mahallede yaşaması	
Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi		Kent içinde kullanışlı yeşil alanların verimli bitkilerle değerlendirilmesi	Yatak sayısının nüfusa yıllık oranın değerlendirilmesi			
		Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanması	Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse yerel organik ürünlerin kullanılması teşvik edilmesi			
		Kentsel yaşanabilirliğin artırılması				
		Kent direnci için planlama				

Şekil 3.5. Yavaş Şehir kriterlerinin tamamı

3.5 Yavaş Şehir Hareketi ve Sürdürülebilir Mimari İlişkisi

Ekonomik gelişim, çevresel koruma ve sosyal eşitlik kuran bir yaklaşımı benimseyen Yavaş Şehir hareketinin, kentsel gelişim modelini yere özgü fiziksel, sosyal ve kültürel değerler üzerinde kurduğu görülmektedir. Sürdürülebilir temeller üzerinde ilerleyen hareket, bu yönleriyle var olan kentsel gelişmelere seçenek bir model oluşturmaktadır. Yavaş Şehir gelişim modeli henüz özgün değerlerini yitirmemiş, kendi içinde farklı potansiyeller barından pek çok yerleşim birimine, kendi doğal ve kültürel değerlerini sürdürülebilir kılma konusunda önemli fırsatlar sunabileceği düşünülmektedir (Dalgakıran, 2009). Sadece bina tasarımı ölçeğinde değerlendirilmemesi gereken sürdürülebilir mimarlık anlayışının; sürdürülebilirlik kavramını benimseyen bir kent modeline entegre olmuş yerleşimlerde uygulanabilmesi daha olası gözükmektedir.

Sürdürülebilir mimarlığın kavramsal çerçevesini oluşturmak ve tasarımcılara kolaylık sağlamak amacıyla Jong-Jin Kim'in ortaya koyduğu "sürdürülebilir mimarlık ilkeleri" ve Paolo Sassi'nin "Sürdürülebilir Mimarlık Stratejileri" kitabı incelenmiş; bu iki kaynaktaki yaklaşımlar ve ilkeler derlenerek bir sürdürülebilir mimarlık ilkeleri şeması oluşturulmuştur (Şekil 2.4). Bu bölüm altında açıklanan Yavaş Şehir kriterleri, sürdürülebilir mimarlık ilkeleri ile karşılaştırılmış; Yavaş Şehir hareketi ve sürdürülebilir mimarının ortak ilkeleri ve yaklaşımları belirlenmiştir (Şekil 3.5). Yavaş Şehir kriterlerini incelediğimizde; sürdürülebilir kentleşmenin ve mimarının gerçekleştirilmesinin ön koşulu olan çevresel, ekonomik ve sosyal boyutların bir arada kurgulandığı bir çevre oluşturmayı amaçladığını söyleyebiliriz.

Yavaş şehir kriterlerinden *enerji, çevre ve altyapı politikaları*; sürdürülebilir mimarının *kaynak yönetimi* ve *yaşam döngüsü* anlayışıyla paralellik göstermekte ve çevreyi önemli bir unsur olarak merkeze koymaktadır. *Kentsel yaşam kalitesine dair politikaları* içeren yavaş şehir kriterlerinde, sürdürülebilir mimarının de önemli ilkelerinden esnek tasarım, uzun ömürlü yapılar ortaya koyma, yenilebilir kaynak kullanımı, sosyal altyapının desteklenmesi gibi başlıklarla paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte *tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar ve sosyal uyum* gibi Yavaş Şehir kriterleri, sürdürülebilirliğin sosyal boyutuna karşılık gelmekte; sürdürülebilir mimarlık ilkelerinden *insan için tasarım, bireyselliğe ve farklılıklara saygı gösterilmesi, engellilerin entegrasyonu, sosyal konut üretimi* başlıklarıyla ortak yaklaşımlar içermektedir. 72 kriter bir arada

değerlendirildiğinde, Yavaş Şehir Birliği'nin sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir mimarlık anlayışlarını benimseyen bir yaklaşıma sahip olduğu görülmektedir.

ORTAK İLKELER					
SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK İLKELERİ		YAVAŞ ŞEHİR KRİTERLERİ			
ARAZİ KULLANIMI	Önceden kullanılmış ve ihmal edilmiş alanların yeniden kullanımı	Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması			
	Yerel doğal yaşamın korunması, bitki örtüsünün zenginleştirilmesi	Biyocoşetliliğin korunması			
	Yerel üretimin desteklenmesi	Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması			
TOPLUM İÇİN TASARIM	Bireyselliğe ve farklılıklara saygı göstermek	Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar Farklı etnik grupların aynı mahallede yaşaması			
	Toplumsal katılımı desteklemek	Politikaya katılım Sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti Yönetimsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif yöntemler			
		Kültürel kimliğin korunması	Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması, doğal ve yerel alışveriş merkezleri		
			Yerel ölçekte eğitimler verilmesi ve istihdam sağlanması	Genç neslin istihdam durumu	
	Herkes için konut fırsatları yaratılması		Belediyenin kamu konut yardımı		
	Toplu taşıma ve yaya ulaşımının desteklenmesi	Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları Metro ve otobüs durağı gibi aktarma merkezlerine verimli bisiklet yolları Eko ulaşım planlaması			
		Sürdürülebilir mimariye yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesi ve yerel amaçların ortaya konması	Sürdürülebilir mimari hizmet masası		
		Erişilebilir kültürel ve sosyal mekanların oluşturulması	Kamusal sürdürülebilir kentsel planlama		
	SAĞLIK	İnsanların sağlık ve konforunu korumak, geliştirmek, Sağlık, güvenli ve ulaşılabilir çevre	Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması Sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik Kent merkezlerine malların sürdürülebilir dağılımı Bölge halkının hizmetlere ulaşımını artırmak Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması		
			Farklı fiziksel özelliklere sahip kullanıcıları ve fiziksel engellileri destekleme	Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması	
			KAYNAK YÖNETİMİ (MALZEME-ENERJİ-SU)	Mevcut strüktürlerin rehabilitasyonu	Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması
				Enerji etkin aydınlatma sistemleri	Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi, Kent direnci için planlama
		Merkezi ısıtma ve elektrik sistemlerinin kullanılması			
Kullanıcıların bilgilendirilmesi					
Enerji tasarrufu sağlayacak detaylandırma					
Enerji etkin ekipman kullanma					
Enerji etkin kentsel tasarım	Ana su kanallarının kullanımını sınırlandırmak amacıyla yerel ölçekte su arıtma sistemleri ve sürdürülebilir drenaj sistemleri kullanımı	Atık su arıtma tesislerinin kurulması			

Şekil 3.6. Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri ve Yavaş Şehir Kriterlerinin Ortak Yaklaşımları

3.6 Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde yerleşimlerin yaşam kalitesini artırmak, yerel kültürünü korumak ve bir sürdürülebilir yerel kalkınma modeli ortaya koymak fikrinden yola çıkan, İtalya kökenli Yavaş Şehir hareketinin tarihçesi, organizasyon şeması, üyelik süreci ve üyelik kriterleri açıklanmıştır.

Enerji ve çevre politikaları, altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesine dair politikalar, tarımsal turistik esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, misafirperverlik farkındalık yaratma ve eğitim için planlar, sosyal uyum ve ortaklıklar olmak üzere 7 ana başlıktan oluşan Yavaş Şehir kriterleriyle sürdürülebilir mimari ilkeleri karşılaştırılmış ve ortak noktaları belirlenmiştir.

Yavaş Şehir üyelik kriterlerinden 72 madde değerlendirildiğinde, Yavaş Şehir hareketinin sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir mimarlık anlayışlarını benimseyen bir yaklaşıma sahip olduğu görülmektedir.

4. MEVCUT YAVAŞ ŞEHİR UYGULAMALARI

4.1 Dünyadan Yavaş Şehir Uygulamaları

1999 yılında İtalya'da başlayan Yavaş Şehir hareketi, günümüzde 30 ülkede 236 yerleşime yayılmıştır. Bu bölümde dünyaki uygulamalardan, kurucu Yavaş Şehir üyelerinden Orvieto'nun da dahil olduğu, 6 yerleşim incelenmiştir.

DÜNYADAN YAVAŞ ŞEHİR UYGULAMALARI	ÜYELİK TARİHİ
Orvieto - İtalya	1999
Sebastopol - Amerika Birleşik Devletleri	2010
Midden-Delfland - Hollanda	2008
Katoomba Blue Mountains - Avustralya	2007
Wolfville - Kanada	2016
Matakana - Yeni Zelanda	2007

Şekil 4.1. Dünyadan incelenen Yavaş Şehir örnekleri

4.1.1 Orvieto - İtalya

Şekil 4.2 Orvieto'nun İtalya'daki konumu

İtalya'nın Umbria bölgesine bağlı bulunan Orvieto, 325 metre yüksekliğindeki tuf kayaların üzerine kurulmuş bir kenttir. 2011 verilerine göre 21.100 nüfuslu bir kent olan Orvieto, 3000 yıllık köklü bir geçmişe ve tarihi bir kentsel dokuya sahiptir. 8. yüzyıldan itibaren Etrüskler ve Romalıların hakimiyetinde kalan kent; sarayları, kaleleri ve katedralleri ile turistlerin ilgisini çeken bir bölge olmuştur (Cittaslow Organisation_Orvieto, 2017)

Şekil 4.3. Orvieto

1999 yılında Yavaş Şehir ünvanı alan Orvieto, organizasyonun dört kurucu üyesinden biridir. Yavaşlığın üretimi; yerel lezzetler ve şarapçılık üzerinden başlamıştır. Orvieto'nun şarapları, zeytinyağı, peynirleri, taze kesilmiş makarnaları, mantarları gibi yerel lezzetlerinin üreticilerini, ziyaretçilerle bir araya getiren organizasyonlar düzenlenmiş; böylece yeni bir kırsal turizm alanı yaratılmıştır. Okullardaki yemek menüleri revize edilerek daha sağlıklı ve yerel ürünler eklenmiş, çocuklara lezzet eğitimleri verilmiştir (Özkan, 2011).

Şekil 4.4 Orvieto

Bir diğerk Yavaş Şehir uygulaması ise kent halkının farkındalığını arttırmak amacıyla düzenlenen "Yavaş Pazar" etkinlikleridir. Mart ve Mayıs aylarının beş pazar günü "Yavaş Pazar" olarak adlandırılır ve bu günlerde tarihi merkezlere araç girişı yasaklanır, alışveriş alanları açık tutulur, el sanatları sergisi düzenlenir, okullarla birlikte konserler verilir, yerel şarap ve yiyecekler için tadım alanları oluşturulur (Keskin, 2010).

Yavaşlığı korumak ve simgelemek için kullanılan bir alan olarak da tanımlanabilecek "Lezzet Sarayı" adında bir bina yapılmıştır. Burası tehdit altındaki yerel sebze-meyve çeşitlerini ve Orvieto'ya özgü pişirme yöntemlerinin özgün tariflerini korumaktadır. Aynı zamanda yiyecek ve şarap üreticileri, kamu kuruluşları ve özel girişimciler için bir buluşma noktasıdır (Öztürk, 2012). Yerel yemek kültürü ve tarihini anımsatan festivaller organize edilerek, Ortaçağ stillerini seramik üzerinde kullanan yerel sanatkarlara, özgül iğne işlemeleriyle ev kadınlarına, geleneksel dokumacılara Ortaçağ'dan kalan el sanatlarını yaşatma fırsatı sunulmaktadır (Andarabi, 2012).

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında araba kullanımı azaltılmış, yayalar için bölgeler oluşturulmuş, otobüs seferleri yoğunlaştırılmış, bisiklet yolları yapılmıştır. Del Popolo gibi tarihi saraylarda restorasyon çalışmaları başlatılmıştır (Baydar, 2015).

4.1.2 Sebastopol - Amerika Birleşik Devletleri

Şekil 4.5 Sebastopol Konumu

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Sebastopol'ün bilinen ilk sakinleri, yerli Miwok ve Pomo halklarıdır. San Fransisco'nun güneyinde 8.000 kişilik nüfusuyla Sebastopol kasabası; 1850'lerde ABD Posta Ofisi çevresinde bulunan tarım bölgelerindeki çiftçilere yönelik küçük bir ticaret merkezi olarak kurulmuştur. Günümüzde enerji ve su tasarrufu çabaları ve iklim değişikliğine yönelik girişimleriyle bölgenin sürdürülebilirlik bağlamında öncü yerleşimlerinden (City of Sebastopol, 2017). 2010 yılında Yavaş Şehir ünvanı alan Sebastopol yönetiminin, Yavaş Şehir kriterleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri düzenlemeler; Sebastopol Yavaş Şehir temsilcisiyle gerçekleştirilen görüşmeler ve Sebastopol Yavaş Şehir Başvuru raporuna dayanarak aktarılmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; etkili bir atık yönetim ve geri dönüşüm planı uygulanmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı ile ilgili düzenli olarak konferanslar düzenlenmekte; enerji kullanımını sürekli ölçen, raporlayan bir sistem sayesinde enerji tüketimi minimize edilmektedir. Sebastopol yerleşim sınırları içerisinde tarımda kimyasal ilaçlar ve suni gübre kullanımı yasaklanmıştır. Sebastopol sakinlerine her ay gönderilen, gönüllülerin hazırladığı yerel gazetede; sürdürülebilirlik ve organik tarım konuları hakkında bilgiler aktarılmaktadır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında; kent içi ulaşım ağını geliştirmek ve yayaaların kent içinde güvenli dolaşımını sağlamak üzere *Street Smart Sebastopol* (Sebastopol Akıllı Sokak) programı başlatılmıştır. Ayrıca Slow Down Sebastopol (Yavaşla Sebastopol) girişimiyle kent sakinlerinin bahçelerine yavaşlığa dair hatırlatıcı işaretler koymasına izin verilerek, trafiğin yavaşlaması teşvik edilmiştir. Kent ve çevresini kaplayan bisiklet ağı planı 2008 yılında tamamlanmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Kentsel yaşam kalitesi politikaları* kapsamında; bütün inşaa faaliyetlerinde yeşil bina teknolojilerinin kullanımı desteklenmektedir. Belediye Binası'nda; müteahhitlere, mimarlara, mühendislere yönelik düzenli seminerler verilmektedir. Ayrıca enerji ve suyun korunumu ile ilgili kasaba etkinlikleri düzenlenmektedir.

Şekil 4.6. Sebastopol yenilenebilir enerji kullanımı

Yeşil Bina Programı (Green Building Program) kapsamında; ahşap, plastik, metal, su ve diğer kaynakların yüksek miktarda kullanımına yol açan alışıldık inşa yöntemlerinin yerine kaynakların korunumunu sağlayan, zehirli atıkların ve sera gaz emisyonlarının azaltan bina tasarım ve yapımı teşvik edilmektedir. Tasarım sürecinde ve inşaat tekniklerinde kullanılabilecek alternatif yöntemler ve malzemeler ile ilgili bilgilendirmeler yapılmaktadır.

Bir grup gönüllü Sebastopol sakini; Sebastopol'ün mevcut aksaklıklarına çözüm sunan ve güçlü yönlerini ön plana çıkaran bir tasarım ortaya konabilmesi için, mimarlar ve şehir plancılarına çağrı yaparak uluslararası bir yarışma düzenlemiştir. *The Core Project* isimli yarışmaya 2013 yılında dünyanın pek çok yerinden başvuru yapılmıştır. Yarışma sonucunda ortaya çıkan fikirler, günümüzde yerleşimin Genel Planı için başvuru kaynağı olmayı sürdürmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; organik tarımı desteklemektedir. Restoranların ödüllü Sebastopol balı ve şarapları gibi yerel ürünlerin satışına odaklanması teşvik edilmektedir. Kentin sahip olduğu ve organik üretimin yapıldığı iki bahçe bulunmaktadır. Sebastopol Sanat Merkezi pek çok alanda kent sakinlerine eğitim fırsatı sunmaktadır, düzenli olarak sanat festivalleri gerçekleştirmekte ve kısa film festivali yarışması düzenlemektedir. Yerel sanatçılar ve zanaatkarlar bu etkinliklerde kendi standlarını açmaktadır. Ayrıca Elma Festivali, Roma Festivali, Cajun Festivali gibi etkinliklerle daha az bilinen meslekleri ve üretim yönlerini vurgulamaktadır. Okulların bahçelerinde öğrencilere organik tarım öğretilmekte, sağlıklı pişirme yöntemleri aktarılmaktadır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Misafirperverlik, farkındalık yaratma ve eğitim için planlar* kapsamında; Sebastopol yerleşiminde mimarlık, ulaşım, yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaştırılması, parklar ve yeşil alanlar gibi alanlarda bir çok komisyon

kurulmuştur. Yavaş Şehir Komitesi eğitim ve medya farkındalığı üzerine projeler geliştirmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Sosyal uyum* başlığı kapsamında; Toplumsal Kalkınma Ajansı gelirinin yüzde yirmisi, uygun fiyatlı konut programları için ayrılmıştır. Ayrıca özel sektörde verilen asgari ücretlerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemeyecek bir sınırdan olmasının denetlenebilmesi için, Yaşam Ücreti Yönetmeliği düzenlenmiştir.

4.1.3 Midden-Delfland - Hollanda

Şekil 4.7. Midden-Delfland konumu

Midden-Delfland 28 Haziran 2008 tarihinde Yavaş Şehir ünvanı alarak, Hollanda'nın Yavaş Şehir Başkenti olmuştur. Rotterdam gibi yoğun kentleşmenin gözlemlendiği bir bölgenin merkezinde yerel kimliği, kasaba evleri, açık yeşil alanları ile önemli bir konuma sahiptir. Kentleşme baskısının hissedildiği, 1.8 milyon insanın yaşadığı Randstad bölgesinde bulunan 18.000 kişilik nüfusa sahip Midden-Delfland'ın sahip olduğu yeşil alanlar büyük önem kazanmıştır. Hükümet Midden-Delfland'a tarımsal ve turistik faaliyetlerini arttırması ve yeşili muhafaza etmesi görevini vermiştir.

Şekil 4.8. Midden-Delfland

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında, Midden-Delfland da pek çok girişim bulunmaktadır. Yerel üretimi destekleyen ve ürünlerin çiftlik pazarlarında satılmasının önünü açan *The h'Eerlijk Delfland* (Dürüst yerel ürünler) ve ortak projeler yürüttüğü *Groen Goud Foundation* (Yeşil Altın Vakfı) bu girişimlere örnek olarak gösterilebilir. Süt ürünleri, üzüm ve bal Midden-Delfland'da yaygın olarak üretimi yapılan ürünlerin başını çekmektedir (Cittaslow Organisation, Midden-Delfland, 2017).

Diğer Yavaş Şehirlerle ortak üretilen projelerin başında öğrenci değişim programları gelmektedir. Gençlerin gelişimi için yerel gençlik politikaları oluşturulmuş, Peyzaj Gelişim Planı çerçevesinde özgün peyzajın korunması amaçlanmıştır. Turistlerin ve şehir sakinlerinin kullanabilmesi için bisiklet ve yürüyüş rotalarını gösteren Bisiklet Bağlantı Sistemi oluşturulmuştur (Özkan, 2011).

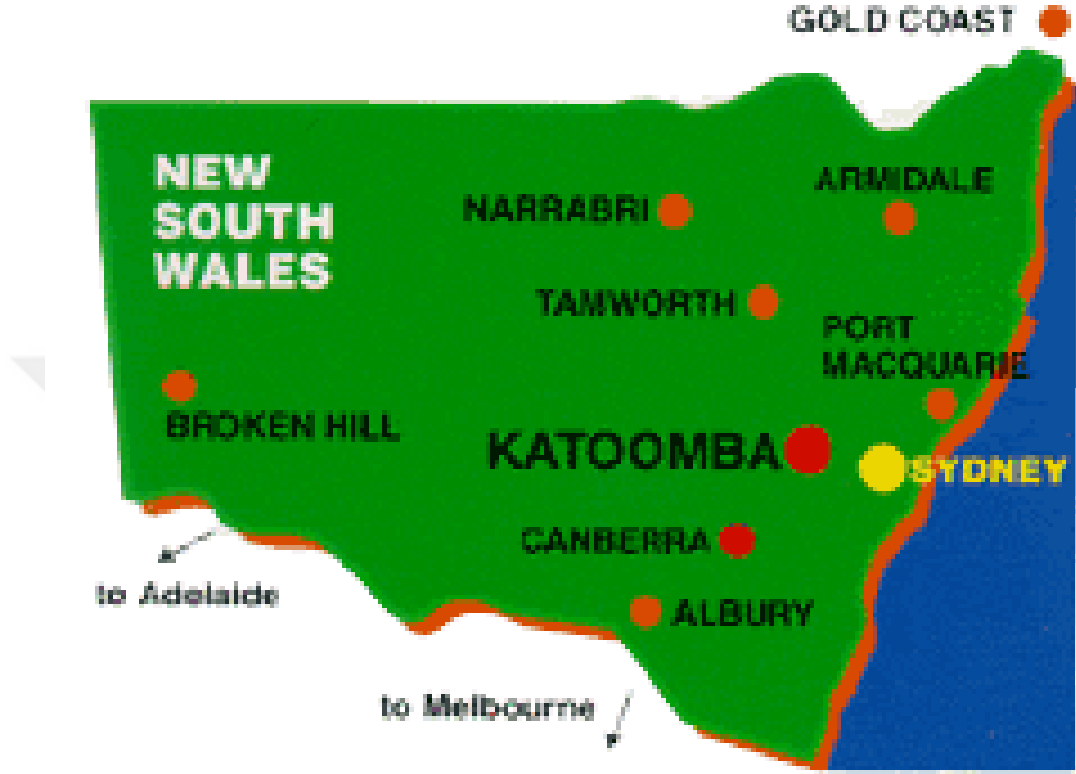

Şekil 4.9. Midden-Delfland Belediye Binası

Midden-Delfland yönetimi, "yaşam kalitesi" ve "yeşil, yaratıcı kent" yaklaşımlarını temel değerleri olarak benimsediklerini ifade etmektedir. Bu değerlere uygun olacak şekilde yeni bir Belediye Binası inşa edilmiştir. Sürdürülebilir nitelikler taşıyan, karbon nötr bina, kırsal zenginliklerin merkezinde konumlanmaktadır. Binanın değişen hacimlerdeki 5 bölümü, çevresindeki tepelerin formundan ve bölgenin tipik çiftlik evlerinden ilham almaktadır. Geleneksel evlerde görüldüğü gibi yangına sebep olmaması nedeniyle; çatıda kullanılan kamışlar, prefabrik panellerin etrafına sıkıca sarılarak iç mekandan yükselen havayla temas etmeyecek şekilde uygulanmıştır. Kamışlar, çatıyla birlikte bütün hacimleri sarıyor gibi görünmektedir; ancak çatının en üst kotunda fotovoltaiik güneş panelleri bulunmaktadır. Her birimin doğal ışıkla aydınlanabilmesi için, pencereler kuzey ve güney cephelerde sıralanmıştır.

Pencerelere yerleştirilen güneş panelleri aynı zamanda güneş kırıcı görevi görmektedir. Belediye Binası'nın iç mekanında doğal ve yerel malzemeler kullanılmıştır (Inbo Amsterdam, 2017).

4.1.4 Katoomba Blue Mountains - Avustralya

Şekil 4.10. Katoomba konumu

Katoomba, adını mavi dağlarından alan, New South Wales bölgesine bağlı Blue Mountains yerleşiminin yönetim merkezidir. Kumtaşı platolarının üzerinde konumlanmış, kanyon ve şelalerle çevrilmiş Katomboo; Sdney'in 110 km batısındadır. 8 doğal parkıyla Blue Mountains, Avustralya'nın en geniş alana yayılmış, koruma altındaki çam ormanı bölgelerinden birini oluşturmaktadır. Dağ manzarası ve yürüyüş rotalarıyla tanınan Blue Mountains, 2000 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmeye hak kazanmıştır. Dünya Mirası Listesi'ne girmesinin sebeplerinden biri de, bölgeye ismini veren çok çeşitli mavi okalüptüs ağaçlarıdır. 8000 nüfuslu Katoomba, Darug ve Gundungurra Aborjin uluslarının geleneksel topraklarıdır (Cittaslow Katoomba, 2017).

Yavaş Şehir Organizasyon Merkezi İtalya'dan gelen 4 kişilik bir heyetin bölgeyi gezip değerlendirmeleri sonucunda, 2007 yılının Mart ayında, Goolwa'yla birlikte

Katoomba Blue Mountains da Avustralya'nın ilk Yavaş Şehir ünvanı alan kenti olmuştur. (Cittaslow Australiasia, 2017).

Şekil 4.11. Katoomba

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında; her evin kendi mutfağında kullanacağı ürünler üretebilmesi için bahçeler oluşturulmuştur. Katoomba'da pek çok yerel şarap, bira, organik et, meyve, sebze üreticileri ve tasarımcılar bulunmaktadır. Bu ürünlere ulaşımı yaygınlaştırmak amacıyla her yaz festivaller ve yıl boyunca turlar düzenlenmektedir. Blue Mountains Şehir Konseyi doğayla etkileşim, kütüphane gezileri, Aborjin kültürünü tanıma gibi başlıklar içeren Çocuk Haftaları organize etmektedir.

Şekil 4.12. Eko-ev Turları

Eko-evler üzerine uzmanlaşmış mimar Niger Bell, Katoomba Blue Mountains Yavaş Şehir hareketi için çağrı yapan isimlerin başında gelmektedir. Eko-evler günümüzdeki "büyük tasarım" yapılarına benzememekte, yaşanabilir ve ulaşılabilir bir çevre yaratmaktadırlar. Bulundukları yere uyum sağlayan, çevresel farkındalık yaratan Blue Mountains Eko-evleri, her yıl ekim ayında Niger Bell rehberliğinde gerçekleştirilen turlar sayesinde gezilebilmektedir. Bütün gün süren otobüs turunda,

yaklaşık beş ev ziyaret edilmekte ve tur kapsamında sürdürülebilirlik mimarlık ilkeleri tartışılmaktadır (Ecohomes, 2017).

2000 yılında Blue Mountains Kent Konseyi, yerleşimin vizyonunu ve hedeflerini belirlemeye yönelik bir adım atmıştır. 2000-2003 yılları arasında özel ihtiyaç grupları, sivil toplum örgütleri, devlet kurumları çalışanları da dahil olmak üzere 6000 kişi bir araya gelip, "Şehir Vizyonu ve Eylem Haritası"nı katılımcı bir yöntemle belirlemiştir. "Sürdürülebilir Blue Mountains" adını alan Kent Vizyonu; çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan daha sürdürülebilir bir Blue Mountains düşüncesinin bir sonucudur ve "Temel Yönergeler" adı altında altı ana başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar; Sivil Toplum Örgütlülüğü, Çevreyi Korumak, İnsanları Korumak, Arazi Kullanımı, Kent içi Ulaşım ve Sürdürülebilir Kalkınma'dır (Sürdürülebilir Blue Mountains, 2017).

4.1.5 Wolfville - Kanada

Şekil 4.13. Wolfville konumu

Wolfville, Kanada'nın Nova Scotia bölgesindeki Annapolis Vadisi'nde bulunan, 2006 verilerine göre yaklaşık 5000 kişinin yaşadığı ufak bir kasabadır. Acadia Üniversitesi ve kar amacı gütmeyen yerel bir sinema/performans merkezi olan Acadia Sinema Kooperatifi gibi kurumlara ev sahipliği yapmaktadır. Wolfville, üniversitenin ve kent sakinlerinin düzenlediği kültürel etkinliklerin yanı sıra, yakınlardaki Fundy Körfezi-Gaspereau Vadisi manzarasıyla da ilgi çeken bir yerleşimdir. Ana caddesi üzerinde yerel ürünlerin satıldığı butikler, Acadia Üniversitesi Sanat Galerisi ve Vadi Festival Tiyatrosu bulunmaktadır. Wolfville Tarih Topluluğu tarafından işletilen Randall Ev Müzesi'nde yerleşimin tarihi anlatılmaktadır (Spice, 2012).

Yavaş Şehir kriterlerine uygunluğun belgelenmesi ve saha gezilerinden oluşan 6 yıllık bir sürecin sonucunda, 2016 yılında, Wolfville Yavaş Şehir ünvanı almıştır. Wolfville Belediye Başkanı: “Cittaslow, Wolfville için mükemmel bir fırsat. Biz Cittaslow’uz. Gıda üreticilerini tüketiciyle buluşturmak, hassas ortamımızı korumak, adil ticaret ürünlerini teşvik etmek ve herşeyden önce yaşam kalitesini yükseltmek; Wolfville’in sahip olduğu ve bundan sonra da uygulayacağı bir prensiptir” sözleriyle sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi vizyonuna sahip bir kentler ağına dahil olmaktan gurur duyduğunu belirtmiştir (LocalConnections, 2017). Wolfville yerleşiminin Yavaş Şehir kriterleri kapsamında pek çok düzenlemesi mevcuttur. Bu uygulamalar Wolfville Belediyesi’nin paylaştığı bilgiler derlenerek aktarılmıştır.

Şekil 4.14. Wolfville

Wolfville’in çöp, geri dönüşüm ve atık toplama araçları Vadi Atık Kaynak Yönetimi tarafından sağlanmaktadır. Bütün kent sakinlerini çöplerini plastik, kağıt ve çöp olarak ayrıştırmak zorundadır. Arazi kullanımı, sürdürülebilir kalkınma, çevre korunumu, enerji kullanımı, kamusal alanlar, belediye hizmetleri, toplu taşıma gibi başlıkları içeren Wolfville Belediyesi Stratejik Planlaması düzenlenmiştir. Katılımcı bir yöntemle ortaya konan düzenlemeye uygun olmayan hiçbir girişime izin verilmemektedir. Belediyenin, Stratejik Planlama kapsamında gerçekleştirmek istediği hedefler şu şekilde özetlenebilir: Tüm kent sakinlerinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlanan uygun fiyatlı konut üretimini desteklemek, sağlıklı bir

ticaret ortamı oluşturmak, büyük oranda yenilebilir enerji kullanmak ve enerji kullanımını azaltmak, toplumun en değerli varlığı olarak görülmesi gereken doğaya saygı duymak ve onu korumak, kirliliği ve katı atık üretimini azaltmak, geri dönüşümü yaygınlaştırmak, aktif toplu taşıma ağı kurmak. Stratejik Planlamanın bir parçası olarak Temel Tasarım İlkeleri Yönergesi oluşturulmuştur. Bu yönergenin amacı Wolfville'nin kimliğini korurken, çeşitlendirilmiş sokaklar ve yapı formları üretebilmenin önünü açmaktır.

Wolfville'de yıl boyunca pek çok festival ve etkinlik düzenlenmektedir. *Devour! The Food Film Fest*; sinemayı, yemek ve şarap kültürünü kutlayan uluslararası bir festivaldir. Yeme kültürünün günlük yaşamımızı nasıl etkilediğine dair film gösterimleri yapılır. Yemek kültürü ile ilgili olarak Wolfville Çiftçi Marketi'nde her yıl gerçekleştirilen bir diğer etkinlik ise *Tastes of Valley* (Vadinin Lezzetleri)' dir. Bu festivalde; 20'den fazla aşçının katılımıyla, yerel şarapların ve yemeklerin tadımı yapılır (Wolfville Belediyesi, 2017).

4.1.6 Matakana - Yeni Zelanda

Şekil 4.15. Matakana'nın konumu

Matakana, Auckland'ın kuzeyinde, doğu kıyısının yakınında, şarap imalathaneleri ve meyve bahçeleri arasında yer alan bir pazar köyüdür. Genellikle emeklilerin veya evde çalışan kent sakinlerinin yaşadığı Matakana, yaklaşık 900 kişilik nüfusuyla

küçük bir yerleşimdir. 2006 yılında üretime başlayan organik çiftlik pazarlarının etkisiyle turizm önemli ölçüde artmıştır. Matakana 2007 yılında sertifikasını almış ve Yeni Zelanda'nın ilk Yavaş Şehri olmuştur. Matakana sakinleri, başvurudan önce de Yavaş Şehir kriterlerinin çoğunu karşıladıklarını, sertifikanın yalnızca bu durumun belgelenmesini sağladığını savunmaktadırlar (Freeman ve Semmens, 2012).

Matakana'da her cumartesi Çiftçi Pazarı kurulur. Çiftçi Pazarında; yumurta, zeytinyağları, Puhoi peyniri, reçel, çikolata, gibi pek çok yerel ve organik ürün bulunmakadır. Sanat atölyeleri ve galerilerinde yerel sanatçıların el ürünleri olan desenli, renkli el yapımı seramikler satılmaktadır.

Şekil 4.16. Matakana Hava Fotoğrafi

Tawharanui Bölge Parkı'nda ekolojik bir program yürütülmektedir. Çalılara ve bitkilere bakım yapılmaktadır. Bu bölgede yaşayan çok sayıda kuş türünün parktan beslenmesi sağlanmaktadır. 2.5 kilometrelik bir yolla giriş yapılan parkta, yerel bitkiler ve hayvanlar için ideal şartları sağlayabilecek şekilde 350 hektarlık orman ve 90 hektarlık su alanı bulunmaktadır (Hoehne, 2016).

Mataka, kent sakinlerine de esin kaynağı olmaktadır. 1988 yılında Joe Palaischer ve Trish Allen 21 hektarlık bir arsa satın almış ve buraya Rainbow Valley Farm (Gökkuşağı Vadisi Çiftliği) adını vermişlerdir. Yabani otlarla çevrili arsayı permakültür ilkeleriyle yenilemiş, kendine yeten bir çiftliğe dönüştürmüş ve 13.000 ağaç dikmişlerdir. Zaman içerisinde yenilebilir peyzajlar, organik gıda üretimi, sıfır atık ve pasif güneş evleri ile ilgili pek çok bilgi edinip, bunları çiftlikte hayata geçirmişlerdir. Öğrendiklerini herkesle paylaşarak permakültür alanında uluslararası

ün kazanmış; pek çok çalıştay, seminer programı ve kurslar düzenlemeye başlamışlardır (Ingram, 2009).

Şekil 4.17. The Glass House

Palaischer ve Allen'ın girişimi pek çok kişiyi de heyecanlandırmış, Yavaş Şehir olma yolundaki ilk adımların atılmasını sağlamıştır. 1986 yılından beri Yeni Zelanda'daki en büyük arazilerden birinin sahibi olan Richard Didsbury ve eşi Christine, bu bölgeye çeşitli ağaçlar dikmiş, şarap üretimi, organik tarım ve hayvancılık yapmaya başlamışlardır. 2007 yılında Matakana'nın Yavaş Şehir ünvanı almasıyla, Brick Bay adını verdikleri arazide, Mimar Noel Lane'den Yavaş Şehir kriterlerine uygun olacak bir bina tasarlamasını istemişlerdir. Brick Bay'de üretilen yerel gıdaların ve şarapların tadılabildiği bir restaurant ve satış birimi olarak kullanılan *The Glass House*, 2007 yılında Yeni Zelanda Mimarlar Enstitüsü Ulusal Ödülünü almaya layık görüşmüştür. *The Glass House*, Brick Bay'de bulunan *Sculpture Trail* (Heykel Yolu)'nun de giriş kısmında konumlanmaktadır. Heykel Yolu, Anish Kapoor ve Richard Senatra gibi ünlü sanatçıların işlerinin de dahil olduğu bir patikadır. Her yıl pek çok sanatçının alana özgü ürettiği işler, arazi boyunca sergilenir, satışa sunulur (Brick Bay, 2017).

Şekil 4.18. Sculpture Trail (Heykel Yolu)

4.2 Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin İncelenmesi

Türkiye'de Seferihisar'ın 2009 yılındaki katılımını; 2011 yılında Taraklı, Akyaka, Gökçeada, Yenipazar, 2012 yılında Yalvaç, Perşembe Vize, 2013 yılında Halfeti, 2015 yılında Şavşat, 2016 yılında Uzundere, 2017 yılında Göynük, Gerze ve Eğirdir üyelikleri izlemiştir (Şekil 4.19).

TÜRKİYE'DEKİ YAVAŞ ŞEHİRLER	ÜYELİK TARİHİ
Seferihisar - İzmir	2009
Taraklı - Sakarya	2011
Akyaka - Muğla	
Gökçeada - Çanakkale	
Yenipazar - Aydın	
Yalvaç - Isparta	2012
Perşembe - Ordu	
Vize - Kırklareli	
Halfeti - Şanlıurfa	2013
Şavşat - Artvin	2015
Uzundere - Erzurum	2016
Göynük - Bolu	2017
Gerze - Sinop	
Eğirdir - Isparta	

Şekil 4.19. Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin üyelik tarihleri

4.2.1 Seferihisar - İzmir

Şekil 4.20. Seferihisar konumu

Seferihisar İlçesi topraklarında en eski yerleşim yeri Teos olup, burasının M.Ö. 2000 yıllarında Akalardan kaçan Giritliler tarafından kurulduğu ve Karyalıların bir kenti olduğu bilinmektedir. Böylece yöreye 4000 yıldan bu yana yerleşildiği söylenebilir. Ege'nin diğer yöreleri gibi Seferihisar'da da M.Ö. 7-5. yüzyıllar arasında Lidyalılar, Atinalılar ve Ispartalılar hüküm sürmüştür. Daha sonra yöreye İranlılar, Bergama Krallığı, Makedonyalılar, Eski Yunanlılar, Romalılar ve Bizanslılar egemen olmuştur. II.Haçlı Seferi (1147-1149) sonrasında, bölge Sultan Mesut tarafından Selçuklu topraklarına katılmıştır, 1394 yılında ise Osmanlıların eline geçmiştir. İzmir 1850 yılında Aydın Vilayeti'nin merkezi olunca Seferihisar nahiyesi de 1884 yılında Belediye olmuştur. 15 Mayıs 1919 tarihine kadar Seferihisar'da yaklaşık %50 Rum, %50 yerli ve Mora göçmeni Türk ahali birlikte yaşamışlar, İzmir'in 15 Mayıs 1919 da Yunan işgaline uğramasıyla, işgal yılları başlamış, 11 Eylül 1922 de ilçe kurtarılmıştır (Seferihisar Belediyesi, 2017).

Uluslararası Yavaş Şehir ağının Türkiye'deki ilk üyesi olan Seferihisar, Ege Bölgesi'nde, İzmir ili sınırları içerisinde yer almaktadır. Kuzeyinde Güzelbahçe, güneyinde Ege Denizi, batısında yine Ege Denizi ve Urla İlçesi, doğusunda da Menderes İlçesi ile çevrilidir. İlçenin batı kıyısı Sığacık Körfezi'ne, güney kıyısı da Kuşadası Körfezi'ne açılmaktadır. Seferihisar'ın 49,5 km uzunluğundaki sahil şeridinde, 10 tane mavi bayraklı halk plajı bulunmaktadır. İlçenin ekonomisi tarım ve turizme dayalıdır. Yetiştirilen tarımsal ürünlerin başında satsuma türü mandalina gelmektedir. Tarım alanlarının büyük bölümü mandalina ve zeytin bahçelerinden oluşurken, sahil kesiminde ise yerel halk geçimini balıkçılıktan sağlamaktadır (Seferihisar Belediyesi Konaklama Rehberi, 2017).

Şekil 4.21. Teos Antik Kenti

Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer 2009 yılında Yavaş Şehir olmak için ilk başvuruyu yapmıştır. 2009 yılının Kasım ayında resmen Yavaş Şehir Birliği'ne üyeliği kabul edilen Seferihisar, Türkiye'nin ilk, dünyanın 129. Yavaş Şehri olmaya hak kazanmıştır. Türkiye'nin Yavaş Şehir başkenti ünvanını almasından dolayı, kendisinden sonraki üyelik başvuruları öncelikle Seferihisar'ın onayından geçmektedir.

Yavaş Şehir Seferihisar Temsilcisi Bülent Köstem üyeliğe başvururken hedeflerinin özellikle Ege kıyılarında kendini gösteren çarpık kentleşmeye, betonlaşmaya, sıradanlaşmaya, standartlaşmaya karşı Seferihisar'ın kendi yolunu çizebilmesi, Seferihisar'ın geleceğinin garanti altına alınması, yaşanan politik çalkantılardan, gelgitlerden bağımsız bir şekilde sanayileşmeden, çirkinleşmeden, güzelleşerek geleceğe doğru emin adımlarla ilerlemesi olduğunu belirtmiştir (Keskin, 2010).

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; Seferihisar organik tarım pilot bölgesi seçilmiştir. 25 çiftçiye "Eurogap1" sertifikası verilmiştir. Bu sertifikayla ürünler, üretim aşamasında detaylı olarak kayıt altına alınmaktadır (Özkan, 2011). Hava ve deniz kirliliği ölçümleri yapılmış, kentsel çöplerin ve atıkların ayrıştırılmasına yönelik projeler başlatılmış, biyolojik atık su arıtma tesisi kurulmuştur. Enerjiyi verimli kullanma bilinci oluşturmak ve Seferihisar genelinde enerji verimliliği konusunu gündemde tutmak amacıyla Enerji Verimliliği Eğitimleri verilmektedir (Keskin, 2010).

Şekil 4.22Seferihisar

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında; İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi'nin de katılımıyla toplu ulaşım ve bisiklet yollarını ön planda tutan

alternatif ulaşım sistemine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Güvenli ve düzenli bir ulaşım planı oluşturmak, yaya aksını genişletmek, araç trafiğini azaltmak adına Sığacık'ın bir bölümüne ve Seferihisar Merkezi'nde bulunan Atatürk Caddesi'ne araç girişi yasaklanmıştır. Salı günleri kurulan Köy Pazarı'nın önünde açık bir pazar düzenlenmekte, bu pazara halden mal sokulmamakta ve sadece küçük üreticilerin ürünlerini satmalarına imkan verilmektedir (Keskin, 2010).

Yavaş Şehir kriterlerinden *Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları* kapsamında; Teos Antik Kenti'nde kazı çalışmaları başlatılmış, Sığacık Kalesi Surları ve Seferihisar merkezindeki hamamların rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin yapımına başlanmıştır. Seferihisar'ın Sığacık mahallesinde yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak meydan ve rekreasyon alanı düzenlemesi yapmak amacıyla Turizm ve Çevre Mali Destek Programı'na başvuruda bulunulmuştur (Keskin, 2010). Ege ve Yaşar Üniversiteleri ile görüşmeler yapılmış olup, rölöve ve restorasyon çalışmalarına destek olmaları istenmiştir. Öğrenciler staj ve ödev kapsamında cephe rölöveleri çıkarmaya başlamıştır. İlk olarak halkı teşvik edebilmek amacıyla eski belediye pasajı prototip olarak cephe yenileme çalışmalarıyla düzenlenmiştir ve bina kültür merkezi olarak kullanıma açılmıştır (Özkan, 2011). Kentin yeniden yapılandırılmasına yönelik olarak Seferihisar ve İzmir'de çalışma yürüten mimar ve ressamlardan oluşturulan bir grup, Atatürk Caddesi'nin yeniden yapılandırılması için mimari bir taslak oluşturmuştur. Caddede bulunan farklı boylardaki pano ve tabelalar kaldırılmış, yerine Seferihisar Belediyesi'nin belirlediği standartlarda tabela ve panolar asılmıştır. Sığacık kalesinin güney ve batı duvarında yer alan evlerin renklerinin uyumlu olmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır (Keskin, 2010).

Şekil 4.23. Atatürk Caddesi cephe çalışması eskizi

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile Seferihisar'ın kırsal kalkınma programının hazırlanmasını ve hayata geçirilmesini amaçlayan işbirliği protokolü hazırlanmıştır. Gödence Köyü'nde tarım turizmi ve ev pansiyonculuğunun başlatılması, mandalina ve enginar entegre tesisinin kurulması, ilçe sınırları içerisinde arıcılık faaliyetlerinin arttırılması konusunda Ziraat Fakültesi ile ortak çalışmalar yürütülecektir. Çiftçilerle toplantılar düzenlenmiş, alan uygulamaları yapılmış, organik tarım hakkında bilgi verilmiş ve eğitimi başarıyla tamamlayan kişilere organik tohum dağıtılmıştır. Seferihisar Belediyesi okul bahçelerinde oluşturduğu sebze bahçeleriyle öğrencilere çapa yapma, fide dikimi, sebze yetiştiriciliği öğretmekte; çocuklar kendi yetiştirdikleri ürünlerden hazırlanan yemekleri yemektirler. Kent Konseyi tarafından Seferihisar'a özgü yerel ürünlerin taraması yapılmıştır. Bu ürünler pazarlarda ve Kadın Emeği Evlerinde satılmaktadır (Keskin, 2010). Eski belediye binası Köy Pazarı'na dönüştürülerek köylülerin ücret ödemediği tezgah açıp ürünlerini satabilmelerinin önü açılmıştır. Bina içindeki her oda kendi yerel ürünlerini satmaları için bir köye verilmiş; bazı odalarda örgü, resim, seramik gibi alanlarda kurslar düzenlenmeye başlanmıştır (Özkan, 2011).

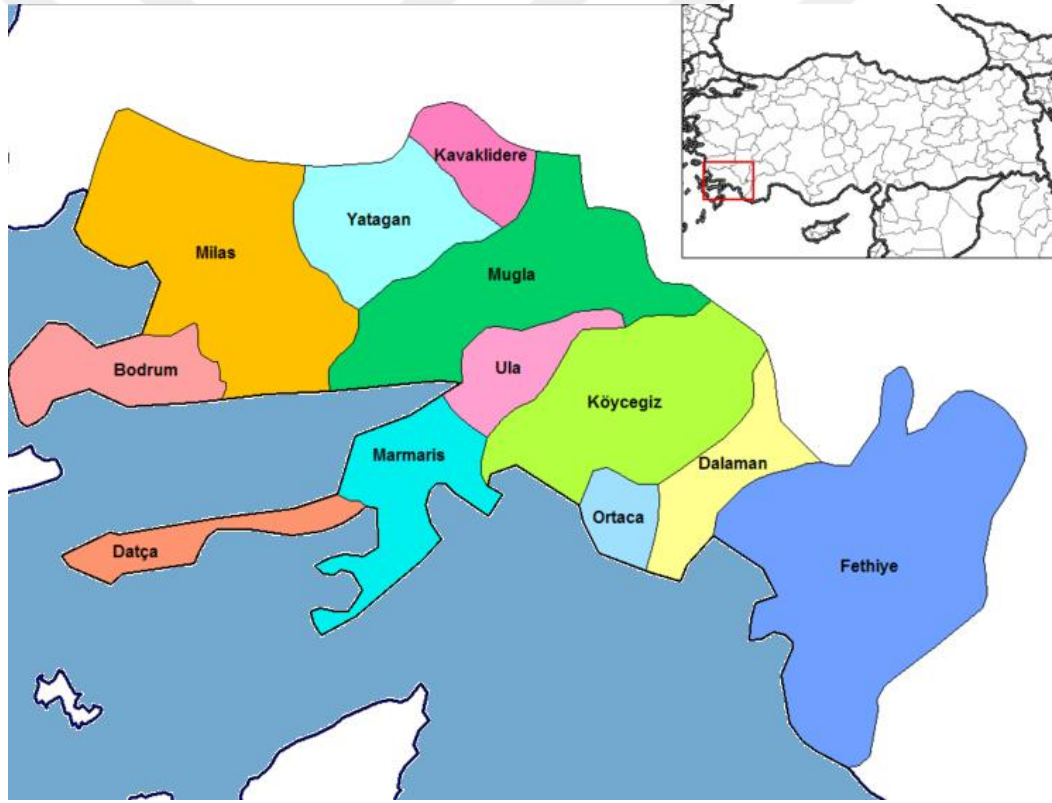
Yavaş Şehir kriterlerinden *Misafirperverlik, farkındalık yaratma ve eğitim için planlar* kapsamında; Turist Bilgisi ve Nitelikli Misafirperverlik eğitimi düzenlenmiş ve kursa katılanlara sertifika verilmiştir. Teos Antik Kenti'ne ve Sığacık Kalesi'ne bilgilendirici panolar yerleştirilmiştir. Dokuz Eylül Rotary Kulübü ve Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü ile birlikte açılan kursta "Toplu Beslenme Yapılan Yerlerde Sağlıklı ve Güvenli Gıda Üretimi" eğitimi düzenlenmiştir (Keskin, 2010). Seferihisar'da kapsamlı bir gezi haritası oluşturulmuş, gezilip görülmesi gereken yerler işaretlenmiştir. Diğer Yavaş Şehirlerinde katılımıyla bir futbol turnuvası düzenlenmiş böylece diğer kentlerle tanışma ve kaynaşma ortamı yaratılmıştır (Özkan, 2011).

Yavaş Şehir kriterlerinden *Sosyal uyum* başlığı kapsamında; Seferihisar ilçesindeki sivil toplum temsilcileri ve yerel halkın bir araya gelmesi ile Seferihisar Kent Konseyi kurulmuştur. Kent Konseyi kapsamında kadın meclisi, çocuk meclisi, engelli meclisi, gençlik ve emekli meclisi oluşturulmuştur (Keskin, 2010). Ulaşım ve Doğanbey Kadın Emeği Evleri açılmıştır. Bu evlerde kadınlar üretime başlamış ve emeklerinin karşılığında para kazanmaya başlamışlardır. Zor durumda olan ve yardıma ihtiyacı olan kadınlara psikolojik ve hukuki destek vermek için Kadın

Danışma Merkezi açılmıştır. Psikolog ve sosyologlar kadınlar için hizmet vermeye başlamıştır (Aydoğan, 2015).

Yavaş Şehir kriterlerinden *Ortaklıklar* başlığı kapsamında; Seferihisar'daki okullarda kurulan sebze bahçelerinde yetiştirilen ürünler ile okulların kantinlerinde yemekler hazırlanmakta; ayrıca okullardaki öğrencilere *SlowFood* felsefesi ve sağlıklı beslenme hakkında bilgilendirme yapılmaktadır. Dünyadaki Yavaş Şehirlerde her yıl 10 Aralık'ta yapılan "Terra Madre - Toprak Ana" kutlaması için Kent Konseyi üyesi olan 20 kadın etkinlik düzenlemiştir. Bu kutlamada bir araya gelen kadınlar, ilçenin nohutlu mantı, balıklama, samsadis, kuzu dolması gibi yemeklerini pişirerek konuklara ikram etmişlerdir (Keskin, 2010).

4.2.2 Akyaka - Muğla

Şekil 4.24. Ula, Akyaka konumu

Muğla iline bağlı Akyaka Beldesi; Güneydoğu Ege Bölgesi'nde, Bodrum ve Datça Yarımadaları arasında kalan Gökova Körfezi'nin bittiği, kuzey kıyısı ile güney kıyısının birbirine yaklaştığı bölgede yer alan yaklaşık 3 km'lik plaj alanını kapsamaktadır. 1989 yılında Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilen Akyaka Beldesi'nin 3 km'lik sahil şeridinin gerisinde, Kadın Azmağı ve Akçapınar Azmağı ile sulanan yapılaşmaya kapalı geniş bir ova bulunmaktadır (Cesur, 2014).

Şekil 4.25. Akyaka Hava Fotoğrafi

Bölgede zengin faunası nedeni ile "Kuş Atlas Çalışması" başlatılmıştır. Bölgenin kıyıları ise deniz faunası açısından oldukça zengindir (Acuner, 2014). Akyaka nüfusunun %60'ı turizm ve iş kollarından, %40'ı tarım sektöründen; bunun %20'si de balıkçılıktan geçimini sağlamaktadır. Akyaka 1983 yılından itibaren Gökova Havzası'nın yamaçlarında turizme yönelik olarak kurulan küçük apart, otel ve aile pansiyonu işletmeciliği ile gelişim gösteren bir sahil beldesidir. Birinci derece doğal sit alanını koruyarak yapılabilen alternatif turizm imkanları mevcuttur. Beldede bu aktiviteleri düzenleyen kuruluşlar profesyonel anlamda hizmet vermektedir (Onaran, 2013). Akyaka'da uçurtma sörfü, rüzgar sörfü, deniz kanosu, kaya tırmanışı, nehir kanosu, yelken kanyon geçişi, binicilik, balıkçılık gibi birçok farklı alternatifin deneyimlenmesi mümkündür (Acuner, 2014). Ancak tercih edilen sporlarda kesinlikle motor kullanılmamakta; doğal enerjiler ile insan gücünü birleştiren sporlar sunulmakta, çevre ve gürültü kirliliğine izin verilmemektedir (Onaran, 2013).

Şekil 4.26. Nail Çakırhan Evi

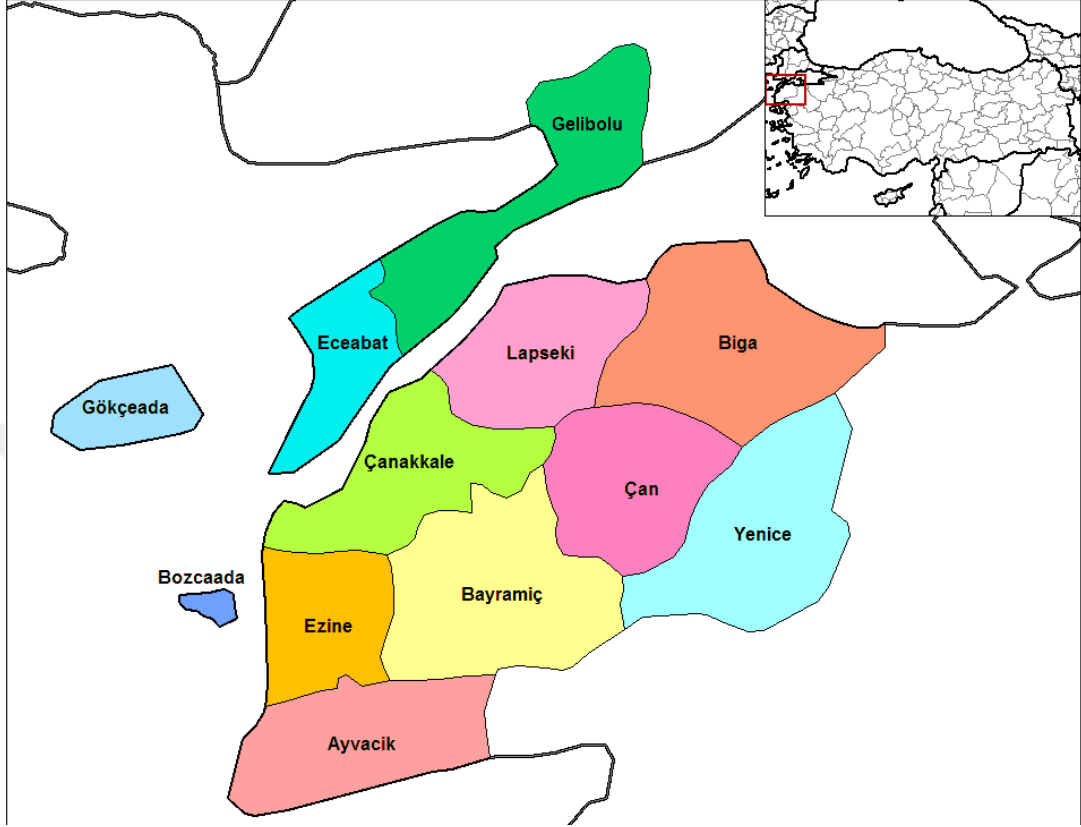
Ula doğumlu Usta Nail Çakırhan, mimarlık eğitimi almamasına rağmen, geleneksel mimarının Akyaka'daki ilk örneği olarak yaptığı kendi evi ile 1983 yılında alanında prestijli ödüllerden biri sayılan Ağa Han Mimarlık Ödülü'nü kazanmıştır. Daha sonra başka yerel ustalarla birlikte, Akyaka'daki birçok ev ve otel projesini hayata geçirerek bugünün Akyaka mimarisinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Yöre insanının günlük hayatında duyacağı ihtiyaçlara göre yapılan bu evlerde, bölgenin doğal kaynaklarından yararlanılmıştır. 1986 yılından beri de Akyaka evleri aynı tarzı koruyarak mimari yapılaşmasını sürdürmektedir (Onaran, 2013).

Akyakalılar sahip oldukları değerlerin farkında olarak, uzun süredir bu değerlerin geleceğe korunarak taşınması konusunda çalışmaktadır. Katılımcı bir süreçte hazırlanan ve bir sözleşmeye dönüştürülen "Akyaka Yerel Yönetim İlkeleri" halkın kentlilik bilincinin, karar alma süreçlerine katılımının ve Akyaka Vizyonu'nun gerçekleştirilmesi için kararlılığın göstergesi olmuştur. Akyaka'nın Belediye Başkanı bu konudaki girişimlerini şöyle dile getirmektedir: "Yavaş Şehir adaylık sürecine karar verme aşamasında yerel gündem ve katılımcı bütçe çalışmaları ile "Akyaka Vizyonu" oluşturduk. Daha sonra Türkiye'nin ilk Yavaş Şehri olan Seferihisar ile irtibata geçtik. 2 yıldır sivil toplum kuruluşları ile Yavaş Şehir bilgilendirme çalışmaları yürüttük. 2010 yılı Nisan ayında beldemizde yapılan referanduma katılan 911 kişinin yüzde 95'inin 'evet' oyu kullanması sonucu beldemizin Yavaş Şehir olması yolunda ilk adımı attık."(Öztürk, 2012).

Akyaka halkı, rahatsızlık duyduğu konuları ilgililere iletmekten ve hakkını aramaktan çekinmeyen bir tavır sergilemektedir. Örneğin 8 Eylül 2012'de çıkan bir habere göre, bir belediye tarafından ormanlık alana atılan çöpler, çevre sakinleri tarafından düzenlenen yürüyüşle protesto edilmiş; Akyaka Yerel Yönetim Platformu adıyla, yaklaşık 200 kişilik grup, ellerinde çöplerle yürümüştür. Platform sözcüsü, belediyenin çöp atılan yeri bilinçli olarak seçtiğini ve bu orman içindeki alanı, kale arkasına yol yapma gerekçesiyle çöp ve molozla doldurduğunu, bireysel uyarı ve dilekçelere aldırış etmeden, gelecekte olası bir yangını tetikleyeceğini bile bile üzerini toprakla örtmesinden dolayı duydukları kızgınlığı dile getirmiştir. Ayrıca Akyaka'nın Yavaş Şehir olmasını, halkın büyük bir çoğunluğunun referandumda kabul ettiğini hatırlatarak: "Ne zaman ki Yavaş Şehir hedefine erişmek için yeni bir kent kültürü yaratılması için mücadele verenlerle, kent kültürünü pazarlanabilir bir meta olarak görenler arasında ayrışma başladı; kent konseyi belediyenin bir uzantısı,

göstermelik ve işlevsiz hale getirildi, Yavaş Şehir SOS vermeye başladı” diyerek Belde'deki Yavaş Şehir uygulamalarına eleştirilerini belirtmiştir (Onaran, 2013).

4.2.3 Gökçeada - Çanakkale

Şekil 4.27. Gökçeada konumu

“Çorak topraklarda bereket Tanrısı” olarak adlandırılan Imbrasos’un bolluk diyarı olarak bilinen İmroz, bugünkü adıyla Gökçeada, Homeros’un İlyada destanında deniz tanrısı Poseidon’un adası olarak geçer. Adanın önceleri müstakil bir idare ile yönetilirken MÖ.500’lerde Atina şehir devletine, bir asır sonra da Delos birliğine katıldığı ifade edilir. Roma hakimiyeti sonrası Bizans idaresi altına girmiş, Latin istilası sırasında da Latinler’in eline geçmiştir. Ada, 1456 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde vakıf haline getirilen Gökçeada, Balkan Harbi sırasında İtalyanlar’ın, 1. Dünya Savaşı sırasında İngilizlerin, kısa bir süre de Yunanistan’ın egemenliğine geçmiştir. Lozan Antlaşması neticesinde 22 Eylül 1923’te Türkiye Cumhuriyeti topraklarına fiilen katılmıştır. Bu tarih Gökçeada’nın kurtuluşu olarak kutlanır. 1970 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile İmroz olan adanın ismi Gökçeada olarak değiştirilmiştir (Cittaslow-Gökçeada, 2017). Gökçeada’da tarım ve turizm başlıca sektörlerdir. Gökçeada, son yıllarda amatör ya da profesyonel yerli ve

yabancı rüzgar sörfçüleri için önemli bir merkez haline gelmeye başlamıştır. Adadaki tarım faaliyetlerinin neredeyse tamamı organikdir. Organik tarım faaliyetleri hayvancılık, arıcılık, zeytin yetiştirme, bağcılık ve şarap olmak üzere dört ana grupta sınıflandırılabilir (Cittaslow Organisation_Gökçeada, 2017).

Polonya'nın Lidzbark Warminski kentinde 23 - 26 Haziran 2011 tarihleri arasında yapılan 2011 Yavaş Şehirler Genel Kurulu'nda; Taraklı, Yenipazar ve Akyaka şehirleri ile birlikte Gökçeada da Yavaş Şehir uluslararası ağına dahil olmuştur. Gökçeada dünyanın ilk *CittaSlow* adası ilan edilmiştir. *Slowfood* ve *Cittaslow* projelerini düzenlemekten sorumlu, Gökçeada Convivium adı verilen bir dernek kurulmuştur. Gökçeada Belediyesi ile pek çok görüşme gerçekleştirilmiş; ancak Yavaş Şehir kriterleri kapsamında gerçekleştirilen projelerle ilgili bilgi edinilememiştir. Yavaş Şehir kriterleri çerçevesinde gerçekleştirilen düzenlemeler; Selma Aydoğan'ın *Sürdürülebilir Mimarlıkta Cittaslow* başlıklı tez çalışmasında, 'Certification as a Cittaslow' raporuna dayanarak yaptığı incelemeler, derlenerek aktarılmıştır.

Şekil 4.28. Gökçeada

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) ile işbirliği yapılarak su, hava ve toprak ölçümleri yapılmıştır. Gelibolu Yarımadası Atık Yönetim Birliği üyesi olan Gökçeada Belediyesi, evsel atıklar dahil olmak üzere ayrıştırılmış çöp toplamanın yayılması için çalışmalar gerçekleştirmektedir. Hemen hemen her konut, pansiyon ve otelde sıcak su kullanımı için güneş enerjisi kullanılmakta, daha az yaygın olarak aydınlatma ve elektrik üretiminde de güneş enerjisinden yararlanılmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığının rüzgar enerjisi kullanımıyla ilgili projesi tamamlandığında, Gökçeada'nın elektriğinin tamamına yakını rüzgar

enerjisi ile sağlanabilecektir. 2009 yılında Mandas Belediyesi (İtalya-Sardunya Adası) ve Gökçeada Belediyesi işbirliğinde gerçekleştirilen Organik Yaşamı Adada Öğrenmek başlıklı Avrupa Birliği Projesi kapsamında, yerel üreticiler ve halk için farkındalık oturumları gerçekleştirilmiştir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında; Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tarihi yerlerin ve merkezlerin korunmasına yönelik planlamalar yapılmıştır. Engabeli ve dağlık arazi yapısı günlük bisiklet kullanımı için uygun değildir. Kaleköy kent merkezinde 2011 yılında tamamlanmış 10 km'lik bisiklet yolu dağ sporu için kullanılmaktadır. Kaymakamlık Binası, Belediye Binası, ÇOMÜ Uygulamalı Bilimler'in okul binaları ve ana caddeler engelli insanların ulaşımına uygun hale getirilmiştir.

Yavaş şehir kriterlerinde *Kentsel yaşam kalitesi politikaları* kapsamında; ÇOMÜ Mimarlık Fakültesi ve Gökçeada Convivium'u tarafından biyo-mimarlık konuları araştırılmaktadır. Tarihi ve kültürel değeri olan yapılar listelenmiş ve restorasyon çalışmaları başlatılmıştır. Merkez Çarşısı ve Balıkthane'yi içeren koruma projesi ilçenin mimari ve tarihi karakterine göre restore edilmiştir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; Gökçeada Convivium'u ve ÇOMÜ Uygulamalı Bilimler arasındaki iş birliğiyle Gökçeada Geleneksel Meslekler Sözlü Tarih Araştırması yapılmış; 2006 yılında tamamlanan araştırmada geleneksel meslekler ve el sanatları listelenmiştir. 94 katılımcı ve 16 yerel ürünün dahil olduğu Gökçeada mutfağının sözlü tarih araştırması sonucunda "Slow Food ve Gökçeada:Yönetmel Bir Yaklaşım" isimli bir kitap basılmıştır. 2012 yılında, yok olma tehlikesi yaşayan mesleklerin ve el sanatlarının sergilendiği Gökçeada Halk Müzesi ve Gökçeada Gastronomi Müzesi açılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı sponsorluğunda Gökçeada Film Festivali; Gökçeada Belediyesi ve Gökçeada Convivium'u tarafından Organik Tarım Festivali düzenlenmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar* kapsamında; her yıl Gökçeada sakinlerine, turizm girişimcilerine ve çalışanlarına yabancı dil, gastronomi, şarap, misafirperverlik yönetimi, turist profili, agro-turizm, yavaş turizm, yavaş yemek mutfağı gibi konularda eğitim verilmektedir. Turistler için Türkçe ve İngilizce bilgilendirme, yönlendirme panoları yerleştirilmektedir.

Turist bilgilendirme merkezleri aktif olarak çalışmaktadır. Ayrıca 2011 yılında Gökçeada Yavaş Seyahat Rehberi basılmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Sosyal uyum* başlığı kapsamında; her yıl, dünyanın farklı yerlerindeki, farklı etnik yapıdaki Gökçeadalıların da katıldığı 15 Ağustos Meryem Ana Festivali düzenlenmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Ortaklıklar* başlığı kapsamında; Yavaş felsefesini geliştirmek ve daha iyi tanıtmak için ÇOMÜ'de Yavaş Kütüphane ve Yavaş Sınıf projelerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

4.2.4 Yenipazar - Aydın

Şekil 4.29. Yenipazar konumu

Yenipazar, Aydın İli'ne bağlı, 13.000 civarında nüfusa sahip küçük bir ilçedir. 17. yüzyıl sonunda Yenipazar'a gelen Türkmenler, bölgenin ilk yerleşimcileridir. Yeni kurulan bu yerleşim yeri; genellikle haftada bir kurulan, çevredeki köy ve kasabalarda yaşayanların ürettiklerini satabilecekleri bir pazarla, küçük ölçekli bir ticaret merkezi olmuştur. 18. yüzyılda Osmanlı Devleti Aydın Sancağına bağlı bir idare merkezi olan Yenipazar'ın isminin de buradan geldiği bilinmektedir. Tarihsel süreçte Yenipazar'ın önemli figürlerinden olan "Yörük Ali Efe" Yenipazarlılar tarafından bir gurur kaynağı olarak benimsenmektedir. 1919 yılında çete örgütü

kurarak dağa çıkan ve Kuvay-i Milliye güçleriyle kurtuluş savaşında birçok yararlılıklar gösteren Yörük Ali Efe, savaştan sonra etrafındaki düzensiz güçleri bırakarak; köyüne çekilmiş ve 1953 yılında Yenipazar'da ölmüştür. Kültürel ve diğer temel birçok yapı özelliği yönünden tipik bir Anadolu kasabası niteliğinde olduğu belirtilen Yenipazar, 17 Mart 1957 tarihinden itibaren Aydın iline bağlı ayrı bir ilçe haline getirilmiştir. Halkın büyük bölümü geçimini tarımdan karşılamaktadır ve haycancılık da önemli bir yer tutmaktadır. Pamuk, narenciye, zeytin, biber, sera sebze-meyveciliği önemli tarımsal ürünlerdir (Yenipazar Kaymakamlığı, 2017).

2009 yılından itibaren çalışmalara başlayan Yenipazar; Polonya'nın Lidzbark Warminski kentinde düzenlenen 2011 Yavaş Şehir Genel Kurulu'nda, Taraklı, Akyaka ve Gökçeada ile birlikte Yavaş Şehir ünvanı almıştır. Yavaş Şehir kriterleri kapsamında gerçekleştirilen düzenlemeler, Yenipazar Yavaş Şehir Temsilcisi Sevil Terzioğlu ile yapılan görüşmeler sonucu aktarılmıştır.

Şekil 4.30. Yenipazar

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; arıtma tesisleri kurulmuş, daha temiz bir ilçe yaratmak ve çöp toplama hizmetlerinde verimlilik sağlamak için “En İyi Temizlik Kirletmemektir” başlıklı bir katılımcı kampanya düzenlenmiştir. Kent Konseyi Kadın Meclisinin öncülüğünde “Kağıt Toplama” etkinliği başlatılmıştır. Toplanan kağıtlar, kese kağıdı yapımında kullanılacak ve naylon poşet kullanımı azaltılacaktır. Evlerde biriktirilen kağıtların diğer atıklardan ayrı toplanması ise belediye ekipleri tarafından organize edilmektedir. Öğrencilere ve ilçe sakinlerine, geri dönüşüm ve küresel ısınma ile ilgili seminerler verilmektedir. Sağlıklı ortamlarda verimli olarak meyve sebze kurutulabilmesi için, Pamukkale Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilen Güneş Fırınları Projesi kapsamında tasarım ve imalat konusunda çalışmalar devam etmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında; özel saatlerde trafiğe kapalı alanlar ve bisiklet yollarını belirlenmekte; dezavantajlı gruplar için özel düzenlemeler yapılması planlanmaktadır. Bisiklet park yerleri ve kiralık bisiklet alanları oluşturulacaktır. İlçe sakinlerinin aktif katılımıyla oluşturulan Bisikletliler Grubu her hafta sonu geziler düzenlemektedir. Bunun yanı sıra Yenipazar Belediyesinin bisiklet kullanımını teşvik etmek için gerçekleştirdiği “Sağlık için Pedal Çevirelim” organizasyonuna 250 ilçe sakini katılmıştır. Madran Dağı çevresinde bir yürüyüş parkuru oluşturulmakta, yaşlılar için ücretsiz toplu taşıma araçları tahsis edilmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Kentsel yaşam kalitesi politikaları* kapsamında hazırlanan ek imar yönetmeliğine göre reklam grafikleri ve pano standartları yeniden düzenlenecektir. Bu yönetmelik hem mevcut hem de yeni kurulacak işyerleri tabelalarını kapsayacaktır. M.Ö. 2000'lere dayanan Orthasia Antik Kenti'nin gün ışığına çıkarılması için Adnan Menderes Üniversitesi ve Aydın İl Kültür Müdürlüğü ile işbirliği yapılmaktadır. Yel değirmeni ve etrafındaki alanın peyzaj projesi tamamlanmış, Yörük Ali Efe ile ilgili eşyaların bulunduğu Yörük Ali Efe Müzesi ziyarete açılmıştır. Tarihi değere sahip evlerin envanterleri çıkarılmış ve Kültür Müdürlüğü tarafından koruma altına alınmıştır. Restorasyon çalışmaları için ödenek beklenmektedir. Endüstriyel mimari örneği olarak koruma altına alınmış Çırçır Fabrikası, kapalı bir pazar yerine dönüştürülmüştür. Donduran Köyü'nün kuzeyinde bulunan ve 1385 yılında yapıldığı tespit edilen 700 yıllık Saray Kalesi restorasyon çalışmaları başlamıştır.

Şekil 4.31. Yörük Ali Efe Müzesi

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; eski osmanlı işi, tel kırma, nakış, iğne oyası, folklorik bebek gibi yüzyıllardır ilçemnin kadınları tarafından yapılan el sanatlarının ve zeybek oyunlarının sürekliliği için Halk Eğitim Merkezi sertifikalı eğitim kursları açmıştır. Bu kurslar için fiziksel şartları belediye sağlamakta ve desteklemektedir.

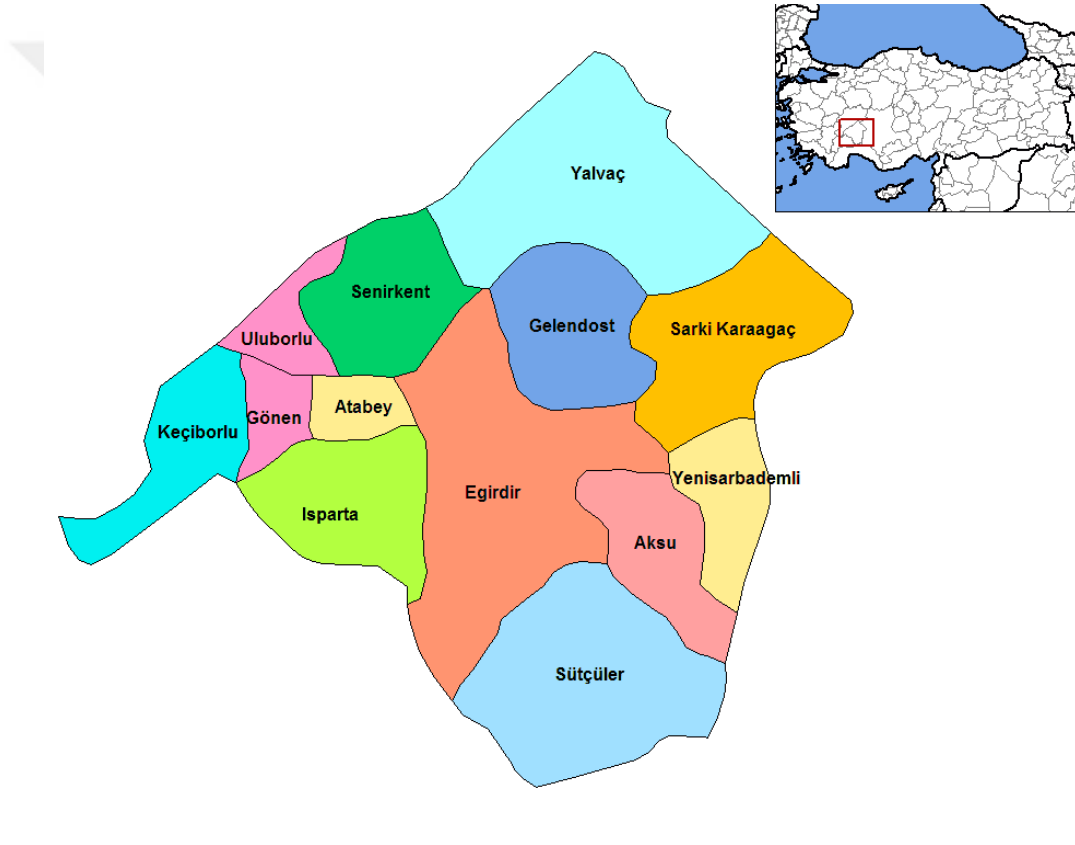
Görsel, sözlü, yazılı tarih belleği oluşturmak amacıyla ilçede yaşayanların hayatları, söylenceler, hikâyeler kayıt altına alınmakta; Yenipazar belgeseli hazırlanmaktadır. Yenipazar'a özgü olan ekmek dolması, hurma, yavru kavurması, ot çöreği, çılıbr, soğan çorbası, cızdırma, gama, çiğ kesik, katmer, hayıtlı sarma gibi yemeklerin coğrafi tescillenme süreci tamamlandıktan sonra bu tariflerin ve yenme şekillerinin anlatıldığı bir kitap basılacaktır.

Kadın el emeğini destekleyen Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi kurulmuş ve yerel ürünlerin satış kanalları oluşturulmaya başlanmıştır. Kooperatif sipariş üzerine işler yaptığı gibi, internet üzerinden ve dükkanda da satış yapmaktadır. İlçede Pazar günleri kurulacak Köy Pazarı hazırlıkları tamamlanmıştır. Bu pazarda sadece Yenipazar ve köylerinden üretici kabul edilecek, sadece doğal ve yöresel ürünlerin sunulması sağlanacaktır. Deve Güreşi, Karaçakal Yörük Şenliği, Bisiklet Şenliği, Hıdırellez Şenliği gibi geleneksel etkinliklerin yanı sıra; Yenipazar'ın yerel sanatçılarının kendilerini ifade edebilecekleri bir ortam sağlayıp onları teşvik etmek amacıyla Yaz Dinletileri düzenlenmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Misafîrperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar* kapsamında; Adnan Menderes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü işbirliği ile ilçe sakinlerine misafîrperverlik, ev pansiyonculuğu ve servis alanlarında eğitim verilmektedir. Halk Eğitim Merkezi işbirliği ile Belediye Personeline İngilizce kursu verilmektedir. Ziyaretçilerin şehre yaklaşımlarını ve bilgi ve hizmetlere erişimi kolaylaştırıcı tabelalar, online kent rehberleri ve broşürler hazırlanmaktadır. Köy Pazarı, Orthosia, Yörük Ali Efe Evi Müzesi, Doğa Parkı, Üçgen Park, Bedesten Bölgeleri Yavaş Şehir güzergahı olarak belirlenmiş; güzergahla ilgili tanıtım toplantıları, röportajlar ve sempozyumlar gerçekleştirilmiştir. Yavaş Şehir ile ilgili farkındalığı artırmak amacıyla Yenipazar ve Yavaş Şehir ile ilgili broşürler hazırlanmış; Yavaş Şehir bilgilendirme ofisi açılmıştır.

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında *Sosyal uyum* başlığı kapsamında; Yenipazar’da ihtiyacı olan yaşlı ve engelli kişilere yardımlar yapılmaktadır. 60 yaş üstü vatandaşlara yönelik “Hazır Evlat” projesi ile hizmetlere ulaşması daha zor olan kişilerin tüm hizmetlerinin görülmesi amaçlanmıştır. İhtiyacı olan yoksul insanlara bedelsiz ekmek dağıtımı yapılmaktadır. Gönüllü ailelerin ilköğretim çağındaki çocukları ile lisede okuyan öğrencileri kapsayan bir proje mevcuttur. Hafta sonu gönüllü lise öğrencileri ders ve sosyal yaşam ile ilgili ilköğretim öğrencilerine dersler vermektedir. Bunun yanı sıra Halk Eğitim Merkezi ilköğretim ve lise öğrencilerine yönelik ek ders hizmeti de vermektedir (Aydoğan, 2015).

4.2.5 Yalvaç - Isparta

Şekil 4.32. Yalvaç konumu

Akdeniz Bölgesi'nde konumlanan Yalvaç; Isparta İli'nin kuzeydoğusunda, merkezde 20.000, köyleriyle birlikte 50.000 kişilik nüfusuyla Isparta ilinin en büyük ilçesidir. Akdeniz Bölgesi'nde konumlanmasına rağmen yüksekte yer alması nedeniyle karasal iklim görülür. En erken bulgular, günümüzden 8 milyon yıl öncesinde yaşamış “At, Fil ve Gergedan” fosilleri bulunan, Tokmacık yöresiyle başlar; daha sonra yakın çevredeki Neolitik Dönem yerleşimleriyle devam eder. Kentin kuruluş tarihi ise

M.Ö. 3. Yüzyılda Helenistik krallıklardan Seleukid hanedanıyla başlar. Kent, en parlak dönemini Roma egemenliğinde yaşar. Bu dönemde yoğun imar faaliyetleri görülür. Bugün kenti gezerken görülebilecek yapıların büyük bir kısmı da, Roma Dönemi'ndeki bu yoğun imar faaliyetlerinden günümüze ulaşabilenlerdir. M.S. 8. yüzyılda başlayan Arap akınları ve haçlı savaşlarıyla harabeye dönen kent, yavaş yavaş tarih sahnesinden çekilmeye başlamıştır. Ancak 1176 yılında Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan'ın Bizans ordusunu yenmesiyle Yalvaç yakınlarında yapılan Myriakephalon Savaşından sonra bölgeye yerleşen Türkler, kente, eski kültürel merkez özelliğini yeniden kazandırmışlardır (Cittaslow Türkiye, 2017).

Yalvaç ilçesinin geçim kaynakları tarım, hayvancılık, su ürünleri ve el sanatları olarak sıralanabilir. Yalvaç'ın Yavaş Şehir üyeliği 2012 yılında gerçekleşmiştir (Aydoğan, 2015). Belediye Başkanı, Yavaş Şehir ünvanı almak istemelerindeki en önemli etkenleri; bölgenin tarihini, kültürünü, kentsel değerlerini korumak ve yeni başlayan organik tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak olarak açıklamıştır (Onaran, 2013). Yalvaç Belediyesi'nin Yavaş Şehir kriterleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri düzenlemeler; belediyeyle gerçekleştirilen görüşmeler ve Yalvaç Şehir Mükemmeliyet Koşulları raporuna dayanarak aktarılmıştır.

Şekil 4.33. Eski Yalvaç Evleri

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; ambalaj atıklarına yönelik yönetmelik doğrultusunda ambalaj atıklarının geri kazanımı sağlanmaktadır. Halkın geri dönüşüme katkısını yaygınlaştırmak amacıyla ilköğretim okullarında eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Yalvaç, Eğirdir Gölü'nde kirlilik ve su kalitesini sürekli araştırmak üzere kurulan EKO-BİR Derneğinin kurucu üyelerindendir. Kimyasal ve biyolojik arıtma işlevi gören bir tesis kurulmuştur. Kent genelindeki çalışmalarda, kaloriferli konutlar öncelikli olmak üzere Enerji Kimlik Belgesi uygulama çalışmalarına başlanmıştır. Söz konusu kimlik; asgari olarak binanın enerji ihtiyacı ve enerji tüketiminin sınıflandırılması, yalıtım özellikleri ve ısıtma/soğutma sistemlerinin verimi ile ilgili bilgiler içermektedir. Kent genelinde ve belediye tesislerinde güneş enerjisi ile sıcak su elde edilmesi uygulaması son derece yaygın kullanılmaktadır. İlçenin yüzde sekseninde güneş enerjili sıcak su tercih edilmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında; kent içi trafik levhaları yenilenmiş, şehrin güney sınırı boyunca uzanan Suçıktığı Çayının iki yakası boyunca yeşil alan düzenlemesi yapılmıştır. Düzenleme kapsamında uzunluğu 2 km olan bir bisiklet yolu yapılmıştır. Toplu taşıma seferleri yoğunlaştırılmış, kent merkezine araç girişini önlemeye yönelik olarak kent girişlerine otoparklar eklenmiştir. Farklı kotlara uzanan kaldırımlar öncelikle aynı kota getirilmiş ve caddeye inen bölümlerine engellilerin kent merkezinde dolaşımlarını kolaylaştırmak için rampalar yapılmıştır.

Şekil 4.34. Antiochia Antik Kenti

Yavaş Şehir kriterlerinden *Kentsel yaşam kalitesi politikaları* kapsamında; önemli bir kent olan Antiochia antik kentinde düzenli kazılara başlanmıştır. Eski Yalvaç

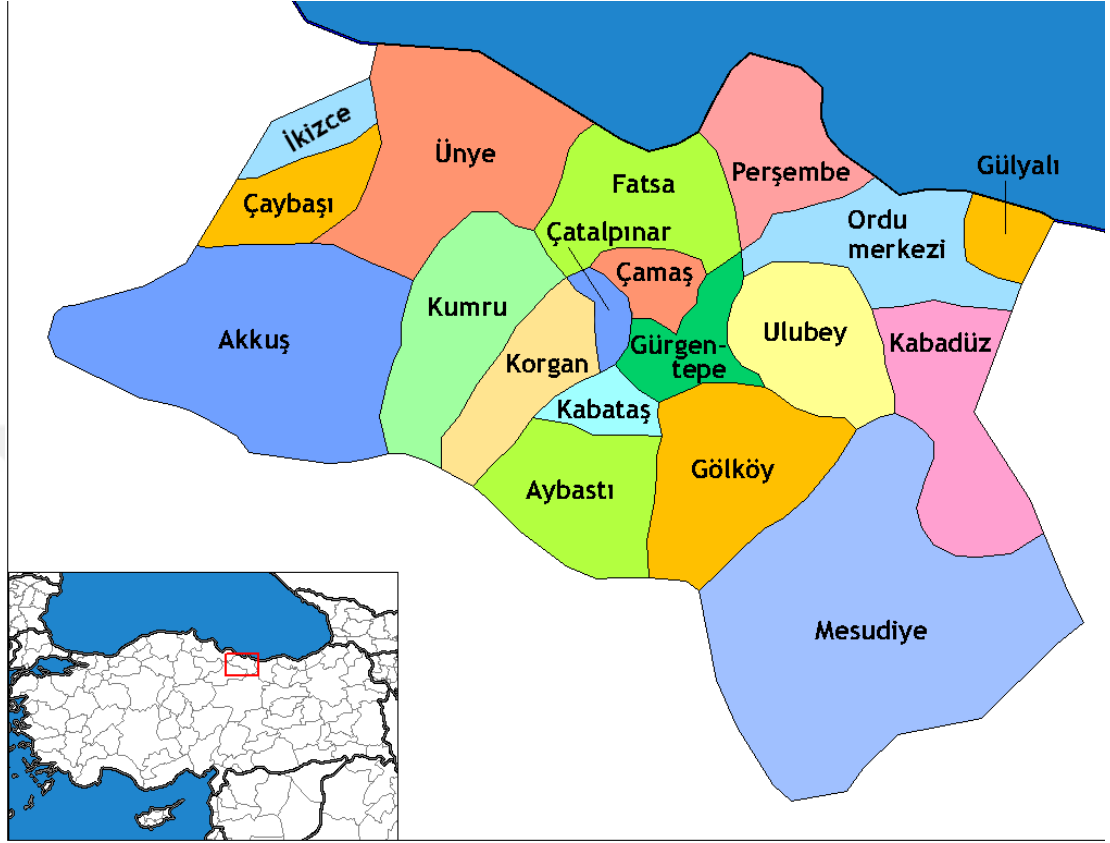
evlerinin bulunduğu sokaklar, mahalle fırınları, geleneksel el sanatları özenle korunmaktadır. Yalvaç Kültürel Değerlerin Korunması, Geliştirilmesi ve Turizmin Çeşitlendirilmesi Projesi ile pek çok tarihi yapı restore edilerek kente kazandırılmıştır. Eski Yalvaç evinin örneklerinden biri olan Tıraşzade Konağı restore edilerek bir etnografya müzesine dönüştürülmüştür. Bunun yanı sıra Yalvaç Belediyesi tarafından satın alınarak restorasyonuna başlanan evlerden birinin restorasyonu tamamlanmış; sanat evi, şehir müzesi, pansiyon, yemek kültürü evi olarak kullanılmak üzere hizmete açılmıştır. Kent içindeki tabelaların bina yüzeyiyle aynı doğrultuda olması sağlanıp, çıkıntı yaparak binaya dik konumlanan tüm tabelalar kaldırılmakta ve bu tür tabelaların yerleştirilmesine izin verilmemektedir. Yalvaç Belediyesi tarafından hazırlanan projeyle, kentin batısından geçen çevre yolu kenarında, küçük hobi bahçelerinin yapımı planlanmaktadır. Bu bahçelerde insanların ailecek toprakla ilgilenip kendi ürünlerini yetiştirmesinin sağlanmasının yanı sıra, bahçelerin içinde bulunan küçük prefabrik evler sayesinde yazlık konut niteliği taşıyacaktır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; su kaynakları ve meyve bahçeleri yönünden zengin bir yerleşim olan Hisarardı Köyü, Eko Tarım Bölgesi ilan edilmiştir. Köklü bir tarihi olan Yalvaç'ta eski esnaf geleneği olan ahilik geleneği günümüzde devam etmektedir. El sanatları içinde dericilik, keçecilik, sıcak demircilik, saraçlık, semercilik, kalaycılık ve kıl haba dokumacığının günümüzde de devam etmesi adına bugüne kadar pek çok proje uygulanmıştır. Ayrıca Halk Eğitim Merkezi ile işbirliği içinde meslek edindirme ve eğitim kursları açılmaktadır. Kendine özgü yemek çeşitliliğine sahip kentlerden olan Yalvaç'ta; keşkek, hamursuz, güllaç, su böreği gibi geleneksel lezzetlerin sunulacağı bir Yemek Kültürü Evi açılması planlanmaktadır. Yalvaç Belediyesi tarafından geleneksel yemek kültürü araştırılmış, fotoğraflanmış ve kayıt altına alınarak "Geleneksel Yalvaç Yemek Kültürü" adı altında kitap haline getirilmiştir. Bununla birlikte her yıl yapılan Yalvaç Pisidia Antiokheia Kültür ve Turizm ve Sanat Festivali kapsamında geleneksel yemek yarışması düzenlenerek, yeni nesile geleneksel yemek kültürünün aşılması sağlanmaktadır.

Yavaş Şehir kriterlerinde *Misafirperverlik, farkındalık yaratma ve eğitim için planlar* kapsamında; hemen hemen tüm tarihi ve kültürel mekanlara bilgi panosu konmuştur. 2003 yılında inşa edilmiş Yalvaç Anlatan Meydan, Yalvaç'ın sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi değerleri anlatmaktadır. Yalvaç Belediyesi ve Kültür Bakanlığınca

bastırılan dokuz farklı içerikli el broşürleri ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Söz konusu broşürlerde farklı dil seçenekleri mevcuttur.

4.2.6 Perşembe - Ordu

Şekil 4.35. Perşembe Konumu

Ordu il merkezine 13 km uzaklıktaki Perşembe; Ordu-Samsun devlet karayolu üzerinde, Vona tabii liman koyunda, Kordon tepesi eteğinde kurulmuştur. Kuzeyinde Karadeniz, doğusunda Ordu, batısında Fatsa, güneyinde Ulubey ile sınırlıdır. İlçenin nüfusu toplam 40.000 civarındadır. Perşembe, uzun zaman Roma ve Bizans hakimiyetinde kalmıştır. 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon Rum Pontus İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmasından sonra Vona, Osmanlı İmparatorluğu'nun hakimiyetine girmiştir. 1945 yılında ise ilçe olmuştur. Perşembe sahili boyunca daha çok devlet karayolunun deniz kısmında birçok yeme içme ve dinlenme mekanları bulunmaktadır. Ayrıca kumsalları ile ünlüdür; Çaka doğal plajı, bunların en tanınmışıdır. Bu plajın ileri düzeyde turistik hale getirilmesi için Perşembe Kaymakamlığı, Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Valilik öncülüğünde ve himayesinde ortaklaşa çalışmalarını yürütmektedir (Onaran, 2013).

Perşembe kıyılarında, çoğu sualtı zostera (denizotu) çayırlarından beslenen dikenli kalkan, çaça balığı, kaya balığı, istavrit, tirs, vatoz, barbun, sargana, has kefal ve mezigitler yaşamaktadır. Bölgenin yöresel ürünleri; çakıldak fındık, kestane balı, cevizli helva, kokulu üzüm şerbeti, melocan kavurması, sakarca kavurması, galdirik kavurması, fırın fasulyesi, incir reçeli, kuru yufka, kabak kavurması, kivi, dut pekmezi, köy peyniri, su böreği ve çeşitli balık yemekleridir. Bölgenin doğal ve tarihi güzellikleri ise; Oçboynuzu (Kral) Yolu, Medrese önü Afırlı Camii, Doğanlı Hasan Efendi Türbesi, Anaç Tarihi Camii, Babalı Mahallesi Kaya Mezarı, Yasonburnu Feneri ve Turizm Merkezi, Çam Burnu Feneri; Çaka Kumsalı, Yasonburnu Yarımadası, Hoynat Adası, Mersin Köyü Balıkçı Barınağı, çeşitli plajları ve Şenyurt Şelalesi'dir (Acuner, 2014).

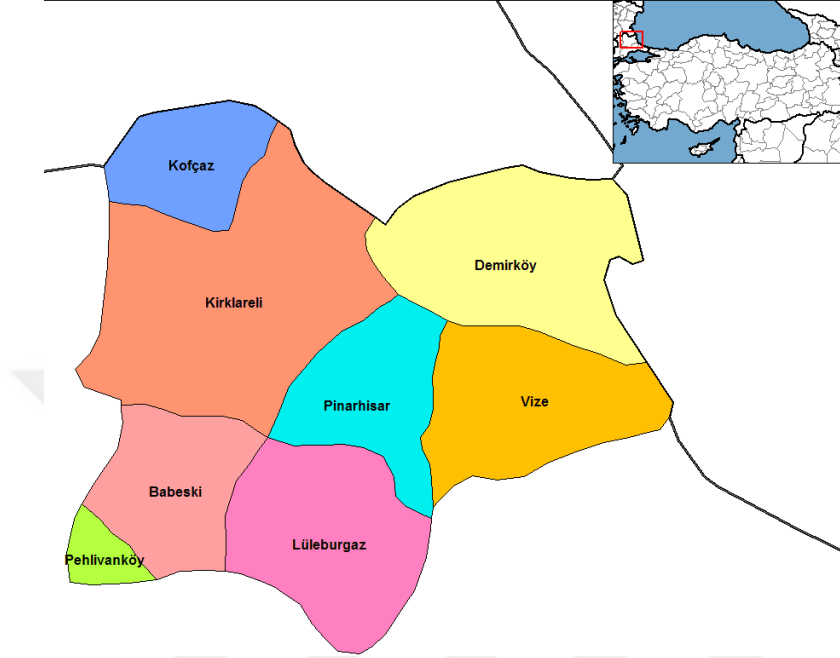
Şekil 4.36. Perşembe

Türkiye'de Yavaş Şehir hareketi, Seferihisar'ın 28 Kasım 2009 tarihinde Yavaş Şehir olmasıyla resmi olarak başlamıştır. Yavaş Şehir hareketinin Türkiye'de yaygınlaşması için yapılan çalışmalar sonucunda Perşembe İlçesi 2 Kasım 2012 yılında resmi olarak Yavaş Şehir ünvanı almıştır (Yıldırım, 2013). Perşembe'nin Yavaş Şehir Ağı'na katılma motivasyonu, tahrip olmamış doğal ve kültürel kaynaklarını koruyup geliştirebileceği bir turizm gelişim projeksiyonu yakalamaktır (Acuner, 2014).

Bu çerçevede yürüttüğü projeler; kanalizasyon arıtma tesisi, sahilde bulunan bütün balkonlara ve orta refüjde bulunan direklere sakız sardunya dağıtılması, Ordu Kumbaşı Mahallesi'nden Perşembe Kaleyaka Mahallesi'ne kadar yaklaşık 10 km

bisiklet yolu yapılması, Hoynat adası Kuş Cennetine Doğa Derneği ile birlikte kuş gözlem yerleri yapılması ve Koçboynuzu (Kral) yolunun yürüyüş yolu olarak düzenlenmesi şeklinde özetlenebilir (Acuner, 2014).

4.2.7 Vize - Kırklareli

Şekil 4.37. Vize Konumu

Vize; Kırklareli'ne bağlı, nüfusu 13.000 civarında olan bir ilçedir. Kuzeyden 159 km sınır uzunluğu ile Bulgaristan, doğudan 58 km. kıyı uzunluğu ile Karadeniz, batıdan Edirne, güneydoğudan İstanbul, güneyden ise Tekirdağ illeri ile çevrilidir. Vize'nin bilinen ilk yerleşimcileri, Trakların bir kolu olan Astai'lerdir. Daha sonra Persler, Romalılar, Keltler, Peçenekler, Bizanslılar, Bulgarlar hakim olmuş ve son olarak Osmanlı egemenliğine geçmiştir. Vize ilçesinin ekonomisi genelde tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Tarımda buğday, ayçiçeği, şekerpancarı, mısır, baklagiller ve son yıllarda bazı köylerinde soğan ekimi önem kazanmıştır. Ekonomik ve doğal zenginliklerinden biri ormanlar olan Vize'de; arıcılık da yaygınlaşmaya başlamaktadır (Vize Belediyesi, 2017).

Vize İlçesi'nin Uluslararası Yavaş Şehirler Birliği'ne üyelik yolculuğu; Aralık 2010 yılında, Trakya Kalkınma Ajansı Kırklareli Yatırım Destek Ofisi'nin inisiyatifinde ve koordinatörlüğünde, başvuru dosyasının 2011 yılı Aralık ayında birliğin İtalya'daki merkezine ulaşmasıyla başlamıştır. 2012 yılının Haziran ayında yapılan

son değerlendirmenin ardından, Ordu-Perşembe ve Isparta-Yalvaç ile birlikte Vize de birliğe katılarak Yavaş Şehir ünvanı almıştır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2017).

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında; Bulgaristan-Türkiye IPA Sınır Ötesi İşbirliği Programı, Vize Belediyesi ve Trakya Kalkınma Ajansı işbirliğiyle Sokak Sağlıklılaştırma Projesi hayata geçirilmiştir. Planlı altyapı ve sürdürülebilir çevre oluşturulması amaçlanan proje kapsamında 2 adet sokak ve 1 adet caddeye, kentsel altyapı ve üst yapı hizmeti götürülmüştür.

Şekil 4.38. Vize

Vize Merkezinde yer alan ve TRAK Kültürünün önemli temsilcilerinden olan Megalitik Kutsal Alanlar ve Kutsal Oppidum (Kutsal Kale Yerleşimi), kültürel ve arkeolojik miras olarak değerli bir bölgedir. Antik Dönem Trak Köyü Projesi kapsamında; bu arkeolojik alan korunarak çevresine kalıcı bir Trak köyü ve Trak Sanatçılar sokağı eklenecektir.

Bulgaristan Dayko (Doğal Yaşamı Koruma Vakfı) ve Vize Belediyesi işbirliği ile, sınırın iki tarafındaki yemek kültürünün tanıtılması, unutulmuş tatların yeniden keşfedilmesi, özellikle genç kuşaklar arasında sağlıklı geleneksel gıda tüketiminin teşvik edilmesi amacıyla Ortak Kültürel Mirasımız - Trakya Yemek Kültürü Projesi başlatılmıştır. Proje kapsamında Trakya'daki yemek kültürü üzerine kapsamlı bir çalışma ve kitap hazırlanması, yerel *SlowFood* Birliğinin kurulması ve okullarda sağlıklı beslenme üzerine eğitim programları düzenlenmesi planlanmaktadır.

Megalitik-Kültistik-Sembolik Arkeoloji Bilim Dalında Eğitim Projesi Kapsamında; Vize'de oturan gençlerin, lise ve üniversite öğrencilerinin katılacağı bir eğitim

programı ile, Megalitik Arkeoloji bilim dalında arkeoloji mirasının önemini kavramış çok sayıda uzman rehber yetiştirilmesi planlanmaktadır (Cittaslow Türkiye-Vize, 2017).

4.2.8 Halfeti - Şanlıurfa

Şekil 4.39. Halfeti konumu

Şanlıurfa'ya bağlı Halfeti ilçesinin il merkezine uzaklığı 120 km'dir. Yukarı Göklü adlı bir kasabası, 35 köyü ve 34 mezrası vardır. 2008 yılında yapılan sayıma göre ilçenin nüfusu 39.861' dir. Halfeti'nin büyük çoğunluğu Birecik Barajı suları altında kaldığından ilçenin yeni yerleşim alanı olarak Karaotlak bölgesi tesbit edilip ilçe yeniden inşa edilmiştir. Eski Halfeti denen sular altında kalmış olan alan, turistik bir bölgeye dönüşmüştür. Halfeti'nin bilinen ilk tarihi Romalılar tarafından Ekamia adı ile kurulduğudur. Roma'nın 395'te ikiye ayrılmasından sonra Doğu Roma sınırları içerisinde kalmış, Bizanslılar ile Sasaniler arasında sık sık el değiştirmiştir. Yöre, 661 yılında Emevilerin, 750'de Abbasilerin hakimiyeti altına girmiştir. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Selçuklular buraya kadar uzanmıştır. 1517 yılında Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sırasında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Yeşil bir kıyı şeridinde sahip Halfeti, bu kıyı şeridi üzerinde sarp kayalıkların yamacına kurulmuştur. İlçe ekonomisi genelde tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır (Halfeti Kaymakamlığı, 2017).

Halfeti, Finlandiya'nın Kiristenstad kentinde 2013 yılında düzenlenen Yavaş Şehir Uluslararası Koordinasyon Komitesi toplantısında, Türkiye'nin dokuzuncu Yavaş

Şehri olmuştur. Halfeti'nin Yavaş Şehir Hareketi'ne katılmasındaki amaç; Yavaş Şehir düzenlemeleri sayesinde sürdürülebilir bir kalkınma modeli içerisinde Halfeti tanıtımının artırılması, turizm sektörünün gelişmesi ve yerel halkın gelirinin artırılmasıdır (Acuner, 2014). Yavaş Şehir kriterleri kapsamında yapılan düzenlemeler, Halfeti Yavaş Şehir Temsilcisi Nihat Özdal ile gerçekleştirilen görüşmeler ve Halfeti Başvuru Dökümanından edinilen bilgiler derlenerek aktarılmıştır.

Şekil 4.40. Halfeti

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; su arıtma tesisi yapımına başlanmıştır. Birleşmiş Milletler'e GEF (Küresel Çevre Fonu) SGP (Küçük Destek Fonu) Programı kapsamında "Halfeti Permakültür ile Buluşuyor" projesi ile yirmi kişiye ekolojik mimari ve kompost gübre yapımı hakkında eğitim verilmesi için başvuru yapılmıştır. İlçe genelinde yeşil alanların artırılması ve bu alanlara ulaşım güzergahlarının düzenlenmesi planlanmaktadır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında: büyük bir otopark yapılarak, Fırat Nehri kenarının araç trafiğine kapatılması planlanmaktadır. Bu düzenlemeyle birlikte bisiklet güzergahları oluşturulacak, rehberli bisiklet gezileri düzenlenecektir. Yeni yapılan Hükümet Konağı ve çevre düzenlemesi, engelliler düşünülerek, platformlarla kurgulanmıştır. Sahil kenarında bulunan ve asma köprülerle ulaşılan yeşil alanlarda piknik yapılacak yerler ve yüzme havuzları oluşturulmuştur. Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında Halfeti Kaymakamlığı tarafından yürütülen Entegre Kırsal Kalkınma Programı Halfeti Alt Bölge Kırsal Kalkınma Planı hazırlanmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Kentsel yaşam kalitesine dair politikalar* kapsamında; ekolojik mimari eğitimi için Birleşmiş Milletler'den yardım talep edilmiştir. Halfeti, Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Genel Müdürlüğünce korunmakta olup, mevcut yapılar üzerinde yapılacak olan çalışmalar için proje onayı alınarak restorasyon, rölöve ve restitüsyon çalışmaları yapılmaktadır. Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen Halfeti Kentsel Sit Alanı Kıyı Şeridi İyileştirme Projesi çalışmaları devam etmektedir. Uygun olmayan boyutlarda yerleştirilen reklam ve tabelalar, belediye zabıtalaraınca belirlenmekte ve ceza kesilmektedir. Görüntü kirliliğine yol açması ve tehlike oluşturmaları sebebiyle ilçe genelinde elektrik ve telefon hatları yer altına alınmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen Doğrudan Destek Programı kapsamında ilçeye semt hal pazarı yapılması için başvuru yapılmıştır. Halfeti'nin yerel ve ünlü bitkilerinden siyah gül yetiştiriciliği eğitimleri verilerek seralar oluşturulmuştur. Seralardan alınan ürünler kamusal alanlarda da kullanılmaktadır. Organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın yapmış olduğu programlarda, tarımla uğraşan kişiler bu program kapsamında hibe alarak organik tarım faaliyetinde bulunmaktadır. Ayrıca Halfeti'de bulunan Tarım Kredi Kooperatifi organik tarım ile ilgili raporlar hazırlayarak teşvik ve bilgilendirme çalışmaları yürütmektedir. Düzenli olarak gerçekleştirilen siyah gül festivali, su sporları şöleni, fıstık festivallerinin yanı sıra Sosyal Destek Programı'ndan alınan hibe ile amfi tiyatro projesi tamamlanacak ve kültürel etkinlikler düzenlenecektir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Misafirperverlik, farkındalık yaratma ve eğitim için planlar* kapsamında; tarihi ve doğal alanların güzergahları oluşturulmuş, bu güzergahlar araç trafiğine kapatılmış ve bilgilendirici işaret ve levhalar eklenmiştir. Türkiye İş Kurumu aracılığıyla gençlere resepsiyon, pansiyonculuk ve turizm odaklı kurslar verilmiştir. Halfeti'yi tanıtmaya amaçlı broşürlerin ve afişlerin bulunduğu Turizm Danışma Ofisi yapılmıştır. Turistik işletmelerin ücret şeffaflığını sağlamak amacıyla girişlere fiyat listeleri asılma zorunluluğu getirilmiştir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Sosyal uyum* başlığı kapsamında; Türkiye İş Kurumu tarafından desteklenen sosyal amaçlı programlar çerçevesinde, evde bakıma muhtaç kişilerin bakımı için kurs açılması planlanmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Ortaklıklar* başlığı kapsamında; mahalle muhtarları, kamu ve özel kurumların yetkilileri ile düzenlenen bir toplantıda *SlowFood* ve Yavaş Şehir faaliyetleri hakkında seminer gerçekleştirilmiştir.

4.2.9 Şavşat - Artvin

Şekil 4.41. Şavşat konumu

Artvin'e bağlı Şavşat İlçesi; doğuda Ardahan il merkezi, batıda Artvin Merkez ve kuzeyden de Gürcistan Devleti ile çevrilidir. Dağlık ve engebeli bir arazi üzerine yayılmış bulunan Şavşat'ın dört yanında yüksek dağlar bulunmaktadır. Akarsu bakımından zengin ilçede, çok sayıda buzul göller vardır ve bol miktarda alabalık bulunan göllerden sulama amaçlı olarak yararlanılmaktadır. Şavşat, Artvin'in diğer ilçelerinde olduğu gibi engebeli araziye sahip bir ilçedir. Hayvancılık açısından son derece elverişli imkanlara sahip ilçede, hayvancılığın teşvik edilmesi amaçlı çalışmalar sürdürülmekte olup, bu kapsamda yönlendirme ve kamusal destekler sağlanmaktadır. Şavşat büyük ve küçükbaş hayvancılık yanında arıcılık açısından da son derece uygun koşullara sahiptir. Arıcılık alanında üreticilere, kamusal imkanlar dahilinde teşvik ve yönlendirme desteği sağlanmaktadır. İlçenin tarım arazileri genellikle çayır olarak değerlendirilmektedir. İlçede yetiştirilen başlıca ürünler patates, armut, elma, ayva, erik, kiraz, kıvılcık ve cevizdir (Şavşat Belediyesi, 2017).

Şavşat İlçesi, 2015 Haziran ayında Milano'da düzenlenen Genel Kurul'da Yavaş Şehir ünvanı almıştır. Şavşat Valisi Kemal Cirit; basın toplantısında gerçekleştirdiği konuşmasında: "....Bundan sonra modern yapılar tabii ki olacak ama yerel kültürün kendi dinamikleriyle devam ettiği bir süreçle yola devam edeceğiz. Kimliksiz şehirler değil, kimliği olan şehirlerde yaşayacağız. Bunun da ilk başlangıç noktası Şavşat. Unutulmaya yüz tutmuş değerlerimizi turizm konsepti içinde dünyaya tanıtmaya devam edeceğiz, bunun planlarını yapacağız." diyerek görüşlerini belirtmiştir (Cittaslow Şavşat, 2017).

Şekil 4.42. Şavşat

2015 yılında Yavaş Şehir kriterleri kapsamında Şavşat Hükümet Konağı önünde *Cittaslow Pazarı* kurulmuştur. Yavaş Şehir kriterleri doğrultusunda kurulan Şavşat Çocuk Belediyesi, Şavşat Kadın Derneği ve Belediye tarafından açılan standlarda; köy, mahalle ve yaylalarda üretilen organik ürünler satışa sunulmuştur.

Belediye'nin kurmak istediği yerel üretici pazarının ilk adımı olarak kadınların geleneksel el sanatları kursları alabileceği Kadın Yaşam Merkezi kurulmuştur. Yerel üretimi desteklemek amacıyla kurulan Kadın Yaşam Merkezi'nin zemin katında eskiden kullanılan el aletlerinin tanıtıldığı bir müze bulunmaktadır.

Şekil 4.43. Şavşat Kadınları Sanatsal Etkinlikleri Çalıştayı

Yavaş Şehir Şavşat'ın kültürel ve sanatsal altyapısını oluşturması amacıyla, Şavşat Kadınları Sanatsal Etkinlikleri Çalıştayları düzenlenmektedir. Bu çalıştaylardan ikinci İstanbul Üniversitesi ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmiş ve çalıştay kapsamında; yöresel baskı teknikleri, mozaik ve vitray çalışmaları, seramik ve toprağın dili, ebru sanatının insan doğasına pozitif etkileri, Türk kültürü tasarımları ile eğitim, çini sanatı ve magnet çalışmaları, keçe yapımı ve dikiş nakış işlemleri konuları işlenmiştir (Şavşat Belediyesi, 2017).

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında yapılan düzenlenmeleri yerleşim için olumlu bulan Şavşat Dernekleri Federasyonu, bu kriterlere aykırı buldukları uygulamaları "Şavşat'ımızın Efkar Tepesine Sahip Çıkalım" başlıklı açıklamalarında eleştirmiş ve halkın desteğini talep etmişlerdir. Açıklamada; Şavşat Dernekleri Federasyonu olarak Yavaş Şehir olabilmek için gereken tüm kriterlerin özenle yerine getirilmesi gerektiğini vurgulamışlar; Şavşat merkezine yaklaşık 10 km mesafede HES'ler için makineler çalışırken ve baraj, taş ve maden ocakları için kazılar, patlamalar sürerken Şavşat'ın nasıl Yavaş Şehir olabileceğini sorgulamışlardır (Şavşat Dernekleri Federasyonu, 2017).

4.2.10 Uzundere - Erzurum

Şekil 4.44. Uzundere konumu

Uzundere M.Ö.650–120 yılları arasında Küçük Arsaklıklar çağında Tavlar Ülkesi denilen Çoruh Nehri boyundaki dokuz sancak merkezlerinden biriydi. İlçe asırlar boyu süregelen varlığı ile birçok medeniyetin izlerini taşımaktadır. Erzurum İli'ne bağlı Uzundere İlçesi, il merkezine 84km mesafededir. Uzundere İlçesi coğrafi konumu itibariyle Erzurum–Artvin Karayolu üzerinde, Tortum Çayı Vadisi'nde kurulmuştur. Doğu Anadolu Bölgesinin Doğu Karadeniz Bölgesi ile olan sınır bölgelerinden birini oluşturan Uzundere İlçesi'nin merkezinin denizden yüksekliği 1050 metre olup yukarı mahallelerde bu yükseklik 2100 metreye kadar çıkmaktadır.

Uzundere coğrafi konumu, doğası, yüzyıllardır varlığını sürdüren geleneksel kırsal yaşam kültürü, doğa sporları ve tarihi eserleri ile doğa, tarih, spor ve kültür kavramlarının en güzel özelliklerini içinde barındırır. Bölgede Akdeniz iklimi özelliklerinin görülmesi sebebi ile yaz mevsimi oldukça sıcak ve nemli geçer, serin ve yağışlı bir kış mevsimi yaşanır. İlçede çok farklı türde meyve yetişir ve yaz kış yeşil kalan alanlar vardır, bölge insanının da doğaya bakış açısı sayesinde Uzundere yeşili hiç eksik olmayan bir bölge haline gelmiştir. Tarım ve hayvancılık yöre halkının geçim kaynağıdır (Cittaslow-Uzundere, 2017).

Şekil 4.45. Uzundere

İtalya'nın Greve in Chianti şehrinde 20 Mart 2016'da gerçekleştirilen toplantı sonucunda Uzundere, Şavşat'tan sonra Türkiye'nin 11. Yavaş Şehri olmuştur. Uzundere Belediyesi'yle yapılan görüşmeler ve Uzundere Uluslararası Cittaslow

Birliği Başvuru Mektubu'ndan derlenen bilgilere göre Yavaş şehir kriterleri kapsamında gerçekleştirilen projeler aşağıdakiler gibi sıralanabilir:

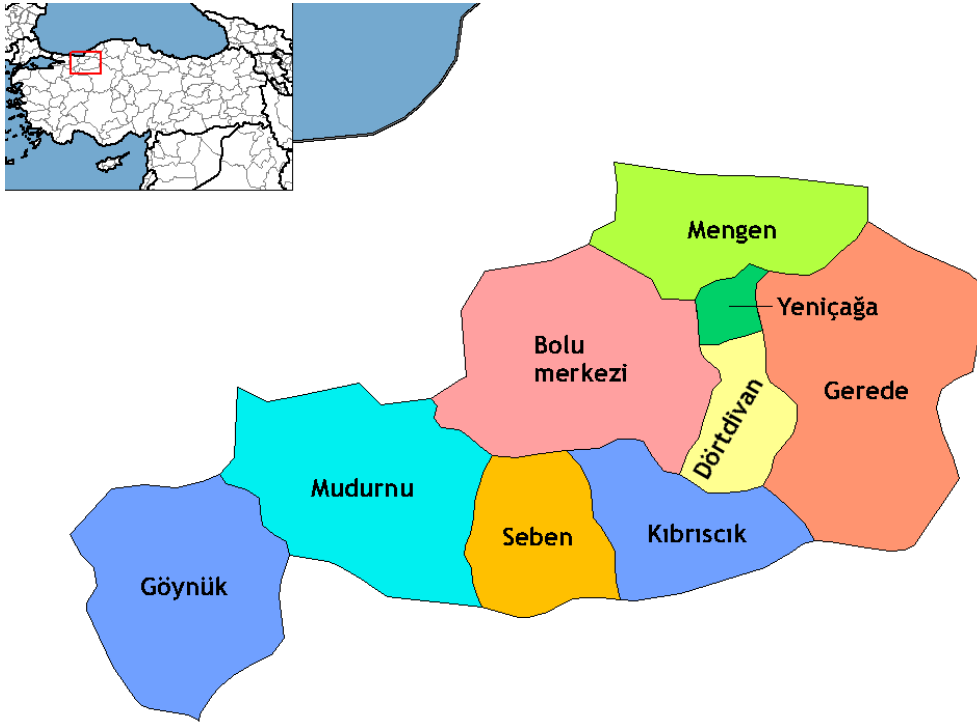
- Çiftçi Kursları, Mazot, Kimyevi Gübre ve Toprak Analizi, Yem Bitkileri, Aktif Koloni Arıcılık, Yavru Balık ve rn Destekleme Projeleri
- Kadınların ve Gençlerin Sosyal Hayata Katılması İçin Kursların Açılması
- Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Sağlanması Yönelik Projeler
- Denizcilik ve Kabotaj Bayramı
- Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi (DATUR)
- Yıkıklar Doğa evre Koruma ve oruh Vadisinin Eurovelo Bisiklet Ağına Katılm Projesi
- DAP FEST-GENÇ 2.Doğu Anadolu Gençlik Festivali
- Gastronomi Festivali
- Yerel rnler Pazarı Projesi
- Kent Merkezi Sokak Sağlıklaştırma Projesi
- Uzundere Fiyort Park Projesi
- Obeziteye Karşı Spor Yapan Uzundere Projesi
- Trekking Rotalarının İşaretlenmesi, Macera Parkuru, Kamp Alanı Projesi
- Erzurum'da Deniz Yoksa SODES Destekli Tortum Gölü Var (Modüler Havuz) Projesi
- Tortum ayının Islahının Yapılması ve Rekreasyon Alanlarının Oluşturulması Projesi
- Dut İşleme Tesisi Projesi
- Uzundere Karşılama Oteli Projesi
- Engelleri Spor ile Aşalım Projesi
- Neşeli ocuklar Mutlu Aileler Projesi
- Mutlu Aile Merkezi Projesi
- Gökten Dört Elma Düştü Projesi
- Köy Tavukuluğunu Geliştirme Projesi
- Yalnız Değilsiniz Projesi
- Kuzey Doğu Kreklerini Geleceğe ekiyor Projesi
- Hanım Kültür Evi Projesi
- Hoş Geldin Bebek Projesi
- Yöresel Cağ Kebabı Otantik Görünüme Kavuşuyor Projesi
- Uzundere Turizm Master Planı Projesi

▪ Tortum Şelalesi Projesi

Yavaş Şehir ilan edilmesinin üzerinden henüz bir sene geçmeden, Bakanlar Kurulu Kararı'yla 2016 yılında Tortum Çayı üzerine HES yapılma kararı alınmıştır. Bu kararın üzerine Uzundere Belediye Başkanı Halis Özsoy, eleştirilerini şu şekilde dile getirmiştir: “HES, 12 kilometre boyunca bu nehrin hem yatağını değiştirecek hem de suyun önemli bir kısmını alacak. Tortum Nehri göçmen kuşların rotası ve ulusal parkur alanı; burada yelken, kano, rafting gibi su sporları yapılıyor, Uzundere olarak HES'e karşıyız.” (Hürriyet, 2016).

Yavaş Şehirler Birliği Türkiye Koordinatörü, Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer, Erzurum'un Uzundere ilçesine Hidroelektrik Santrali (HES) kurma girişimine tepki göstererek Uzundere Belediye Başkanı Halis Özsoy'a destek vermiştir. Soyer, HES girişiminin kendisini de çok üzdüğünü: “Bu kentin *Cittaslow* olmasının en temel sebebi doğasına, tarihine, kimliğine sahip çıkıyor oluşuydu. HES 30-40 yıl ömür biçilen, daha sonra verimliliğini yitiren bir uygulama. Doğasını koruyamayan bir kentin ne *Cittaslow* olması ne de geleceğe umutla bakması mümkün” sözleriyle dile getirmiştir (Seferihisar Belediyesi, 2016).

4.2.11 Göynük - Bolu

Şekil 4.46. Göynük konumu

Göynük'te ilk yerleşimin M.Ö. 1200 yıllarında Frigler tarafından gerçekleştirilmiş, daha sonra siyasi üstünlük M.Ö. 620 yılında Lidyalılara geçmiştir. Lidya Devleti'nin M.Ö. 546 yılında İranlılarla yapılan savaşın sonunda yıkılmasıyla bölgede hakimiyet bir süre Perslerin eline geçmiştir. M.Ö. 74 yılında Romalıların hakimiyetine geçen Göynük'te Himmetoğlu Köyü sınırları içinde Çatak Hamamı olarak bilinen ve hala kalıntıları bulunan hamamın, Roma döneminde inşa edildiği bilinmektedir. M.S. 395'te Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması ile Göynük'ün de yer aldığı Bithynia bölgesi Bizans uygarlığının hakimiyeti altına girmiştir. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun pek çok yerinde olduğu gibi Bolu ve çevresinde de Bizans egemenliği son bulmuştur. 1333'lerde Anadolu'yu gezen gezginler ile Osmanlı tarihçilerinin aktarımlarına göre; Göynük, Taraklı, Yenice ve Mudurnu ile birlikte, 1332 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlı döneminde ordunun doğu ve güneydoğuya yaptığı seferlerde Göynük ikmal ve konaklama merkezi durumuna gelmiş; bu sebeple ilk Bağdat yolu açılmış ve Göynük kervan ve nakliye yolu üzerinde konumunu muhafaza etmiştir. 10 Ekim 1923'te Düzce ve Mudurnu ile Bolu ilinin ilk içlerinden olmuştur (Dikmen ve Toruk, 2014).

Şekil 4.47. Göynük

Göynük yerleşiminin tümü; eski eser niteliğindeki konut, işyeri, hamam, türbe ve tarihi çınar ağaçlarıyla kentsel sit alanıdır. Göynük yakınlarındaki Taraklı'nın Yavaş Şehir ünvanı alması, 2017 yılında Yavaş Şehir ilan edilen yerleşimin, birliğe başvurmasını etkileyen sebeplerdendir. Taraklı ve Göynük'ten sonra Mudurnu'da Yavaş Şehir birliğine başvuru sürecini başlatmıştır. Yavaş Şehir Kriterleri

kapsamında Göynük yerleşimiyle ilgili bilgiler; Yavaş Şehir temsilcisi Sibel Bozdağcı ile yapılan görüşmeler sonucunda aktarılmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Enerji ve çevre politikaları* kapsamında; yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, yerel el sanatlarının yaygınlaşması, halkın turizm sektöründe yer alması, yerel üretimin canlandırılması, peyzaj uygulamalarında yerel bitkilerin ve verimli ağaçların kullanılması kentin ekonomik ve iklim krizlerine karşı direncini arttırmayı hedeflemektedir. Türkiye'nin %30 tavuk üretiminin olduğu Göynük'te katı atık depolama tesisi inşaatına başlanmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Altyapı politikaları* kapsamında; yerleşimin içme suyu şebekesi yenilenmiş ve mevcut içme suyu depoları onarılmıştır. Gazi Süleyman Paşa Bulvarı'ndaki elektrik ve telefon hatları yer altına taşınmıştır.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Kentsel yaşam kalitesi politikaları* kapsamında; çarşıda bulunan dükkan tabelaları ve reklam panolarının düzenlenmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Koruma İmar Planı kapsamında park, meydan, çeşme ve şadırvanlar yenilenmiştir. Gazi Süleyman Paşa Bulvarı'nın çevre düzenlemesi, ağaçlandırma, yeşillendirme ve peyzaj çalışması tamamlanmıştır. Tarihi camiler ve türbeler restore edilmiştir. Tarihi Kentler Birliği'nin "3 Yılda 300 Eser" adlı hibe yardımı projesi kapsamında ilçe merkezinde bulunan 57 adet tescilsiz dükkan, 9 adet tescilli dükkan ve 1 adet tescilli çeşmeden oluşmakta olan toplam 67 yapıyı kapsayan "Tarihi Arasta Çarşısı Rölöve ve Restorasyon Projeleri", Koruma Kurulu tarafından onaylanmıştır. Kent Konseyi ile birlikte, planlama tasarım ve uygulama süreçlerine halkın katılımı da teşvik edilmektedir.

Yavaş Şehir kriterlerinden *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* kapsamında; köylerde üretilen ürünlerin satışının gerçekleştirilebilmesi için Yöresel Köy Ürünleri Pazarı kent mimarisine uygun olacak şekilde restore edilmiştir. Kent Müzesi olarak faaliyete geçmesi amacıyla Gürcüler Konağı yenilerek hizmete açılmıştır. İşletmecilere ve çalışanlara yönelik turizm ve iletişim eğitimleri verilmektedir.

Şekil 4.48. Bisiklet Şenliği

4.2.12 Gerze - Sinop

Şekil 4.49. Gerze konumu

Sinop'un kuzeydoğu kıyısında aynı adlı burun üzerine kurulan Gerze, 1901'de kaza haline gelmiştir. İlk adının “Carusa “ olduğu tahmin edilen Gerze, tarih sahnesine antik çağlarda çıkmış bir yerleşim yeridir. 1956 yılında lodos fırtınasının şiddetlendirdiği, bir evin mangalından çıkan yangın ilçenin bütünü yakmış; 1000 ev yanmış ve bu yangından yaklaşık 150 ev kurtulabilmiştir. Gerze devlet yardımı ile

yeniden inşa edildiğinde ilçe merkezinde tarihi yapı bulmanın imkanı kalmamıştır. Kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Boyabat ve Durağan, doğusunda Dikmen, batısında Sinop ile çevrili ilçenin yüzölçümü 594 km²'dir. Köyler; orman içi, orman kenarı, kıyılık ve ovalık olmak üzere üç yerleşim bölgesinde yer almaktadır. Gerze ilçesine bağlı bulunan 42 köy, arazinin meyilli olması nedeniyle dağınık bir yerleşim yapısına sahiptir. Karadeniz ikliminin özelliği olan bol yağışlar nedeniyle zengin bir orman yapısına sahiptir. Vadilerdeki çeşitli meyvelikler ve zeytinlik, bitki örtüsünün ayrı bir yönünü oluşturmaktadır. 2011 yılında yapılan nüfus sayımına göre; Gerze ilçe merkezinin nüfusu 14.000, köylerin nüfusu 13.222, toplam nüfus ise 27.222'dir. İlçenin yaz nüfusu ile kış nüfusu çok büyük farklılıklar göstermektedir. Yaz mevsiminin başlamasıyla özellikle temmuz ayında nüfus 35.000'ne kadar yükselmektedir (Gerze Belediyesi, 2017).

Gerze Belediyesi; Yavaş Şehir üyelik şartlarının incelenmesi, bu konuda çalışmalar gerçekleştirilmesi ve ilk Yavaş Şehir Seferihisar'ın gözlemlenmesiyle geçen 7 yıllık bir süreç sonucunda 2017 yılında Yavaş Şehir ünvanı almıştır. Gerze Belediye Başkanı 7 yıllık süreci: "Belediye ve vatandaşlarımız el ele vererek, istenilen kriterlerin yüzde 90'ını tamamlamış durumdayız. Hayata geçiremediğimiz kriterleri de projelerini yaparak yatırım programımıza aldık. Geçen sene yaz döneminde bir heyet ilçemize geldi ve incelemede bulundu. Bu sene listenin açıklanacağını biliyorduk. Tabii çok sayıda başvuru var ama Göynük ve Eğirdir ile Gerze ilçemiz 'Yavaş Şehir' unvanını almayı hak kazandı. Bu manada çok gururluyuz." sözleriyle özetlemiştir (Milliyet, 2017).

Şekil 4.50. Gerze

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında; yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla park alanlarının güneş enerjisiyle aydınlatılmasına yönelik proje çalışması yapılmaktadır. Islah edilen Gürleyik Deresi boyunca peyzaj düzenleme çalışmaları ve bisiklet-yaya yolu düzenlemesi gerçekleştirilmektedir. Gerze'nin kanalizasyon hattı yenilenmiş, elektrik hatları yer altına alınmıştır.

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde, daha yaşanılabilir bir çevre için lisanslı bir firma ile anlaşma yapılarak geri dönüşüm kafesleri, üniteleri konuşlandırılmıştır. Lisanslı toplama ve taşıma aracı mevcut olup geri dönüşebilen atıkların tamamı yeniden ülke ekonomisinde kazandırılmaktadır. Tamamlanan atık su şebeke projesinin devamı kapsamında, toplanan atık suyun çevre ve insan sağlığına uygun deşarjını sağlayabilmek adına ön arıtma ve derin deşarj projesi yaptırılmıştır. Geri dönüşüm ilkesinin ilk adımı olan kaynağında ayrıştırma konusunda zaman zaman paneller yapılmış, el broşürleri, tanıtıcı ilanlar ve yayınlarla desteklenerek İlçe halkının bilinçlendirilmesi sağlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemine ait eski eser bina kamulaştırması yapmış ve söz konusu yapının Kültür Evi olarak kent hizmetine sunulması amacıyla, AB Projesi kapsamında restorasyon ve rekonstrüksiyon projeleri çizdirilerek tadilatı yapılmıştır. 1956 yılında neredeyse tamamıyla yanan Gerze'de, halkın barınma ihtiyacını karşılamak için Gerze yangın evleri yapılmıştır. Günümüze çok azının ulaşabildiği bu evleri anımsatarak sosyal tarihi korumak, aynı zamanda çağın ihtiyaçlarını karşılayan daha yaşanabilir ve estetik bir kent kurma hedefiyle kentsel tasarım rehberi ve projeleri hazırlanmaktadır.

Şekil 4.51. Gerze Yangın Evleri

Gerze Belediyesi tarafından kurulan atölyelerde Ahşap Oyuncak, Ahşap Gemi Maketi Yapımı, Ahşap Oymacılık, Çinicilik dallarında mesleki eğitim kursları düzenli olarak verilmekte, üretilen ürünlerin sergilenmesi ve pazarlamasında öncülük edilmektedir. Özellikle kadınların ve gençlerin el becerilerini geliştirmek, ekonomiye kazandırılmalarını sağlamak projenin en önemli hedefidir. Belediye konservatuarında; halkı sanatla buluşturmak, becerileri ve ilgi alanları olan sanat kollarında ihtiyaç duydukları eğitim ortamının hazırlanması ve eğitimlerin verilmesi sağlanmaktadır. Bale, keman, piyano, gitar, saz, yan flüt, tambur, kaval, gitar, Türk sanat müziği, Türk halk müziği, drama, resim vb. birçok kursu bünyesinde barındırmaktadır. 2010 yılından beri düzenli olarak gerçekleştirilen etkinlikler ve festivallerle çocuklara eğitici ve öğretici faaliyetlerde bulunmak; bu etkinliklere uluslararası nitelik kazandırarak ilçenin kültürel anlamda tanıtımına katkı sağlamak amaçlanmaktadır (Cittaslow-Türkiye Gerze, 2017).

4.2.13 Eğirdir - Isparta

Şekil 4.52. Eğirdir konumu

Eğirdir; Akdeniz Bölgesinin göller yöresinde, Isparta'nın doğusunda, Eğirdir Gölü'nün kuzeyinde küçük bir yarımada üzerinde bulunmaktadır. Hitit dönemindeki

(MÖ 1800-1200) metinlerde bugünkü Eğirdir İlçesi topraklarının da içinde bulunduğu bölgenin adı “Pitaşsa” olarak geçer. Eğirdir İlçesi'nin Lidya'nın son hükümdarı Kroisos tarafından kurulduğu ve adının da “Krozos” olduğu sanılmaktadır. Şehrin iç kalesi de bu dönemde inşa edilmiştir. Eğirdir ve çevresi 1204 yılında çevredeki şehirlerle birlikte Anadolu Selçuklu Devleti'nin eline geçmiştir. Selçuklu sultanları göl kenarındaki bu güzel beldeyi, sayfiye yeri olarak kullanmışlardır. Selçuklular döneminde şehrin imarına önem verilerek surlar onarılmıştır. Eğirdir'in Osmanlı döneminden 20. yüzyılın başlarına kadar ulaşım bakımından pek parlak olmayan vaziyeti, İzmir-Aydın demiryolu hattının 1912 yılında buraya kadar uzatılmasıyla iyi bir duruma gelmiştir. Bu sayede halı sanayi ve halı ticaretinde belirgin ilerleme kaydedilmiştir. Eğirdir, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da Osmanlı Devleti zamanındaki ilçe statüsünü sürdürmüştür (Eğirdir Kaymakamlığı, 2017).

Yavaş Şehir olma yolundaki ilk adımlar, 2014 yılında düzenlenen toplantılarla atılmıştır. Yavaş Şehir olma kriterleri araştırılmış, halka bilgi verilmiştir. 2016 yılında yapılan başvuru sonucu, Artvin Şavşat'da 2017 yılında düzenlenen bir etkinlikte Göynük ve Gerze ile birlikte Eğirdir de Yavaş Şehir ünvanı almıştır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar; Eğirdir Belediyesi ile gerçekleştirilen görüşmeler derlenerek aktarılmıştır.

Şekil 4.53. Eğirdir

Yavaş Şehir kriterleri kapsamında, Eğirdir Altinkum Plajı Mavi Bayrak başvurusu yapılmıştır. 2017 yılında düzenlenen Yavaş Şehir toplantısı Eğirdir'de gerçekleştirmiş; bu etkinlik vasıtasıyla Eğirdir'in tarihi, kültürü ve doğası anlatılmıştır. Eğirdir Belediyesi, Geri Dönüşüm Projesi ve Atıktan Gübre Dönüşümü Projesini hayata geçirmiştir. Eğirdir Spor Kulübü, yaz okulu futbol kulüplerinin katıldığı Yavaş Şehir Kupası turnuvalarını düzenlemeye başlamıştır. Eğirdir Belediyesi'nin sponsorluğunda, genç müzisyenlerin oda müziği toplulukları oluşturmalarını özendirmenin yanı sıra, Türkiye'de oda müziğine olan ilgiyi arttırmak ve yaygınlaştırmak için Eğirdir Oda Müziği Yarışması düzenlenmiştir. Ayastefanos Kilise'sinde yapılan, Amerika ve Almanya'dan da jüri üyelerinin katıldığı oda müziği yarışması kapsamında konser dinletileri gerçekleştirilmiştir.

Her yıl yaz aylarında Triatlon Yarışları, Briç Turnuvaları, Klasik Müzik Festivali, Motosiklet ve Bisiklet Festivalleri düzenlenmektedir. Eğirdir Gölü; su kayağı, su altı dalış, yelken gibi pek çok su sporlarına elverişlidir. Gölde balıkçılık yapılmaktadır. Eğirdir'i çevreleyen dağlarda trekking, dağcılık ve yamaç paraşütü yapılmaktadır (Cittaslow Eğirdir, 2017).

4.3 Bölüm Değerlendirmesi

ABD'den Sebastopol, Hollanda'dan Midden-Delfland, Avustralya'dan Katoomba Blue Mountains, Kanada'dan Wolfville, Yeni Zelanda'dan Matakana; Yavaş Şehir uygulamalarına örnek olarak seçilmiş ve incelenmiştir. Bu kentlerin ortak yaklaşımları; katılımcı bir politika izlemeleri, enerji, çevre ve altyapı politikalarını sürdürülebilirlik çerçevesinde ele almalarıdır. Ayrıca kent içi ulaşımın kolaylaştırılması, bisiklet ve yaya güzergahlarının artırılmasına yönelik programlar gerçekleştirilmektedir. Sürdürülebilir mimarlık ilkelerine örnek teşkil edecek şekilde; Katoomba'da eko-evler, Midden-Delfland'da bir belediye binası, Matakana'da bir restoran inşa edilmiştir. Sürdürülebilir kalkınmayı ana hedefleri olarak belirleyen bu yerleşimler; çevrelerine de örnek teşkil etmektedirler.

Türkiye'deki Yavaş Şehir uygulamalarında; *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* başlığındaki kriterlere yönelik düzenlenmelerin ve turizme yönelik girişimlerin ağır bastığı görülmektedir. Sürdürülebilir mimarlığa yönelik yaklaşımlar; restorasyon çalışmaları, sokak düzenlemeleri, geri dönüşüm çalışmaları, yaya ve bisiklet güzergahları oluşturulmasıyla sınırlı kalmaktadır. Yerleşimi ilgilendiren

önemli kararlarda ve Yavaş Şehir kriterlerine yönelik çalışmalarda, kent sakinlerinin katılımının sağlanamadığı gözlemlenmektedir.

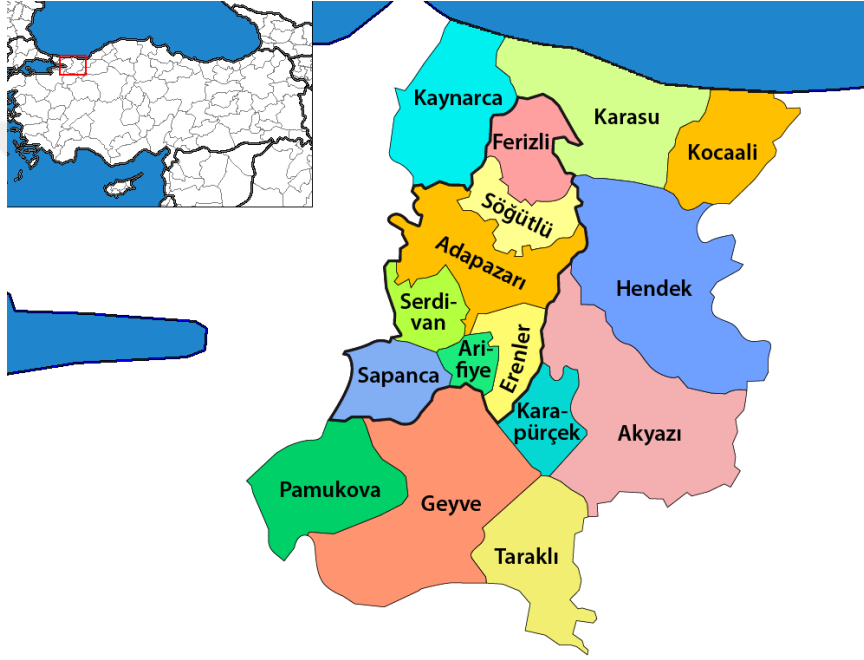
YAVAŞ ŞEHİRLER		SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK KAPSAMINDAKİ UYGULAMALAR
DÜNYADAN ÖRNEKLER	Orvieto İtalya	Araba kullanımı azaltılmış, yaya ulaşımı artırılmıştır. Tarihi saraylarda restorasyon çalışmaları başlatılmıştır
	Sebastopol Amerika Birleşik Devletleri	Atık yönetimi ve geri dönüşüm planı uygulanmaktadır. Enerji kullanımını düzenli olarak raporlanmakta ve minimize edilmektedir. <i>Street Smart Sebastopol</i> : Program, kent içi ulaşım ağını geliştirmek ve yayaaların güvenliğini artırmak için başlatılmıştır. Mimar, mühendis ve müteahhitlere yeşil bina teknolojileri ile ilgili düzenli seminerler verilmektedir. <i>Green Building Program</i> : Tasarım sürecinde ve inşaat tekniklerinde kullanılabilecek alternatif yöntemler ve malzemeler tanıtılmaktadır. <i>The Core Project</i> : Sebastopo kent planlaması uluslararası yarışma Toplumsal Kalkınma Ajansı gelirinin %20'si, uygun fiyatlı konut programlarına ayrılmıştır.
	Midden-Delfland Hollanda	Peyzaj Gelişim Planı çerçevesinde özgün peyzajın korunması amaçlanmıştır. Turistler ve kent sakinleri için bisiklet ve yürüyüş rotaları oluşturulmuştur. Sürdürülebilir değerlere uygun olacak ve kente örnek teşkil edecek şekilde bir Belediye Binası inşa edilmiştir.
	Katoomba Blue Mountains Avustralya	Eko-evler üzerine uzmanlaşmış Mimar Niger Bell rehberliğinde her yıl sürdürülebilirlik ilkelerinin de tartışıldığı eko-ev turları düzenlenmektedir. Şehir Vizyonu ve Eylem Planı: 6000 kişinin katılımıyla sivil toplum, çevrenin ve insanların korunması, arazi kullanımı, kent içi ulaşım ve sürdürülebilir kalkınma başlıklarından oluşan bir kent vizyonu oluşturulmuştur.
	Wolfville - Kanada	Wolfville Stratejik Planlaması: Arazi kullanımı, sürdürülebilir kalkınma, çevre korunumu, enerji kullanımı, kamusal alanlar, belediye hizmetleri, toplu taşıma gibi başlıklar içeren plan; katılımcı bir yöntemle oluşturulmuştur.
	Matakana - Yeni Zelanda	Tawharanui Bölge Parkı'nda ekolojik bir program başlatılmıştır. The Glass House: Mimar Noel Lane tarafından yavaş şehir kriterleri göz önünde bulundurularak tasarlanmış bir yapıdır.
TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT UYGULAMALAR	Seferihisar - İzmir	Biyolojik atık su arıtma tesisi kurulmuştur. Enerji verimliliği eğitimleri ve restorasyon çalışmaları başlatılmıştır.
	Akyaka - Muğla	Sürdürülebilir mimariye yönelik bir uygulama tespit edilememiştir.
	Gökçeada - Çanakkale	Evlerde sıcak su ihtiyacı güneş enerjisi kullanılarak karşılanmaktadır. Restorasyon çalışmaları başlatılmıştır.
	Yenipazar - Aydın	Restorasyon çalışmaları başlatılmıştır.
	Yalvaç - Isparta	Kimyasal ve biyolojik arıtma işlevi gören bir tesis kurulmuştur. Enerji kimlik belgesi uygulaması başlatılmıştır. Suçtuğu Çayı boyunca yeşil alan düzenlemesi yapılmıştır. Toplu taşıma seferleri artırılmış, 2km uzunluğunda bisiklet yolu yapılmıştır. Engellilerin kent merkezine ulaşımını kolaylaştırmak için rampalar yapılmıştır.
	Perşembe - Ordu	10 km uzunluğunda bisiklet yolu yapılmış, yürüyüş rotaları oluşturulmuştur.
	Vize - Kırklareli	Sürdürülebilir mimariye yönelik bir uygulama tespit edilememiştir.
	Halfeti - Şanlıurfa	Halfeti Kentsel Sit Alanı Kıyı Şeridi İyileştirme Projesi çalışmaları devam etmektedir
	Şavşat - Artvin	Sürdürülebilir mimariye yönelik bir uygulama tespit edilememiştir.
	Uzundere - Erzurum	Kent merkezi sokak sağlıklılaştırma projesi
	Göynük - Bolu	Gazi Süleyman Paşa Bulvarı'nda peyzaj çalışmaları yapılmıştır. Restorasyon çalışmaları yapılmıştır. Müze olarak faaliyete geçmesi amacıyla Gürcüler Konağı yenilerek hizmete
	Gerze - Sinop	Restorasyon çalışmaları başlatılmıştır.
	Eğirdir - Isparta	Geri Dönüşüm Projesi, Atıktan Gübre Dönüşümü Projesi

Şekil 4.54. Yavaş Şehir örnekleri ve sürdürülebilir mimarlık kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar

5. TARAKLI ÖRNEĞİ

5.1 Taraklı Hakkında Genel Bilgi

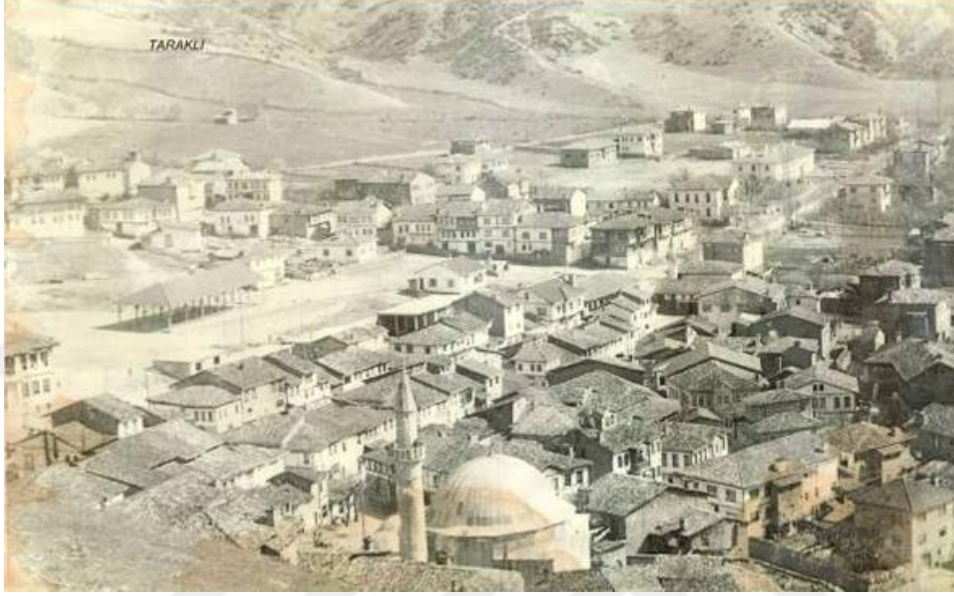
5.1.1 Coğrafi Yerleşimi ve Tarihi

Şekil 5.1 Taraklı Konumu

Taraklı; Marmara Bölgesinin doğusunda, Sakarya İl sınırları içindedir. Eski İstanbul–Ankara karayolu ve tarihi ipekyolu güzergahında konumlanmış ilçenin yüzölçümü 334 kilometrekaredir. Bu alanın % 20'si tarım alanı, %60'ı orman ve fundalık alan, %10'u çayır ve mera alanı, %10'u tarım dışı alandır. İlçenin doğusunda Bolu İli Göynük İlçesi, batısında Geyve İlçesi, güneyinde Bilecik İli Gölpazarı İlçesi ve kuzeyinde Akyazı İlçeleri bulunmaktadır. Dağlar ve tepelerle çevrelenmiş Taraklı İlçesi, ormanlık bir arazi yapısına sahiptir ve dar bir vadide kurulmuştur (Taraklı Belediyesi, 2017). Bu dağ ve tepelerin üzerinde Sakarya'nın en önemli yaylası olan Karagöl Yaylası bulunmaktadır. En önemli akarsuyu, Göynük'ten gelip Taraklı'nın içinden geçtikten sonra Geyve'den Sakarya Nehri'ne karışan Göynük Çayı'dır. Diğer bir akarsuyu da Aksu Deresi'dir. Ayrıca ilçenin içme suyu ihtiyacının bir kısmının

karşılandığı Gürleyik Suyu, Mahdumlar Köyü'nün kurulduğu yamaçtaki kayanın altından doğar (Özkan, 2008). Göynük Çayı'nın geçtiği dar tabanlı vadinin ender olarak genişlediği bir yerde kurulan Taraklı, yüksek ve engebeli bir arazi şekline sahip olduğu için ılıman ve sıcak iklimlere kapalı, karasal iklim özelliklerinin görüldüğü bir yerdir (Seyhan V. ve ark., 1996).

Şekil 5.2. 1950'lerde Taraklı

Taraklı antik çağlarda Anadolu'da yer alan eski bir yerleşim yeridir. Hisartep'e de bulunan iki sarnıç M.Ö. 1000-2000 yılları arasını tarihlemektedir. Taraklı antik dönemlerde *Daebliis*, *Dablais*, *Doris*, *Dablai* gibi isimlerle anılmıştır. Bugünün Bursa-Eskişehir-Kocaeli üçgeninde Taraklı ve Göynük'ü de içine alan *Bithynia* (Bitinya) bölgesinin bir parçası olmuştur. Anadolu'nun *Bithynia* bölgesi, verimli topraklara sahip bir bölgedir. M.Ö. 1200 yıllarında Anadolu'ya gelen Frigler, Hitit Devletini yıkarak, Anadolu'nun kuzeybatısına Frigya Devletini kurmuşlardır. Frigler, batıya doğru ilerleyerek, *Bithytnia* denilen bölgeyi almışlardır. Friglere ait en eski yazılı belge, Taraklı'nın 28 kilometre doğusundaki *Germenos* (Soğukçam) Köyü'nde bulunmuştur.

Frigyalılardan sonra M.Ö. 620'de Lidyalıların eline geçen bu bölge; Lidyalılardan sonra Pers İmparatorluğu'nun, daha sonra Makedonyalı İskender'in hâkimiyetine girmiştir. M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldığı zaman Taraklı'nın içinde bulunduğu *Bytinia bölgesi*, Bizans'ın payına düşmüştür. Bizans, bu bölgede 11. yüzyıla kadar hâkimiyetini sürdürmüştür. Taraklı çevresinde Roma ve Bizans dönemlerine ait kalıntılara rastlanmaktadır.

Şekil 5.3. 1987'de Taraklı

Osmanlı Devletinin kuruluşundan önce, Ertuğrul Gazi zamanında, Osman Bey'in Komutanı Samsa Çavuş tarafından Osmanlı Beyliği'nin topraklarına katılmıştır. Osmanlı döneminde İzmit sancağına bağlı bir yerleşim olan Taraklı, Cumhuriyet döneminde 1954 yılına kadar Kocaeli'ne bağlı Geyve kazasının bir nahiyesi olarak varlığı sürdürmüştür. 1954 yılında Sakarya'nın il olmasıyla buraya bağlı bir nahiye olmuş, 1987 yılında ise Geyve'den ayrılarak ilçe olmuştur (Taraklı Belediyesi, 2017)

Osmanlı döneminde Taraklı Evliya Çelebi tarafından seyahatnâmesinde şöyle anlatılmıştır: “Taraklıyı Bursa Tekfuru yapmıştır. Osman Gazi'nin fethidir. Hakimliktir yüzelli akçelik kazadır. Halen kale virandır. Ama kasabası bağlı bahçeli, akarsulu bir dere içinde binbeşyüz kadar mamur evli, tahta ve kiremit örtülü, şirin bir kasabadır. Onbir mihrap ve yedi mahalledir. Çarşı içindeki camii (Yunus Paşa Camii) çok güzeldir. Bir hamamı, beş hanı, altı çocuk mektebi ve iki yüzdükkanı var hepsi kaşık ve tarak yapmakla uğraştıklarından şehre Taraklı derler. Dağlar safi şimşir ağacı kaplı olduğundan halkı bunları işleyip Arap ve Aceme gönderirler. Su ve havası çok güzeldir. Bütün dağları sık ormanla kaplı av yeridir. Deresi içinden aktıktan sonra diğer bir nehir vasıtasıyla Sakarya nehrine karışır.” (Çankaya, 1992).

5.1.2 Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Yapısı

Şekil 5.4. Taraklı

Taraklı'nın ekonomik yapısı Osmanlı döneminde meyvecilik, kaşıkçılık, tarakçılık ve küçük esnaf grubuna dayanmaktaydı. 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar Taraklı'da, çevredeki dağ köylerinin ipek tezgâhlarına hammadde sağlamak amacıyla ipek böcekliği yapılmakta ayrıca; ahşap tarla aletleri yapımı, semercilik, dokumacılık, ayakkabı yapımı, kaşıkçılık ve tarakçılık gibi zanaatlar ekonomide oldukça önemli bir yer tutmaktaydı (Filiz ve ark., 2003).

Taraklı'da meyvecilik, arazinin tarıma elverişli olmaması nedeniyle oldukça gelişmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar Taraklı çevresinin meyve bahçeleri, bağlar, zeytinlikler ve fındıklıklarla örtülü olduğu ve o dönemlerde Taraklı'nın elma ve eriğinin ün yaptığı bilinmektedir. Meyve ağaçlarının büyük bölümü Göynük Çayı'nın kuzey, doğu ve batısında yer almaktadır. Ancak meyve bahçelerinden elde edilen gelirin azalmasıyla, bazı bahçeler kavaklıklara dönüştürülmüştür. Son yıllarda ise ekonomik getirisinin daha yüksek olması nedeniyle birçok meyve bahçesi ve kavaklık enginar dikimi için kullanılmaya başlanmıştır (Elmas, 2013).

1950 ve 1965 yılları arasında Taraklı'da ticaret oldukça gelişmiş ve Taraklı giderek bölgenin ticaret merkezi konumuna gelmiştir. Bu tarihlerde Taraklı-Nallıhan arasındaki köylerin ürettiği bütün ürünler, ceviz başta olmak üzere Taraklı tüccarları tarafından toplanarak İstanbul'a pazarlanmıştır. 1965'ten sonra İstanbul-Ankara yolunun Bolu Dağı güzergahına alınmasıyla ilçe ekonomisi büyük bir gerileme

yaşamıştır. O tarihten itibaren halkın geçim kaynağı tarımcılık, hayvancılık ve meyveciliğe dayanmaktadır Ayrıca bölgede arıcılık ve alabalık üretimi de yapılmaktadır (Seymen, 2008).

19. yy. sonunda Taraklı'nın çevresinde çeşitli etnik gruplara rastlanmaktadır. Taraklı'nın köylerinde Ermeni/Gregoryen ve Rum/Ortodoks'larla Müslümanlar bir arada yaşamışlardır (Turan, 2004). Kentlere göç sebebiyle Taraklı'nın nüfusu azalmaktadır. 2010 yılındaki nüfus sayımlara göre Taraklı'da 7.377 kişi yaşamaktadır. 22 köy ve 4 mahalleden oluşan Taraklı'da bugün üç farklı sosyal gruptan söz etmek mümkündür: Taraklı'nın yerli halkı, çevre kasabadan gelen dar gelirli, nüfusun çok az bir bölümünü oluşturan Taraklı'nın yerlisi olmayan, devlet kuruluşlarında çalışan memurlar. Taraklı'da eski geniş aileler oldukça azalmış, yerini çekirdek aileler almıştır (Demir, 1988).

Şekil 5.5. Taraklı kaşıkları

Sosyal hayatı düzenleyen örf ve adetler, babalarından ve dedelerinden gördükleri gibi devam ettiren yöre halkı, bu değerlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Doğum geleneklerinde çocuğa altın takılması, çocuğa uğursuz geldiğine inanılan isimlerin değiştirilmesi, kötü ruhlardan korunmak için yatağın etrafının urganla sarılması, cenaze merasimlerinde helva dağıtmak, düğün merasimlerinde ateşin etfarında oynamak gibi bazı adetler eski Türk inançlarının yaşayan örneklerindendir.

Bundan başka eski Türklerin kutsallık atfettikleri su, demir, ağaç, ateş ve atlar kültürünün izleri Taraklı ve köylerinde açıkça görülmektedir. Düğünlerde gelin eve girerken, su testisinin kırılması, yola çıkanın ardından su dökülmesi, geline pınarları gezdirme adeti, gelin eve girerken eşiğe bıçak koyma, albastıdan korunmak için, yatağın altına bıçak koyma, ölünün karnına makas veya bıçak koyma, mezarlardaki ağaçları kesmeme, ateşin küllerini ayak altına dökmeme, yatırlardan medet umma gibi âdetler, yörede hâlen uygulanmaktadır (Elmas, 2013).

5.1.3 Kentsel Dokusu

Şekil 5.6. Hisar Tepesi ve Hisar Camisi

Ulucamii Mahallesi, Taraklı'nın oluşum merkezi olan Hisar Tepesi'nin yamaçlarında kurulmuş, ilçenin en eski yerleşim yeridir. Bu hat üzerindeki evler, inşa edildiğinden bu yana çok az müdahale görmüştür. Ticari, idari, eğitim ve konaklama yapılarının çoğu burada bulunmaktadır. Taraklı'da bulunan 112 tescilli yapının çoğu Ulucamii Mahallesi'ndedir. Mahalle, Taraklı yerleşiminin merkezini oluşturan Ankara Caddesi'nin güneyinde, Göynük Çayı'nın kuzeyinde bulunmaktadır. Cadde boyunca sıralanan dükkanlar hem yerleşime hem de Ankara Caddesi'nden geçen yolculara hizmet vermektedir. Ankara Caddesi'ne paralel sokaklar düz, dik sokaklar ise eğimlidir. Caddenin güney paralelindeki düz sokakta iki veya üç katlı yapılardan oluşan tarihi bir çarşı bulunmaktadır. İsmi Hisar Tepesindeki kaleden alan Hisar Cami, Yunuspaşa Camii, Aşağı Cami ve Şehir Parkı da bu mahallededir. Hisar Kalesi'nin surları tamamen yıkılmıştır.

Şekil 5.7. Ulucamii Mahallesi'nde Ankara Caddesi görünümü

Özellikle Hisar Tepesi ve çevresinde yöre halkının parsel sınırlarını herhangi bir şekilde belirlememiş olmasının sonucu binalar arasında büyük boşluklar oluşmuştur. Bu durum Hisar Tepesi ve çevresine serpiştirilmiş binalar ve aralarındaki boşluklarda seyrek yeşiller gibi bir görünüm ortaya çıkarmıştır. Ortak yaşamda bu boş alanların rolü büyüktür; bazı ev işleri buralarda birlikte görülür, çocuklar oynar, düğünler bu alanlarda yapılır. Bazı evlerin yanında depo olarak kullanılan müstemilat vardır (Çankaya, 1992).

Şekil 5.8. Tarihi Çarşı

Merkezi oluşturan çarşı bölgesinden ışınsal dağılan sokaklar aracılığı ile konut bölgesine ulaşılır. Sokak birleşimlerinden mahalle içlerinde küçük meydancıklar oluşur. Rüştüye Önü, Hamam Önü, Cami Önü bu tip meydancıklardandır. Sokakların iki yanında iki veya üç katlı evler bulunmaktadır. Bunlar, sıvalı cepheli, katları ahşap silmelerle belirlenmiş, köşeleri ahşap pervazlı çıkmaları ahşap furuşların taşıdığı, alçak temel duvarlı, ahşap konstrüksiyonlu beşik veya kırma çatılı evlerdir. Merkeze yakın kesimlerde bina parselin tümünü kapsar. Binalar sokak üzerinde yer alırlar; önbahçe veya avlu yoktur. Merkezden uzaklaştıkça parsel boyutları büyümekte, bina parselin içinde serbest yerleşmektedir (Öztaş, 2006).

Konutlar genelde iki veya üç kattan oluşmaktadır. Zemin katları ya da subasman kotuna kadar olan temeller çoğunlukla taştır, üst kat veya katlarda ahşap karkas arası kerpiç dolgu kullanılmıştır. Evlerin esas plan elemanları taşlık, merdivenler, odalar

ve sofalar olarak tanımlanabilir. Evlerin giriş katları zirai malzemelerin depolandığı ve bir üst katta bulunan yaşam katına geçişin yapıldığı taşlık denilen kattır. Konutların üst katları esas yaşam katı olarak kullanılmaktadır. Odalar geleneksel Osmanlı evinin ve aile yapısının özellikleri çerçevesinde, kendi başlarına yapı içindeki temel eylemlerin tümünü karşılamaktadır. Bu mekanların her biri yemek yeme, oturma, yatma, çalışma gibi günlük yaşamın bütün esas eylemlerinin geçtiği mekanlardır. Sürekli kullanım esnekliği sağlayan sedir, sofrta, yüklük, derin dolaplar gibi hareketli ve sabit elemanlar mekan içi kullanımı çeşitlendirmektedir (Pamir ve Yücel, 2004).

Yerleşimin merkezine uzak bir konumda bulunan Göynük Çayı güneyindeki Yusuf Bey Mahallesi'nin meydanında 700 yıllık tescilli bir çınar ağacı bulunmaktadır. Yusufbey Camisi'nin ve 8 adet çeşmenin de bulunduğu mahalle, ilçenin en az nüfuslu mahallesidir.

Şekil 5.9. 700 yıllık çınar

5.2 Taraklı Yavaş Şehir Çalışması

5.2.1 Başvuru Süreci

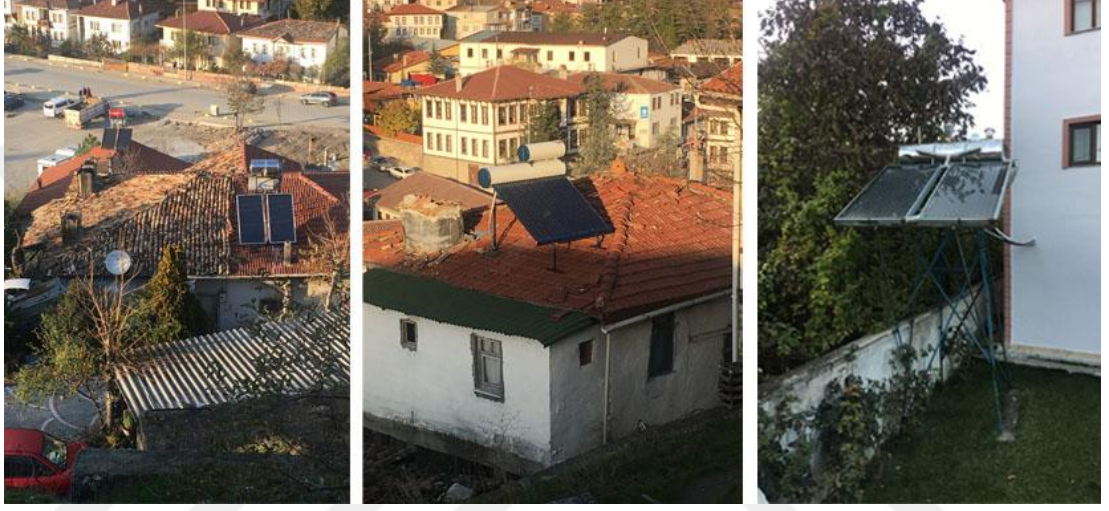
Kentsel sit alanı olan Taraklı; Avrupa Kentler Birliği'ne dahil olan, tarihi kentler arasında kültürel miras alanında işbirliğinin geliştirilmesini öngören, 2001 yılında kurulmuş Tarihi Kentler Birliğine ve amacı kültürel-doğal ve üretime yönelik değerler üzerine inşa edilmiş, sürdürülebilir kalkınmanın mümkün olan en kısa sürede sağlanması doğrultusunda bölgede bulunan yerleşim birimlerinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmalarına yönelik her türlü çalışmaları yapmak, yaptırmak, sonuçlarını ulusal ve uluslararası ortamlara taşımak, kentlerin tanıtımını boyutlandırmak ve bu amaçla ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapmak olan 2011 yılında kurulmuş İpek Yolu Belediyeler Birliği'ne üyedir. Ayrıca Avrupa Komisyonu İşletmeler ve Sanayi Genel Müdürlüğü himayesinde düzenlenen ve 2013 yılındaki teması "Erişilebilir Turizm" olarak belirlenen *European Destinations of Excellence* (Avrupalı Seçkin Destinasyonlar) Yarışması kapsamında Türkiye'den başvuran 30 proje arasında Taraklı ilçesi birinci olmuş; Brüksel'de Avrupa Komisyonu tarafından ödüllendirilmiştir.

Tarihi kentler arasında sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması doğrultusunda çalışan yerel birliklere üye olan Taraklı Belediyesi, uluslararası ölçekte benzer amaçlarla yola çıkan Yavaş Şehir Birliği ile ilgili araştırmalar yapmaya başlamıştır. İzmir Belediye Başkanı Tunç Soyer'in katılımıyla Sakarya'da Yavaş Şehir tanıtım toplantıları düzenlenmiş, daha sonra Taraklı yönetimi başvuru için kriterlerin sağlanmasına yönelik çalışmaları başlatmıştır. Yavaş Şehir kriterlerine yönelik çalışmaların bir kısmı tamamlandıktan sonra; 2011 yılında Polonya'da gerçekleştirilen Yavaş Şehirler Birliği Genel Kurulu'nda, Seferihisar'dan sonra Akyaka ve Gökçeada ile birlikte Taraklı Belediyesi de Türkiye'den Yavaş Şehir ünvanı alan ikinci yerleşim olmuştur. Taraklı Yavaş Şehir başvuru süreci ve üyelik kriterlerinin sağlanması kapsamındaki çalışmalar; Taraklı Belediyesi ile gerçekleştirilen görüşmeler, yerinde yapılan gözlemler ve Şahin Akı'nın aktardıkları derlenerek incelenmiştir. Taraklı Belediye'sinde çalışmakta olan Taraklı Yavaş Şehir Temsilcisi Şahin Akı, Taraklı Yavaş Şehir Derneği'ni kurmuştur. Derneğin yakın zamanda vakfa dönüşmesi planlanmaktadır.

5.2.2 Yavaş Şehir Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Enerji ve Çevre Politikaları

Taraklı'da sanayileşme olmadığından hava temizdir; ancak yine de hava kirliliği ölçüm cihazı konulması planlanmaktadır. Endüstriyel toprak kirliliği yoktur, dolayısıyla ölçümü de yapılmamaktadır. Doğal su kaynakları kirlenmediğinden musluk suları içilebilmektedir. Evsel atıkların toplanması için konteynırlar yerleştirilmiştir. Taraklı'daki konutların hepsi genel kanalizasyon sistemine bağlıdır. Biyolojik arıtma tesislerinin yapımı proje aşamasındadır.

Şekil 5.10. Çatılardaki güneş panelleri

Yaygın olarak kullanılan su ısıtma, bunun yanı sıra elektrik üretimi ve aydınlatma için güneş enerji sistemleri kullanılmaktadır. Bu sistemler genelde evlerin çatılarına kurulmaktadır. Çevredeki sıcak su kaynakları jeotermal enerjiyi kullanma şansını vermektedir. 9.850.000 metreküp su hacminde Kayaboğazı Göleti su tutmaya başlamıştır. Bu göletteki su kullanılarak elektrik üretimi planlanmaktadır. Taraklı, evlerde enerji tasarruflu ampul kullanımı desteklemektedir. Bu tür ışıklandırma sistemleri aynı zamanda belediye tarafından kent aydınlatmasında da kullanılmaktadır.

Taraklı'da yol kenarlarındaki reklam panoları yok denecek kadar azdır. Mevcut trafik işaretleri Taraklı için yeterlidir. Herhangi bir görüntü kirliliği oluşturacak kadar çok trafik işareti yoktur. Taraklı Belediyesi trafik işaretlerinin yeterli sayıda ve düzenli olmasına dikkat etmektedir.

Altyapı Politikaları

Şekil 5.11. Elektrik direkleri ve kabloları kaldırıldıktan öncesi ve sonrası

Kent genelinde görüntü kirliliğini önlemek ve daha güvenli bir çevre yaratmak amacıyla bütün elektrik kabloları yer altına taşınmıştır. Taraklı genelinde, engellilerin her noktaya erişimi sağlanmaktadır. Eğimli alanlarda kent boyunca devam eden rampalar oluşturulmuştur. 2013 yılında, bu alanda EDEN "Erişilebilir Turizm" ödülünü almaya hak kazanmıştır. Belediye, tepelerde turizm amaçlı bisiklet ve yürüyüş rotaları oluşturmayı planlamaktadır. Bu güzergahlardan biri de, Ankara Caddesi'nin başlangıcında konumlanan ve termal turizmine ayrılmış bölgeyle, Taraklı merkezi arasında düzenlenecektir. Ayrıca ilçeye gelen turistlerin rahat dolaşması ve tepelere tırmanış yapabilmeleri için Küresel Çevre Fonuna (GEF) bisiklet kiralama için bir proje hazırlanmaktadır. Projenin amacı bisiklet kullanımını artırmak, heveslendirmek ve böylece karbondioksit salınımını azaltmaktır.

Şekil 5.12. Yerleşim boyunca sürekliliği olan rampalar

Taraklı'da bir adet sağlık merkezi vardır. Belediyenin bir ambulansı ve sağlık merkezinin bir ambulansı vardır. Bu araçlar ile ihtiyaç sahibi hastaların hastanelere naklinde kullanılmaktadır. Özel bir mobil ekip, yılda üç kez araçlarla gezerek chek-up hizmeti vermektedirler. Bu kontroller kent sakinleri için ücretsiz olarak yapılmaktadır.

Kentsel Yaşam Kalitesine Dair Politikalar

Şekil 5.13. 2006 yılında kurulan restorasyon atölyesi

Belediye, merkezin mimari ve görsel tüm yönleriyle yenilenmesine dair bir plan geliştirmektedir. İlerde yapılacak her binada ve yenileme çalışmalarında bu politikaya bağlı kalınacaktır. Taraklı birçok tarihi yere sahiptir. Koruma ve restorasyon planları hazırlanmış olup, 1992 yılından itibaren Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında çalışmalarını yürütmektedir. Taraklı'da 112 adet tescilli sivil mimarlık örneği bina, 8 adet doğal kültür varlığı bulunmaktadır. Taraklı Belediyesi, Sakarya Valiliği ve Almanya'daki Türk Federasyon Vakfı arasında düzenlenen bir protokol çerçevesinde, Taraklı'da yerel ustaların çalışacağı ve yerel malzemelerin kullanılacağı bir restorasyon atölyesi kurulmuştur. 45 adet binanın rölöve ve restorasyon projeleri yapılmıştır. Restorasyonu yapılan binaların tümü ahşap karkas olup, kerpiç ve çamur sıva gibi yerel ve özgün malzemeler kullanılmasına dikkat edilmektedir. Hisar Konağı'nın rekonstrüksiyonu, Tarihi Kentler Birliği tarafından

Geleneksel Malzeme Kullanımı dalında Restorasyon Ödülü'ne layık görülmüştür. Hacı Atıf Hanı rekonstrüksiyonuna, yine Tarihi Kentler Birliği tarafından 2015 yılında Başarı Ödülü verilmiştir.

Şekil 5.14. Hisar Konağı rekonstrüksiyonu

Şekil 5.15. Hacı Atıf Han rekonstrüksiyonu

Şekil 5.16. Hacı Rıfatlar Konağı restorasyonu

Şekil 5.17. Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi, cephe restorasyonu, zemin kaplamaları

Pek çok konak restore edilmiş ve butik otel olarak hizmete açılmıştır. Yunuspaşa Çarşısı Sokak düzenlemesi projesi kapsamında 30 adet dükkânın cepheleri restore edilmiştir. Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi düzenlemesi kapsamında 35 adet dükkânın cepheleri restore edilmiştir. Belediyeye ait bir bina kent dokusuna uygun olması için

yeniden restore edilmiştir. Mimar sinan Caddesi ve Türbe Sokak sağlıklılaştırma projeleri yaptırılmış olup, ilgili koruma kurulu onayından sonra restorasyon uygulamalarına başlanılacaktır. Tarihi çarşıda zemin düzenlemeleri yapılmıştır.

Şekil 5.18. Yunuspaşa Çarşısı Sokak Projesi, cephe restorasyonları, zemin kaplamaları

Belediye tarihi değerlerin korunmasına katkı sağlamak, tarih ve kültür bilincini gelecek kuşaklara aktarmak için ÇEKÜL Vakfı (Çevre Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı), Tarihi Kent Birliği ve İpekyolu Belediyeler Birliği üyelikleri bulunmaktadır. Katılımcı bir politika yürütülebilmesi için, Belediye aracılığıyla Kent Konseyi kurulmuştur. Kadınlar, gençler ve çocuklar için de ayrıca konseylerin oluşturulması planlanmaktadır.

Şekil 5.19. Kent Meydanı Düzenlemesi, Koop Mimarlık

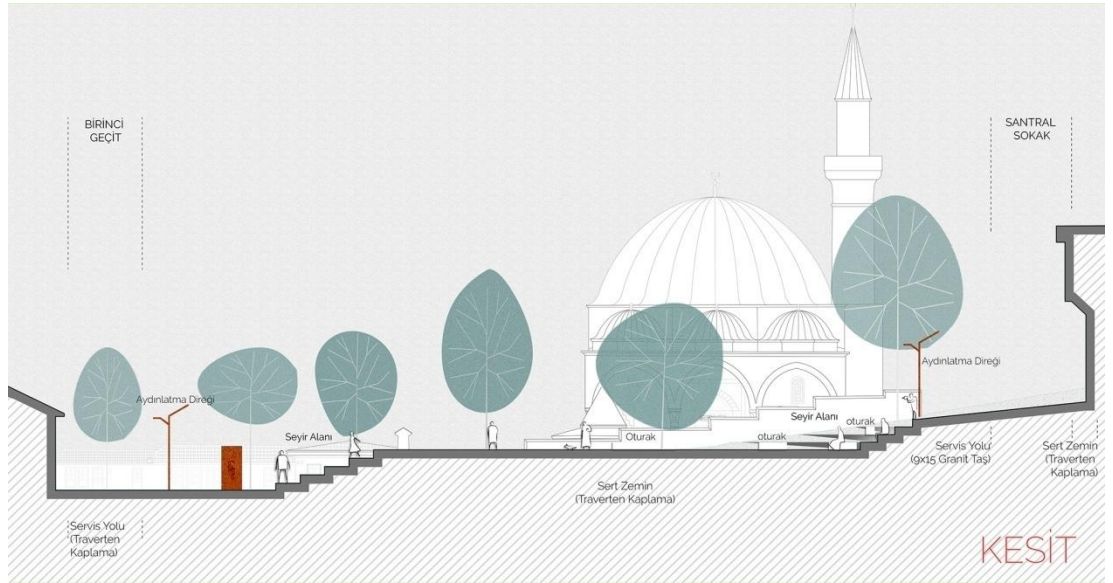
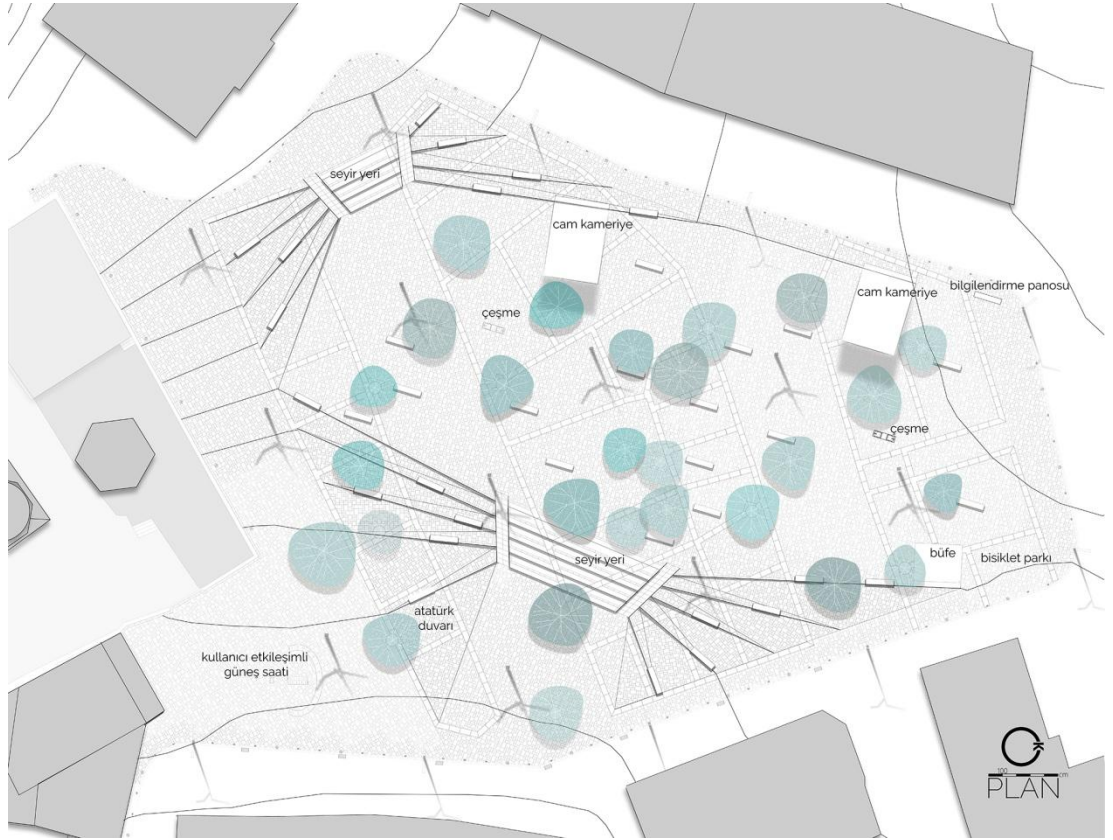
Taraklı'nın merkezindeki meydan, tarihi doku içinde oldukça bakımsız durumdaydı. Meydanı çevreleyen beton duvarlar, çeşitli dönemlerde farklı malzemelerle yapılmış sert zemin uygulamaları, plansız yapılmış büfe, lokanta, çayevi, çadır, şelale-köprü gibi öğeler ve plansız dikilmiş ağaçlar alanda kaotik bir görüntü oluşturmaktaydı. Parkı çevreleyen duvarlar, park içindeki yapıların yerleşimi, merdivenler ve istinat duvarlarıyla çözülmüş kot farkları ise parkı, nispeten kapalı ve ulaşılamaz hale getirerek parkın çevresindeki çarşı ve yerleşim dokusuyla ilişkisini sekteye uğratmaktaydı. Tüm bunlar tarihi kimliği ile turistlerin de ilgi gösterdiği kasabada bir düzenleme yapma ihtiyacı doğurmuştur. 2014 yılında Sakarya Büyükşehir Belediyesi işbirliğiyle Koop Mimarlık tarafından gerçekleştirilen düzenleme için öncelikli

alınan tasarım kararları; meydanı bir “açıklık” olarak görmek, tarihi çevreden referanslar almak ve park kademelenmesinde doğal eğimleri kullanmaktır. Ziyaretçilerin ve bölge halkının buluşabileceği müşterek mekan işlevi yüklenebilecek meydanın çevre yollar, tarihi yapılar ve çarşıyla olan ilişkisinde ise geçirgenlik ve ulaşılabilirlik kavramları etken oldu. Bu bağlamda istinat duvarlarından arındırılan doğal eğimin, parkın en üst kotunun en alt kotuna seyir terasları ve rampalar aracılığıyla bağlanması mekanı kuran temel etken oldu. Mevcut ağaçlar sadece korunmakla kalmadı; kot tasarımı, ağaç dokusu üzerine kuruldu. Mekan tahayyülünde; gündelik, rutin kullanımlarla geçici olanlarla turistik olanların iç içe geçebileceği bir senaryoda kullanıcılara farklı deneyimler yaşatabilme öngörüsü vardı.

Şekil 5.20. Kent Meydanı Düzenlemesi Koop Mimarlık

Kent parkı, tarihi çevrenin izlerini taşıyarak, ziyaretçilerin kentin tarihi ile ilgili bilgi edinebileceği ve kent sakinlerinin de kentsel hafızalarını tazeleyebileceği bir meydan olarak ortaya çıktı. Tasarımı yeni olsa da parkın müşterek kullanımı anlamında yeni olmadığını çünkü kasabanın eski çarşısının bu alanda devam ettiğini, günümüzde yıkık olan dükkanların sert zemin üzerine malzeme farkıyla, çizgisel olarak betimlendiği plan izdüşümleri vurgulamaktadır. Hafıza, metinle de ilişki kurmaktadır. Tarihi yapı izlerini gösteren granit döşeme üzerinde, eskiden tam da o noktada bulunmuş esnafların ve dükkanlarının adı kazılı: Nalbant Hayri, Solakzade Fırını gibi. Ayrıca görsellerle de desteklenmiş metinler bilgi duvarlarında da devam etmektedir. Yavaş Şehir kriterleri, tasarımın temel ilkelerini oluşturup park içindeki yapı ve donatıların tasarımı ve işlevlendirilmesinde birincil etmen olurken; misafirperverlik, farkındalık, sosyal uyum gibi kavramlar, süreç boyunca göz önünde tutulmuştur (Koop Mimarlık, 2017).

Şekil 5.21. Kent meydanı düzenlemesi plan ve kesit, Koop Mimarlık

Taraklı'da eğlence, spor, doğa, kültür, sanat, yaşlılara yardım ve genel hizmet alanlarında organizasyonlar mevcuttur. Aile hayatını ve yerel aktiviteleri kolaylaştırmaya yerel yönetim oldukça önem vermektedir. Bunun yanı sıra finansal destek de sağlanmaktadır. Özellikle gençlik için yoğun bir ilgi söz konusudur. Bu amaçla Taraklı'da bir adet çim futbol sahası ve bir adet kapalı spor salonu

yapılmıştır. Çocuklar için merkezde bir adet ana okulu mevcuttur. Halk eğitim merkezinde geleneksel el sanatları başta olmak üzere farklı konularda kurs düzenlenerek mesleki eğitim verilmektedir. Belediye tüm yıl boyunca okullar aracılığıyla basketbol, voleybol, futbol, tekvando gibi birçok alanda organizasyonlar düzenlemektedir. Ayrıca belediye her yaz en az bir spor dalında olmak üzere ilçe idaresi ile turnuva düzenlenmektedir ve Taraklıspor Futbol kulübüne de desteğini sürdürmektedir. Bunun diğer spor dalları için de yapılması planlanmaktadır.

Taraklı'da Kültür Evi olarak kullanılan mekanda geleneksel el sanatlarından olan bez dokuması ve ağaç kaşık yapımı bu işin ustaları tarafından ziyaretçilere sunulmaktadır. Taraklı Belediyesi bünyesinde bir adet kütüphane ve internet erişim merkezi bulunmaktadır.

Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar

Taraklı Belediyesi yüzden fazla yaşlı insanla görüntülü konuşma yapmış ve geçmişte kullandıkları eşyalar, tükettikleri yiyecekler, oynadıkları oyunlar ve bir çok geleneksel konuyla ilgili bilgi almıştır. Belediye, Sakarya Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile temasa geçerek Taraklı'daki geleneksel hikayeler, oyunlar, el sanatları, yiyecekler ve adetler ile ilgili ortak bir araştırma başlatmıştır. Yerel ve bölgesel ürünler için artık haftalık bir özel pazar bulunmaktadır. Her cumartesi kurulan bu pazar, meydana bulunan tamirhaneler kaldırıldıktan sonra gerçekleştirilen bir düzenleme ile meydana kurulmaktadır. Ayrıca değişik köylerden üreticilerin ürünleri için köy pazarları da vardır. Taraklı çiftçileri üretimde GDO kullanmamaktadırlar. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne müracaat ederek okulların civarında sebze bahçelerinin kurulmasını istenmiş, bu konu okul müdürleriyle de görüşülmüş ve bahçelerin kurulumuna başlanmıştır.

Bilindiği kadarıyla Taraklı'da yok olma tehlikesinde olan veya unutulmaya yüz tutmuş bir meslek, iş veya metod olarak bez dokuma ve ahşap kaşıkçılık bulunmaktadır. Bu el sanatları yerleşimin merkezindenki Kültür Evi'nde sergilenmektedir.

Misafirperverlik, Farkındalık Yaratma ve Eğitim için Planlar

Endüstri, otelcilik, lokantacılık ve kafe işletmeciliği alanındaki girişimcilerle özel toplantılar esnasında tartışılmıştır. Kent sakinleri ve kuruluşlar basındaki haberler ve belediye web sitesi aracılığıyla bilgilendirilmektedir. Yavaş Şehir Birliği ile ilgili üç

adet bilgilendirme toplantısı yapılmış ve bir çok katılımcı iştirak etmiştir. Taraklı ile ilgili bilgi yerel internet sitelerinde ve tanıtım broşürlerinde mevcuttur. Belediyenin Yavaş Şehir Birliğine katılma niyetinin duyurulmasını takiben, bazı röportaj ve basında çıkan haberlere dayalı olarak çeşitli belgeler hazırlanmıştır.

Sosyal Uyum

Belediye dükkân sahiplerinin eğitimi için bir programa öncülük etmiştir. Restorasyonu tamamlanıp pansiyon olarak hizmet veren tarihi yapılar yeni bir iş kolu açılmasını sağlamıştır. Belediye ve Halk Eğitim Merkezi aracılığıyla gençler turizm, pansiyonculuk, misafirperverlik gibi başlıklarla ilgili bilgilendirilip çalışmaları desteklenmektedir.

Ortaklıklar

Seferihisar'ın işbirliği içinde bulunduğu İzmir *SlowFood* Convivium ve hepsini kapsayan *SlowFood* organizasyonunun davetlerine katılıp, Taraklı *Slowfood* Convivium'u kurulması planlanmaktadır.

5.3 Bölüm Değerlendirmesi

Seferihisar'dan sonra 2011 yılında Yavaş Şehir ünvanı alan Taraklı; hazırlık sürecinde ve sonrasında pek çok kritere yönelik uygulamalar gerçekleştirmiştir. Türkiye genelindeki Yavaş Şehirlerde de görüldüğü gibi, *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* ve turizm sektörü kapsamındaki düzenlemeler ön plandadır. Yavaş Şehir kriterlerinden *enerji ve çevre politikaları, altyapı politikaları, sosyal uyum ve ortaklıklar başlıklarındaki* girişimler sınırlıdır. *Kentsel yaşam kalitesini artırmaya dair politikalar* kapsamında; Sakarya Valiliği ortaklığında başarılı bir restorasyon projesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Sakarya Belediyesi'nin desteği ile tamamlanan Kent Meydanı projesi, Yavaş Şehir kriterleri ve sürdürülebilir mimarlık kavramlarıyla uyum içerisindedir. Çeşitli kurumlarla ve üniversitelerle ortaklıklar kurularak planlanan projelerin, daha hızlı hayata geçtiği gözlemlenmiştir.

Taraklı Yavaş Şehir üyeliğinin sadece Taraklı Belediye'sinin aldığı kararlara bağlı bir girişim olarak görülmesi işleyişi yavaşlatmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin varlığıyla da desteklenmesi gereken Yavaş Şehir düzenlemelerinin devamlılığını sağlamak ve halkın katılımını artırmak amacıyla Taraklı Yavaş Şehir Derneği kurulmuştur. Şimdilik halkın katılımının sınırlı olduğu gözlemlenen Taraklı'da, bu

dernekle birlikte Yavaş Şehir kriterlerine kent sakinlerinin katılımının ve yerleşimle ilgili söz söyleme imkanlarının artırılması için çabalar sürmektedir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK KAPSAMINDAKİ UYGULAMALAR	
TARAKLI	Su ısıtma, elektrik üretimi ve aydınlatma için güneş enerji sistemleri kullanılmaktadır.
	Kent genelinde görüntü kirliliğini engellemek ve daha güvenilir bir çevre yaratmak amacıyla bütün elektrik kabloları yer altına taşınmıştır.
	Eğimli alanlarda kent boyunca devam eden rampalar oluşturulmuştur. 2013 yılında bu alanda Erişilebilir Turizm ödülünü almaya hak kazanmıştır.
	Yerleşimin merkezinden geçen Ankara Caddesi'nden termal turizme ayrılmış bölgeye uzanan bisiklet ve yürüyüş rotası düzenlemesi yapılmaktadır.
	Taraklı Belediyesi, Sakarya Valiliği ve Almanya'daki Türk Federasyon Vakfı işbirliğindeki bir protokol çerçevesinde; Taraklı'da, yerel ustaların çalıştığı ve yerel malzemelerin kullanıldığı bir restorasyon atölyesi kurulmuştur. Bu kapsamda 45 binanın rölöve, restorasyon ve rekonstrüksiyon projeleri tamamlanmış; 2015 yılında Tarihi Kentler Birliği tarafından Geleneksel Malzeme Kullanımı dalında Restorasyon ödülüne layık görülmüştür.
	Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi düzenlemesi kapsamında 35 adet dükkanın cepheleri restore edilmiştir. Mimarşinan Caddesi ve Türbe Sokak sağlıklaştırma projeleri tamamlanmış; tarihi çarşıda zemin düzenlemeleri yapılmıştır.
	Taraklı merkezinde beton duvarlarla çevrelenmiş, farklı zemin uygulamaları yapılmış, çarşı ve yerleşim dokusuyla ilişkisi olmayan, bakımsız durumdaki kent meydanı; 2014 yılında düzenlenmiştir. Meydan; tarihi çevrenin izlerini taşıyan, ziyaretçilerin kent tarihi ile ilgili bilgi alabilecekleri, tarihi yapılar ve çarşıyla olan ilişkisinde geçirgenlik ve ulaşılabilirlik kavramlarının etkili olduğu bir kent parkına dönüştürülmüştür.
	Katılımcı bir politika yürütebilmesi için, Belediye aracılığıyla Kent Konseyi kurulmuştur.

Şekil 5.22. Taraklı'da sürdürülebilir mimarlık kapsamındaki uygulamalar

6. SONUÇ

Gelecek nesilleri de tehdit eden çevre sorunlarına bütüncül bir çözüm üretmek için gerçekleştirilen girişimler sonucu 1980'lerden itibaren yaygın olarak kullanılmaya başlanan sürdürülebilirlik kavramı ile sürdürülebilirlik kavramının bir alt başlığı olarak sürdürülebilir mimarlık incelenmiştir. Bu kapsamda, sürdürülebilir mimarinin çevresel boyutu ve teknik yönlerinin üzerinde duran Jong-Jin-Kim'in ortaya koyduğu ilkelerin yanı sıra; sürdürülebilirliğin sosyal ve toplumsal boyutunu ön plana çıkaran Paola Sassi'nin *Strategie for Sustainable Architecture* kitabında sınıflandırdığı sürdürülebilir mimarlık özellikleri farklı iki yaklaşım olarak aktarılmıştır.

Ayrıca sürdürülebilir mimarlığın ortaya çıkışı ve sürdürülebilir temeller üzerinden ilerleyen yerleşim modelleri incelenmiştir. Sürdürülebilir yerleşim modellerinden 1998 yılında İtalya'da ortaya çıkan ve uluslararası bir nitelik kazanan Yavaş Şehir hareketi, çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Yavaş Şehir kriterleriyle sürdürülebilir mimarinin ortak ilkeleri ve yaklaşımları araştırılmıştır. Yavaş Şehir felsefesi incelendiğinde; sürdürülebilir kentleşmenin ve mimarinin gerçekleştirilmesinin ön koşulu olan çevresel, ekonomik ve sosyal boyutların bir arada kurgulandığı bir çevrenin oluşturulmasını amaçladığını görülmektedir. Bu anlamda Yavaş Şehir kriterleri; sürdürülebilir kentsel gelişme ve mimarlık için önemli bir motivasyon sağlamaktadır. Sadece bina tasarımı ölçeğinde değerlendirilmemesi gereken sürdürülebilir mimarlık anlayışının; Yavaş Şehir hareketi gibi sürdürülebilirlik kavramını benimseyen bir kent modeline entegre olmuş yerleşimlerde uygulanabilmesi daha olası görülmektedir.

Yavaş Şehir hareketinin dünyadaki uygulamaları; ABD'den Sebastopol, Hollanda'dan Midden-Delfland, Avustralya'dan Katoomba Blue Mountains, Kanada'dan Wolfville, Yeni Zelanda'dan Matakana örnekleri üzerinden incelenmiştir. Bu kentlerin ortak yaklaşımları; katılımcı bir politika izlemeleri, kent içi ulaşımın kolaylaştırılmaları, bisiklet ve yaya güzergahlarının artırılmasına yönelik programlar uygulamaları, enerji, çevre ve altyapı politikalarını sürdürülebilirlik çerçevesinde ele almaları

olarak sıralanabilir. Ayrıca sürdürülebilir mimarlığa örnek teşkil etmesi amacıyla yapılar inşa edildiği ve bu yapılarla ilgili düzenlenen bilgilendirici turlar ve seminerler aracılığıyla da sürdürülebilir mimarinin yaygınlaşmasına katkıda bulundukları gözlemlenmiştir.

Günümüzde 30 ülkede 236 yerleşime yayılmış Yavaş Şehir hareketine Türkiye'deki katılım, 2009 yılında Seferihisar'ın üyeliği ile başlamıştır. Bu girişimin devamında; 2011 yılında Taraklı, Akyaka, Gökçeada, Yenipazar, 2012 yılında Yalvaç, Perşembe Vize, 2013 yılında Halfeti, 2015 yılında Şavşat, 2016 yılında Uzundere, 2017 yılında Göynük, Gerze ve Eğirdir üyelikleri gerçekleşmiştir. Seferihisar'dan sonra Yavaş Şehir ünvanı alan ilk yerleşimlerden Sakarya'ya bağlı Taraklı İlçesi'nin; Yavaş Şehir kriterleri kapsamında gerçekleştirdiği düzenlemeler detaylı olarak aktarılmıştır.

Türkiye genelindeki Yavaş Şehirlerde de görüldüğü gibi, Taraklı'da da; *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar* ve turizm sektörü kapsamındaki düzenlemeler ön plandadır. Sürdürülebilir mimarlığa yönelik yaklaşımlar; restorasyon çalışmaları, sokak düzenlemeleri, geri dönüşüm çalışmaları, yaya ve bisiklet güzergahları oluşturulmasıyla sınırlı kalmaktadır. Yavaş Şehir kriterlerinden *enerji ve çevre politikaları, altyapı politikaları, sosyal uyum ve ortaklıklar başlıklarındaki* girişimlere dair düzenlemeler yok denecek kadar azdır. Çeşitli kurumlarla ve üniversitelerle ortaklıklar kurularak planlanan projelerin, daha hızlı hayata geçtiği gözlemlenmiştir. Taraklı'da sürdürülebilir mimarlık kapsamında; yerel malzemelerin kullanıldığı başarılı bir restorasyon süreci tamamlanmıştır. Engellilerin kesintisiz bir şekilde yerleşim içindeki dolaşımını sağlayacak şekilde düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Sakarya Belediyesi'nin desteği ile tamamlanan Kent Meydanı projesi, Yavaş Şehir kriterleri ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarıyla paralellik göstermektedir. Bu düzenlemeler Yavaş Şehir üyeliğinin de sağladığı farkındalığın, Taraklı İlçesi'ndeki olumlu etkileri olarak sıralanabilir.

Sürdürülebilir bir yerleşim olmak, tarihini, kültürünü, doğasını korumak isteyen kentler için; Yavaş Şehir birliği pek çok konuda farkındalık yaratılmasını sağlamakta, bir yol haritası çizmekte ve bu kentlerin uluslararası görünürlüğünü artırmaktadır. Türkiye'deki uygulamalarda, Yavaş Şehir hareketinin sadece turizme katkı sağlayacak bir ünvan olarak görülmesi, kriterlerin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Bu bakış açısıyla sadece turizme katkı sağlayabileceği düşünülen kriterlerle ilgili düzenlemelere ağırlık verilmekte, sürdürülebilir mimari

yaklaşımları geri planda kalmaktadır. Sürdürülebilir mimarlığa yönelik bilgilendirici aktiviteler düzenlenmesi, kullanıcıların teşvik edilmesi, yerel ölçekte sürdürülebilir kalkınmaya yönelik kararların alınıp kararlı bir şekilde uygulanmasıyla, yerleşimin yaşam kalitesinin artacağı göz ardı edilmemelidir. Uygulamaları zorlaştıran bir diğer unsur ise; yerleşimi ilgilendiren kararlarda ve Yavaş Şehir kriterlerine yönelik çalışmalarda kent sakinlerinin katılımının sağlanamamasıdır. Türkiye'deki uygulamalarda Yavaş Şehir üyeliğinin sadece belediyeye bağlı bir girişim olarak algılandığı, belediye yönetimlerinin değişmesiyle düzenlemelerin kesintiye uğradığı görülmektedir. Yavaş Şehir düzenlemelerinin devamlılığını sağlamak ve halkın katılımını artırmak amacıyla belediyelerden bağımsız olarak karar alabilen Yavaş Şehir Dernekleri oluşturulması olumlu bir başlangıç olacaktır.

Yavaş Şehir hareketi; doğaya saygılı, sürdürülebilir mimari kriterlerini benimseyen, kendi kendine yetebilen, yerel kültürünü koruyan, kentsel yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen bütüncül bir yaklaşım olarak değerlendirilmeli, tek yönlü bir bakış açısıyla sınırlandırılmamalıdır.

KAYNAKÇA

Aalborg Şartı, 2004.<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/aalborgsarti.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2017

Acuner, E., 2014. Çamlıhemşin için Cittaslow Model Önerisi, *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akgül, Ö.D., 2012. Ekokent Tasarım Kriterlerinin Sürdürülebilirliğe Etkisi: Malmö-Bo01 ve Ecoviikki Örnekleri Bağlamında Bir Değerlendirme, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Akpınar S., 2001. Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları, Turizm Bakanlığı, Yatırımları Genel Müdürlüğü Planlama Dairesi.

Andarabi, F.F., 2012. Cittaslow Markasına Sahip Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı Üzerine Bir Analiz: Seferihisar Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arsan Z.D., 2008. Türkiye’de Sürdürülebilir Mimari, *Mimlarlık*, Sayı: 340, s. 21-30.

Aydoğan, S., 2015. Sürdürülebilir Mimarlık Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baydar, A.İ., 2013. Değişin Kentleşme Yaklaşımları ve Yavaş Kent (Cittaslow) Akımı, *Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi SosyalBilimler Enstitüsü, Isparta.

Bayraktaroğlu, B., 2014. Sürdürülebilir Bina Sertifika Sistemlerinin Ölçütlerinin Belirlenmesinde Sürdürülebilirliğin Sosyal Boyutunun Etkisi: Türkiye İçin Öneriler, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baytok, Z.G., 2012. Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Neoliberal Politikaların Sürdürülebilir Kentsel Gelişime Etkisi: Kurtköy Bölgesi Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Sustainable Development Goals (SDGs), <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html> Erişim Tarihi: 12.11.2017

Brick Bay, <http://www.brickbay.co.nz/> Erişim Tarihi: 28.10.2017

Cesur A., 2014. Akyaka Beldesi (Gökova Körfezi, Muğla) Sahil Sedimanlarının Bazı Jeolojik Özellikleri, *Karaelmas Fen ve Mühendislik Dergisi*, **4(1)**, s. 5-26.

Cittaslow Australasia, <http://cittaslowaustralasia.com/about/cittaslow-katoomba-blue-mountains/> Erişim Tarihi: 22.10.2017

Cittaslow Eğirdir, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-egirdir/> Erişim Tarihi: 22.10.2017

Cittaslow International, <http://www.cittaslow.org/> Erişim Tarihi: 15.09.2017

Cittaslow International-Midden-Delfland, <http://www.cittaslow.org/> Erişim Tarihi: 11.10.2017

Cittaslow Şavşat, <http://cittaslowsavsat.com/savsat-sakin-sehir-oldu/> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Cittaslow Türkiye, <http://cittaslowturkiye.org/> Erişim Tarihi: 15.09.2017

Cittaslow Türkiye-Gerze, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gerze/> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Cittaslow Türkiye-Uzundere, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-uzundere/> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Cittaslow Türkiye-Vize, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-vize/> Erişim Tarihi: 25.10.2017

Cittaslow Türkiye-Yalvaç, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yalvac/> Erişim Tarihi: 10.10.2017

City of Sebastopol, <http://ci.sebastopol.ca.us/Our-Community/History> Erişim Tarihi: 11.10.2017

City of Sebastopol Cittaslow Application,

http://www.ci.sebastopol.ca.us/SebastopolSite/media/Documents/other_documents/sebastopol_cittaslow_application.pdf?ext=.pdf Erişim Tarihi: 11.10.2017

Civan, U., 2006. Akıllı Binaların Çevresel Sürdürülebilirlik Açısından Değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Cowan S. ve Ryn S., 1996. Ecological Design, Island Press, Washington.

Çankaya, U., 1992. Adapazarı Taraklı İlçesi Ulucami Mahallesindeki Korunması Gereken Kültür Varlıklarımızın Tesbiti ve Onlar için Rönovasyon Önerilerinin Geliştirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çedbik, <http://www.cedbik.org/> Erişim Tarihi: 10.12.2017

Çetinkaya Z. ve Ciravoğlu A., 2016. Sürdürülebilir Yerleşim Modellerinin Karşılaştırılması:Eko-Kent ve Yavaş Kent, *İdealkent Dergisi*, **Sayı:18**.

Dalgakıran A., 2009. Sürdürülebilir Kentler, Yavaş Şehir Hareketi ve Yerl Yansımaları, *Yapı Dergisi*, **337**, s. 44-48.

Demir E., 1988. Taraklıda Tarihi Değerlerini Koruma Amaçlı Bir İnceleme, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Dikmen Ç.B. ve Toruk F., 2014. Geleneksel Göynük Evlerinin Mekansal Yapısı ve Koruma Önerileri, *Afyon Kocatepe Sosyal Bilimler Dergisi*, **Cilt:7 Sayı:1**, s. 44-48.

Doğutürk G., 2010. Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ecobuilders, <http://www.ecocitystandards.org/> Erişim Tarihi: 27.11.2017

Ecohomes Tour, <http://www.ecohomestour.com.au/> Erişim Tarihi: 22.10.2017

Edwards B., 2007. Sürdürülebilirlik Kültürü ve Mimari Tasarımın Önündeki Güçlükler, *Ekolojik Mimarlık ve Planlama Ulusal Sempozyumu*, Antalya, s. 99-128.

Eğirdir Kaymakamlığı, <http://www.egirdir.gov.tr/> Erişim Tarihi: 22.10.2017

Elmas, E.,2013. Tarihi Sakarya Bölgesinde Sivil Mimari: Geç 19. Yüzyıl ve Erken 20. Yüzyılda Taraklı Konutlarının Analizi, *Yüksek Lisans Tezi*, Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.

Eryıldız D., 2003. Sürdürülebilirlik ve Mimarlık Dosyasında Ekolojik Mimarlık, *Arredamento Mimarlık Dergisi*, **Sayı:154**, s. 71-75.

Filiz E., Mahmutoglu F., Aktaş A., Arı A., 2003. Doğayla Buluştuğu Yer Taraklı, Taraklı Kaymakamlığı, Sakarya.

Freeman, C. ve Semmens J., 2012. The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development: A New Zealand Perspective, *International Planning Studies*, **Yıl:2012 Sayı:17**, s. 353-375.

Gilman R., The Eco-village Challenge, *In Context*,**Sayı:29**

Güleryüz, M., 2013. Bir Ütopya Hareketi Olarak Ekoköyler: Türkiye'deki Örnekler Üzerine Bir İnceleme, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Haas T., 2008. New Urbanism and Beyond: Designing Cities for the Future, Rizzoli International Publications, Washington.

Halfeti Kaymakamlığı, <http://www.halfeti.gov.tr/tarihce> Erişim Tarihi:13.11.2017

Haştemoğlu, H.Ş., 2006. 1960'larda Sürdürülebilirlik ve Kentleşme; Isparta, İstasyon Caddesi Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hoehne S., 2016. *An American Ecologist in New Zealand Part V: What is a Cittaslow?*, Biohabitats Inc., <http://www.biohabitats.com/blog/an-american-ecologist-in-new-zealand-part-v-what039s-a-cittaslow/> Erişim Tarihi:28.10.2017

Hürriyet Gazetesi, Erzurum'un Uzundere İlçesi'nde HES dendi 'huzur' gitt, <http://www.hurriyet.com.tr/hes-dendi-huzur-gitti-40085340> Erişim Tarihi:18.10.2017

Ingram, R., 2009. *Risch Pickings, Gourmet Traveler*, <http://www.gourmettraveller.com.au/travel/travel-news-features/2009/5/matakana-new-zealand/> Erişim Tarihi: 28.10.2017

Inbo Amsterdam, <https://www.inbo.com/en/projects/midden-delfland-city-hall-schipluiden> Erişim Tarihi: 11.10.2017

İncedayı D., 2004. Çevresel Duyarlılık Bağlamında Davranış Biçimi Olarak "Sürdürülebilirlik", *Mimarlık* , **318**, s.39-43.

İpekyolu Belediyeler Birliği, <http://ipekbir.gov.tr/amacimiz/> Erişim Tarihi: 15.11.2017

Kara, E., 2014. Ekolojik Kaygı Temelli Yerleşimlerde Sürdürülebilirlik Paradigmasının Farklı Boyutlarıyla İncelenmesi: Ekoköyler, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kayhan, K.S., 2006. Sürdürülebilir Mimarlığın Yarı Nemli Marmara İkliminde Tasarlanacak Temel Eğitim Binalarında İrdelenmesi ve Bir Yöntem Önerisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Keskin, E.B., 2010. Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (CITTASLOW): Seferihisar Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Kobaş, B., 2011. Oluşturulmakta Olan Türk Yeşil Bina Değerlendirme Sisteminin Malzeme Kategorisi İçin BREEAM ve LEED Örneklerinin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koop Mimarlık, <https://xxi.com.tr/i/kentsel-hafiza-meydani> Erişim Tarihi:16.11.2017

Külhan G., 1990. Tarihte ve Günümüzde Sakarya, Sakarya Valiliği, İstanbul.

Local Connections-Wolfville, <http://localconnections.ca/home/2016/7/18/wolfville-leads-eastern-canada-in-slow-city-movement> Erişim Tarihi: 26.10.2017

Mikaeili M. ve Memlük Y., 2013. Ekoloji ve Çevre Açısından Kompakt Kent Kavramı ve Uygulama Örnekleri, *Anadolu Doğa Bilimleri Dergisi*, **Cilt:4 Sayı:2**, s. 37-50.

Milliyet Gazetesi, Gerze "Sakin Şehir" listesinde, <http://www.milliyet.com.tr/gerze-sakin-sehir-listesinde-sinop-yerelhaber-1827755/> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Neuman M., 2005. The Compact City Fallacy, *Journal of Plannig Education and Research*, **Sayı:25**, s.11-26.

Oktay D., 2002. Sürdürülebilirlik Bağlamında Planlama ve Tasarım, *Mimarist*, **Sayı:6**, 71.

Okumuş, G., 2011. Sürdürülebilir Kentsel Yenileme İçin Bir Yaklaşım: Çanakkale Fevzipaşa Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Onaran, D.C., 2013. Yavaş Şehirlerde Kentsel Kimlik, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Orr D.W., 1992. Ecological Literacy: Education and the Transition to a Postmodern World, State University of New York Press, New York.

Özdemir A. ve Gülersoy N., 2006. İstanbul'da Yeni Yerleşme Alanlarının Yeni Şehircilik Akımına Göre Değerlendirilmesi, *İTÜ Dergisi*, **Cilt:5 Sayı:2**,s. 207-219.

Özkan, H.C., 2011. Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,İstanbul.

Özkan, S.S., 2008. Taraklı'nın Fiziksel ve Tarihsel Dokusu Sivil ve Anıtsal Mimarlık Örnekleri Hacı Rıfatlar Konağı Restorasyonu, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özmehmet E., 2007. Avrupa ve Türkiye'deki Sürdürülebilir Mimarlık Anlayışına Eleştirel Bir Bakış, *Journal of Yasar University*, **2(7)**, s.809-826.

Öztaş, E.B., 2006. Sakarya'nın Taraklı İlçesinde Bulunan Tarihi Evlerin Tespiti ve İlçenin Sosyo-Kültürel Yapısındaki Değişimin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Öztürk, A., 2012. Bir Yerleşim Birimi Olarak Kent Anlayışında Yeni Politika: Yükselen Değer Olarak Yavaş Kent (Cittaslow), *Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Pamir A. ve Yücel A., 2005. Osmaneli'nde Sosyo-Ekonomik Değişimlerin Konut Tipolojisine Etkileri, *İtüdergisi/a*,**Cilt:4 Sayı:2**

Report of the World Commission on Environment and Development, 1987. Our Common Future, <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2017

Rogers R., 2001. Lord Rogers of Riverside, *Architectural Design*,**Cilt:71 Sayı:4**, 36

Sassi P., 2006. Strategies for Sustainable Architecture, Taylor&Francis, New York.

Seferihisar Belediyesi, HES İsyanına Seferihisar'dan Destek, <http://seferihisar.bel.tr/uzunderenin-hes-isyanina-seferihisardan-destek/> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Seferihisar Belediyesi, <http://seferihisar.bel.tr/> Erişim Tarihi:09.10.2017

Seferihisar Belediyesi Konaklama Rehberi, <http://www.gazeteseferihisar.com/konaklama/> Erişim Tarihi:09.10.2017

Sev A., 2009. Sürdürülebilir Mimarlık, YEM YAYIN, İstanbul.

Sev A. ve Canbay N., 2009. Dünya Geneline Uygulanan Yeşil Bina Değerlendirme ve Sertifika Sistemleri, *Yapı Dergisi*, **Ekolojik Eki Sayı:329**,s.43-47.

Seymen F., 2008. Taraklı'da Geleneksel Sivil Mimaride Kullanılan Yapım Teknikleri ve Sadık Özen Evi Restorasyon Önerisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sınnmaz S., 2013. Yeni Gelişen Planlama Yaklaşımları Çerçevesinde Akıllı Yerleşme Kavramı ve Temel İlkeleri, *Megaron*,**Cilt:8 Sayı:2**, s. 76-86

Slow Food International, <https://www.slowfood.com/>

Spice, A., 2012. Ethical Consuption in a Fair Trade Town: Global Connections in Local Places, *Yüksek Lisans Tezi*, Dalhousie Üniversitesi, Nova Scotia.

Sürdürülebilir Blue Mountains, <http://sustainablebluemountains.com.au/> Erişim Tarihi: 22.10.2017

Şavşat Belediyesi, <http://savsat.bel.tr/ekonomi> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Şavşat Dernekleri Federasyonu,<http://savsatfed.com.tr/haberler/efkar-tepesine-hep-birlikte-sahip-cikalim/> Erişim Tarihi: 18.10.2017

Şenel, A., 2010. Sürdürülebilir Bina Yapım İlkelerinin ve Yeni Yaklaşımların İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Taraklı Belediyesi, <http://www.tarakli.bel.tr/cografya.asp> Erişim Tarihi:15.11.2017

Tarihi Kentler Birliği, <http://www.tarihiKentlerBirligi.org/hakkimizda/tarihce/> Erişim Tarihi:15.11.2017

Tekeli İ., 1996. "Sürdürülebilirlik Üzerine İrdelemeler", Cevat Geray'a Armağan, Mülkiyeliler Birliği, Ankara.

Tosun, E.K., 2013. Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi, *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, **Cilt:20 Sayı:1**, s. 31-46.

Trakya Kalkınma Ajansı,

<http://investinkirklareli.org.tr/uploads/docs/06112013UotTpF.pdf> Erişim Tarihi: 25.10.2017

Tuna, M., 2010. Bina Derecelendirme Sistemlerinde Çevresel Etki Sınıflarının Önemi, *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Turan, M., 2004. Taraklı Tarihi, *Irmak Kültür ve Sanat Dergisi*, **Taraklı Özel Sayısı**,s.67.

Türk, A. ve Kuzu E., 2009. Mekan ve Ekolojik Kent Olgusunun Sürdürülebilirliği Isparta Kenti Örneği, *Uluslararası Ekolojik Mimarlık ve Planlama Sempozyumu*, Antalya, s. 301-305.

Uzundere Uluslararası Cittaslow Birliği Başvuru Mektubu, 2015, Uzundere Belediyesi.

Vize Belediyesi, <http://www.vize.bel.tr/Yz-28-Vize-Tarihi.html> Erişim Tarihi:25.10.2017

Wolfville Belediyesi, <https://www.wolfville.ca/> Erişim Tarihi: 26.10.2017

Worldwatch Enstitüsü Uzmanları, 2016. Dünyanın Durumu 2016: Bir Kent Sürdürülebilir Olabilir mi ?, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları - Tema Vakfı Yayınları, İstanbul.

Yalvaç Yavaş Şehir Mükemmeliyet Koşulları, 2009. Yalvaç Belediyesi.

Yenipazar Kaymakamlığı, <http://www.yenipazar.gov.tr/tarihce> Erişim Tarihi: 25.10.2017

Yıldırım A., 2013. Yavaş Şehir Hareketinin Kent İmajına Katkısı: Ordu-Perşembe Örneğinin Yerel Basın Üzerinden Analizi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, **Cilt:5 Sayı:1**, s. 11-20.

ÖZ GEÇMİŞ

ELÇİN BURCU TEMEL

Maltepe Anadolu Lisesi'nden 2007 yılında, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden 2013 yılında mezun oldu. Çeşitli mimarlık ofislerinde çalıştıktan sonra, 2014 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimari Tasarım Sorunları Yüksek Lisans Programına başladı. 2015 yılında Stuttgart Üniversitesi'nde Erasmus kapsamında öğrenim gördü. 2015 yılının Ekim ayında Maltepe Üniversitesi Mimarlık İngilizce Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı.